הלכות גירושין

משנה תורה לרמב״ם

geulaquiz.com

פרק א

א אֵין הָאִשָּׁה מִתְגָּרֶשֶׁת אֶלָּא בִּכְתָב שֶׁיִּגִּיעַ לָהּ וּכְתָב זֶה הוּא הַנִּקְרָא גֵּט. וַעֲשָׂרָה דְּבָרִים הֵן עִקַּר הַגֵּרוּשִׁין מִן הַתּוֹרָה וְאֵלּוּ הֵן. א) שֶׁלֹּא יִגָּרֵשׁ הָאִישׁ אֶלָּא בִּרְצוֹנוֹ. ב) וְשֶׁיִּגָּרֵשׁ בִּכְתָב וְלֹא בְּדָבָר אַחֵר. ג) וְשֶׁיִּהְיֶה עִנְיַן הַכְּתָב שִׁגּוּרְשָׁה וֶהֱסִירָהּ מִקִּנְיָנוֹ. ד) וְשֶׁיִּהְיֶה עִנְיָנוֹ דָּבָר הַכּוֹרֵת בֵּינוֹ לְבֵינָהּ. ה) וְשֶׁיִּהְיֶה נִכְתָּב לִשְׁמָהּ. ו) וְשֶׁלֹּא יִהְיֶה מְחֻסַּר מַעֲשֶׂה אַחַר כְּתִיבָתוֹ אֶלָּא נְתִינָתוֹ לָהּ. ז) וְשֶׁיִּתְּנֵהוּ לָהּ [בִּלְבַד]. ח) וְשֶׁיִּתְּנֵהוּ לָהּ בִּפְנֵי עֵדִים. ט) וְשֶׁיִּתְּנֵהוּ לָהּ בְּתוֹרַת גֵּרוּשִׁין. י) וְשֶׁיִּהְיֶה הַבַּעַל אוֹ שְׁלוּחוֹ הוּא שֶׁנּוֹתְנוֹ לָהּ. וּשְׁאָר הַדְּבָרִים שֶׁבַּגֵּט כְּגוֹן הַזְּמַן וַחֲתִימַת הָעֵדִים וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן הַכֹּל מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים:

ב וּמִנַּיִן שֶׁעֲשָׂרָה דְּבָרִים אֵלּוּ מִן הַתּוֹרָה. שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כד א) "וְהָיָה אִם לֹא תִמְצָא חֵן בְּעֵינָיו וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשִׁלְּחָהּ מִבֵּיתוֹ". אִם לֹא תִמְצָא חֵן בְּעֵינָיו. מְלַמֵּד שֶׁאֵינוֹ מְגָרֵשׁ אֶלָּא בִּרְצוֹנוֹ. וְאִם נִתְגָּרְשָׁה שֶׁלֹּא בִּרְצוֹנוֹ אֵינָהּ מְגֹרֶשֶׁת. אֲבָל הָאִשָּׁה מִתְגָּרֶשֶׁת בִּרְצוֹנָהּ וְשֶׁלֹּא בִּרְצוֹנָהּ:

ג (דברים כד א) "וְכָתַב". מְלַמֵּד שֶׁאֵינָהּ מִתְגָּרֶשֶׁת אֶלָּא בִּכְתָב. (דברים כד א) "לָהּ". לִשְׁמָהּ. (דברים כד א) "סֵפֶר כְּרִיתֻת". דָּבָר הַכּוֹרֵת בֵּינוֹ לְבֵינָהּ שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר לוֹ עָלֶיהָ רְשׁוּת. וְאִם עֲדַיִן לֹא נִכְרַת בֵּינוֹ לְבֵינָהּ אֵינָהּ מְגֹרֶשֶׁת כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר. (דברים כד א) "וְנָתַן בְּיָדָהּ". מְלַמֵּד שֶׁאֵינָהּ מִתְגָּרֶשֶׁת עַד שֶׁיִּנָּתֵן הַגֵּט בְּיָדָהּ אוֹ בְּיַד שְׁלוּחָהּ שֶׁהוּא כְּיָדָהּ אוֹ לַחֲצַרָהּ שֶׁהַכֹּל כְּיָדָהּ כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר. (דברים כד א) "וְשִׁלְּחָהּ". שֶׁיִּהְיֶה עִנְיַן הַגֵּט שֶׁהוּא הַמְשַׁלֵּחַ אוֹתָהּ. לֹא שֶׁיְּשַׁלַּח עַצְמוֹ מִמֶּנָּה:

ד כֵּיצַד. כָּתַב לָהּ הֲרֵי אַתְּ מְשֻׁלַּחַת הֲרֵי אַתְּ מְגֹרֶשֶׁת הֲרֵי אַתְּ לְעַצְמֵךְ הֲרֵי אַתְּ מֻתֶּרֶת לְכָל אָדָם וְכַיּוֹצֵא בְּזֶה הָעִנְיָן הֲרֵי זוֹ מְגֹרֶשֶׁת. וְגוּפוֹ שֶׁל גֵּט הֲרֵי אַתְּ מֻתֶּרֶת לְכָל אָדָם. אֲבָל אִם כָּתַב לָהּ אֵינִי בַּעְלֵךְ אֵינִי אֲרוּסֵךְ אֵינִי אִישֵׁךְ אֵין זֶה גֵּט שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כד א) "וְשִׁלְּחָהּ" וְלֹא שֶׁיְּשַׁלַּח אֶת עַצְמוֹ. וְכֵן הַכּוֹתֵב לְאִשְׁתּוֹ הֲרֵי אַתְּ בַּת חוֹרִין אֵינוֹ גֵּט:

ה זֶה שֶׁנֶּאֱמַר בַּתּוֹרָה (דברים כד א) "וְשִׁלְּחָהּ מִבֵּיתוֹ" אֵין עִנְיָנוֹ שֶׁלֹּא יִגָּמְרוּ גֵּרוּשֶׁיהָ עַד שֶׁתֵּצֵא מִבֵּיתוֹ אֶלָּא כְּשֶׁמַּגִּיעַ גֵּט לְיָדָהּ גָּמְרוּ גֵּרוּשֶׁיהָ וְאַף עַל פִּי שֶׁעֲדַיִן הִיא בְּבֵיתוֹ כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר. שֶׁלֹּא נֶאֱמַר וְשִׁלְּחָהּ אֶלָּא שֶׁאִם גֵּרֵשׁ וְלֹא הוֹצִיאָהּ מִבֵּיתוֹ הֲרֵי זֶה כְּמִי שֶׁגֵּרֵשׁ וְהֶחֱזִיר גֵּרוּשָׁתוֹ. לְפִיכָךְ צְרִיכָה מִמֶּנּוּ גֵּט כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר:

ו וּמִנַּיִן שֶׁלֹּא יִהְיֶה מְחֻסַּר מַעֲשֶׂה אַחַר כְּתִיבָתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כד א) "וְכָתַב" (דברים כד א) "וְנָתַן" מִי שֶׁאֵינוֹ מְחֻסָּר אֶלָּא כְּתִיבָה וּנְתִינָה הוּא הַגֵּט הַכָּשֵׁר. יָצָא דָּבָר שֶׁמְּחֻסַּר קְצִיצָה אַחַר הַכְּתִיבָה. לְפִיכָךְ אִם כָּתַב גֵּט עַל קֶרֶן הַפָּרָה נוֹתֵן לָהּ הַפָּרָה. וְאִם חָתַךְ הַקֶּרֶן אַחַר שֶׁכְּתָבוֹ וּנְתָנוֹ לָהּ אֵינוֹ גֵּט. וְכֵן אִם כָּתַב בִּמְחֻבָּר אַף עַל פִּי שֶׁחָתְמוּ בּוֹ הָעֵדִים אַחַר שֶׁתְּלָשׁוֹ וּנְתָנוֹ לָהּ אֵינוֹ גֵּט:

ז אֵין כּוֹתְבִין בִּמְחֻבָּר אֲפִלּוּ טִפָּס הַגֵּט. כָּתַב הַטִּפָּס בִּמְחֻבָּר וּתְלָשׁוֹ וְאַחַר כָּךְ כָּתַב שֵׁם הָאִישׁ וְשֵׁם הָאִשָּׁה וְהַזְּמַן וַהֲרֵי אַתְּ מֻתֶּרֶת לְכָל אָדָם וַחֲתָמוֹ וּנְתָנוֹ לָהּ כָּשֵׁר:

ח כָּתַב כָּל הַגֵּט עַל הֶעָלֶה הַזָּרוּעַ בְּעָצִיץ נָקוּב אַף עַל פִּי שֶׁנְּתָנוֹ לָהּ הֶעָצִיץ כֻּלּוֹ הַגֵּט פָּסוּל גְּזָרָה שֶׁמָּא יִקְטֹם. אֲבָל כּוֹתֵב הוּא עַל חַרְסוֹ שֶׁל עָצִיץ וְנוֹתֵן לָהּ:

ט וּמִנַּיִן שֶׁאֵינוֹ נוֹתְנוֹ לָהּ אֶלָּא בְּתוֹרַת גֵּרוּשִׁין שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כד א) "סֵפֶר כְּרִיתֻת" וְנָתַן בְּיָדָהּ שֶׁיְּהֵא אוֹתוֹ בְּתוֹרַת סֵפֶר כְּרִיתֻת. אֲבָל אִם נְתָנוֹ לָהּ בְּתוֹרַת שֶׁהוּא שְׁטַר חוֹב אוֹ מְזוּזָה אוֹ שֶׁנְּתָנוֹ בְּיָדָהּ וְהִיא יְשֵׁנָה וְנֵעוֹרָה וַהֲרֵי הוּא בְּיָדָהּ אֵינוֹ גֵּט. וְאִם אָמַר לָהּ אַחַר כָּךְ הֲרֵי הוּא גִּטֵּךְ הֲרֵי זֶה גֵּט:

י אָמַר לְעֵדִים רְאוּ גֵּט שֶׁאֲנִי נוֹתֵן לָהּ וְחָזַר וְאָמַר לָהּ כְּנָסִי שְׁטַר חוֹב זֶה הֲרֵי זֶה כָּשֵׁר. שֶׁהֲרֵי הוֹדִיעַ אֶת הָעֵדִים שֶׁנְּתָנוֹ בְּתוֹרַת גֵּרוּשִׁין. וְזֶה שֶׁאָמַר לָהּ שְׁטַר חוֹב מִפְּנֵי שֶׁנִּכְלַם מִמֶּנָּה:

יא הַמְגָרֵשׁ צָרִיךְ שֶׁיֹּאמַר לָהּ כְּשֶׁיִּתֵּן לָהּ הַגֵּט הֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ אוֹ הוּא גִּטֵּךְ וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה. וְאִם נָתַן בְּיָדָהּ וְלֹא אָמַר כְּלוּם הֲרֵי זֶה גֵּט פָּסוּל. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּשֶׁלֹּא הָיָה מְדַבֵּר עִמָּהּ עַל עִסְקֵי גִּטָּהּ. אֲבָל אִם הָיָה מְדַבֵּר עַל עִסְקֵי גִּטָּהּ וְנָטַל הַגֵּט וְנָתַן בְּיָדָהּ וְלֹא אָמַר כְּלוּם הֲרֵי זֶה גֵּט כָּשֵׁר:

יב גֵּט שֶׁהָיָה מֻנָּח עַל הָאָרֶץ וְאָמַר לָהּ טְלִי גִּטֵּךְ מֵעַל גַּבֵּי קַרְקַע וּנְטָלַתּוּ אוֹ שֶׁהָיָה קָשׁוּר עַל יָדוֹ אוֹ עַל יֶרְכּוֹ וּשְׁלָפַתּוּ מִמֶּנּוּ אַף עַל פִּי שֶׁאָמַר לָהּ אַחַר שֶׁבָּא לְיָדָהּ הֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ אֵינוֹ גֵּט שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כד א) "וְנָתַן בְּיָדָהּ" לֹא שֶׁתִּקַּח הִיא מֵעַצְמָהּ וַהֲרֵי לֹא נָתַן לָהּ לֹא הוּא וְלֹא שְׁלוּחוֹ. אֲבָל אִם הִרְכִּין לָהּ בְּגוּפוֹ אוֹ הִטָּה יָדוֹ עַד שֶׁשָּׁלְפָה הַגֵּט מֵעָלָיו וְאָמַר לָהּ הֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ הֲרֵי זֶה גֵּט:

יג וּמִנַּיִן שֶׁיִּתְּנֶנּוּ לָהּ בִּפְנֵי עֵדִים. הֲרֵי הוּא אוֹמֵר (דברים יט טו) "עַל פִּי שְׁנַיִם עֵדִים אוֹ שְׁלֹשָׁה עֵדִים יָקוּם דָּבָר". וְאִי אֶפְשָׁר שֶׁתִּהְיֶה זוֹ הַיּוֹם עֶרְוָה וְהַבָּא עָלֶיהָ בְּמִיתַת בֵּית דִּין וּלְמָחָר תִּהְיֶה מֻתֶּרֶת בְּלֹא עֵדִים. לְפִיכָךְ אִם נָתַן לָהּ גֵּט בֵּינוֹ לְבֵינָהּ וַאֲפִלּוּ בְּעֵד אֶחָד אֵינוֹ גֵּט כְּלָל:

יד בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים כְּשֶׁהָיָה הַגֵּט בִּכְתַב יַד סוֹפֵר. אֲבָל אִם כָּתַב הַבַּעַל הַגֵּט בִּכְתַב יָדוֹ וְחָתַם עָלָיו עֵד אֶחָד וּנְתָנוֹ לָהּ הֲרֵי זֶה גֵּט פָּסוּל [וּפוֹסֵל לְכָהֻנָּה]:

טו תַּקָּנַת חֲכָמִים הוּא שֶׁיִּהְיוּ הָעֵדִים חוֹתְמִין עַל הַגֵּט. שֶׁמָּא יִתֵּן לָהּ גֵּט בִּפְנֵי שְׁנַיִם וְיָמוּתוּ וְנִמְצָא הַגֵּט שֶׁבִּידָהּ כְּחֶרֶס מֵחֲרְסֵי אֲדָמָה שֶׁהֲרֵי אֵין בּוֹ עֵדִים. לְפִיכָךְ תִּקְּנוּ שֶׁיְּעִידוּ מִתּוֹכוֹ. וְאַף עַל פִּי שֶׁהָעֵדִים בְּתוֹכוֹ נוֹתְנוֹ לָהּ בִּפְנֵי שְׁנַיִם בֵּין בִּפְנֵי אוֹתָן הָעֵדִים הַחֲתוּמִין עָלָיו בֵּין בִּפְנֵי שְׁנַיִם אֲחֵרִים. שֶׁעִקַּר הַגִּרוּשִׁין בְּעֵדֵי מְסִירָה:

טז חָתְמוּ בּוֹ שְׁנַיִם וְעָבַר וּנְתָנוֹ לָהּ בֵּינוֹ לְבֵינָהּ אוֹ שֶׁנִּמְצְאוּ עֵדֵי מְסִירָה פְּסוּלִין הֲרֵי זֶה כָּשֵׁר הוֹאִיל וְעֵדִים שֶׁבּוֹ כְּשֵׁרִין וַהֲרֵי הַגֵּט יוֹצֵא מִתַּחַת יָדֶיהָ. וְיֵשׁ שֶׁהוֹרָה מִן הַגְּאוֹנִים שֶׁהוּא פָּסוּל:

יז הָיוּ עֵדָיו מִתּוֹכוֹ פְּסוּלִין אֲפִלּוּ אֶחָד פָּסוּל וְאֶחָד כָּשֵׁר וּנְתָנוֹ לָהּ בִּפְנֵי שְׁנֵי עֵדִים כְּשֵׁרִין הֲרֵי זֶה פָּסוּל שֶׁנִּמְצָא כִּמְזַיֵּף מִתּוֹכוֹ:

יח הִרְחִיק אֶת הָעֵדִים מִן הַכְּתָב מִלֹּא שְׁנֵי שִׁיטִין פָּסוּל. וְכַמָּה יַרְחִיק אֶת הָעֵדִים מִן הַכְּתָב פָּחוֹת מִכְּדֵי שְׁנֵי שִׁיטִין כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ נִקְרָאִין עִמּוֹ. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים כְּשֶׁהָיָה הַגֵּט יוֹצֵא מִתַּחַת יָדֶיהָ וְלֹא הָיוּ שָׁם עֵדֵי מְסִירָה. אֲבָל אִם מְסָרוֹ לָהּ בְּעֵדִים אַף עַל פִּי שֶׁהֵן מְרֻחָקִין הַרְבֵּה וְאֵין נִקְרָאִין עִמּוֹ וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין חָתוּם עָלָיו עַד כְּלָל הֲרֵי זֶה כָּשֵׁר. שֶׁעִקַּר הַגִּרוּשִׁין בְּעֵדֵי מְסִירָה:

יט הָעֵדִים שֶׁנּוֹתֵן אֶת הַגֵּט בִּפְנֵיהֶם צְרִיכִין לִקְרוֹתוֹ וְאַחַר כָּךְ יִתְּנֶנּוּ לָהּ. וְאִם נְתָנוֹ לָהּ בִּפְנֵיהֶם תְּחִלָּה חוֹזְרִין וְקוֹרְאִין אוֹתוֹ אַחַר שֶׁנְּתָנוֹ לָהּ. קְרָאוּהוּ וְהוּא בְּיַד הַבַּעַל אוֹ בְּיַד שְׁלוּחוֹ וְהֶחְזִירוּהוּ לוֹ. וְחָזַר הוּא וְהִכְנִיסוֹ לְתוֹךְ יָדוֹ וּנְתָנוֹ לָהּ חוֹזְרִין וְקוֹרְאִין אוֹתוֹ:

כ לֹא קְרָאוּהוּ אֶלָּא נָטְלָתוֹ וּזְרָקָתוּ לַיָּם אוֹ לָאֵשׁ הֲרֵי זוֹ מְגֹרֶשֶׁת. הוֹאִיל וּקְרָאוּהוּ תְּחִלָּה אֵין חוֹשְׁשִׁים לוֹ שֶׁהֶחֱלִיפוֹ. וְלֹא עוֹד אֶלָּא אֲפִלּוּ אָמַר הַבַּעַל שְׁטָר אַחֵר הָיָה וְלֹא הָיָה הַגֵּט שֶׁקְּרָאתֶם אֵינוֹ נֶאֱמָן וַהֲרֵי הִיא מְגֹרֶשֶׁת:

כא הֲרֵי שֶׁלֹּא קָרְאוּ הַגֵּט בַּתְּחִלָּה וְנָתַן לָהּ הַגֵּט בִּפְנֵיהֶם וּזְרָקָתוּ לָאוּר אוֹ לַיָּם אַף עַל פִּי שֶׁהַבַּעַל אוֹמֵר גֵּט כָּשֵׁר הָיָה הֲרֵי זוֹ סָפֵק מְגֹרֶשֶׁת:

כב זָרַק לָהּ הַגֵּט לַחֲצֵרָהּ לְבֵין הֶחָבִיּוֹת בִּפְנֵי עֵדִים וּבִקְּשׁוּ וּמָצְאוּ מְזוּזָה אוֹ שְׁטָר אַחֵר אֵין חוֹשְׁשִׁין לָהּ. שֶׁזֶּה שֶׁנִּמְצָא הוּא שֶׁזָּרַק. נִמְצְאוּ שָׁם שְׁתַּיִם שָׁלֹשׁ מְזוּזוֹת אוֹ שְׁטָרוֹת חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא גֵּט שֶׁזָּרַק גֵּרְרוּהוּ עַכְבָּרִים וַהֲרֵי זוֹ סָפֵק מְגֹרֶשֶׁת:

כג הָעֵדִים שֶׁחוֹתְמִין עַל הַגֵּט צְרִיכִים לִהְיוֹתָם יוֹדְעִים לִקְרוֹת וְלַחְתֹּם. וְאִם אֵינָם יוֹדְעִים לִקְרוֹת קוֹרְאִים בִּפְנֵיהֶם וְחוֹתְמִים. וְהוּא שֶׁיַּכִּירוּ לְשׁוֹן הַגֵּט. וְאִם אֵינָם יוֹדְעִים לַחְתֹּם רוֹשְׁמִין לָהֶם הַנְּיָר בְּרֹק וְכַיּוֹצֵא בּוֹ מִדָּבָר שֶׁאֵין רִשּׁוּמוֹ מִתְקַיֵּם וְהֵן כּוֹתְבִין עַל הָרֹשֶׁם. וְאֵין עוֹשִׂין כָּךְ בִּשְׁאָר שְׁטָרוֹת. קַל הוּא שֶׁהֻקְלוּ בְּגִטֵּי נָשִׁים כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיוּ בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל עֲגוּנוֹת הוֹאִיל וַחֲתִימַת הָעֵדִים בְּגֵט מִדִּבְרֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ:

כד אַף עַל פִּי שֶׁחֲתִימַת הָעֵדִים בְּגֵט מִדִּבְרֵיהֶם הִתְקִינוּ שֶׁיִּהְיוּ הָעֵדִים מְפָרְשִׁין שְׁמוֹתֵיהֶן בַּגֵּט. וְכֵן הִתְקִינוּ בְּעֵדֵי הַגֵּט שֶׁאֵין חוֹתְמִין אֶלָּא זֶה בִּפְנֵי זֶה. וְאִם חָתְמוּ זֶה שֶׁלֹּא בִּפְנֵי זֶה הֲרֵי זֶה גֵּט פָּסוּל. וְכֵן הִתְקִינוּ חֲכָמִים שֶׁיִּכְתֹּב זְמַן בַּגֵּט וּמְקוֹם כְּתִיבָתוֹ כִּשְׁאָר הַשְּׁטָרוֹת. שֶׁמָּא תִּהְיֶה אִשְׁתּוֹ קְרוֹבָתוֹ וְתִזְנֶה כְּשֶׁהִיא תַּחְתָּיו וְיִכְתֹּב לָהּ גֵּט אַחַר הַזְּנוּת וְיִתֵּן לָהּ. וְאִם לֹא יִהְיֶה בּוֹ זְמַן יְכוֹלָה לוֹמַר קֹדֶם הַזְּנוּת נִתְגָּרַשְׁתִּי. וּלְפִיכָךְ תִּקְּנוּ זְמַן בְּגִטִּין:

כה גֵּט שֶׁיֵּשׁ עָלָיו עֵדִים וְאֵין בּוֹ זְמַן אוֹ שֶׁהָיָה מֻקְדָּם אוֹ מְאֻחָר אוֹ שֶׁנִּכְתַּב בַּיּוֹם וְנֶחְתַּם בַּלַּיְלָה שֶׁלְּאַחֲרָיו אַף עַל פִּי שֶׁעֲסוּקִין בְּאוֹתוֹ הָעִנְיָן. אוֹ כָּתַב אֶת הַגֵּט בִּירוּשָׁלַיִם וְטָעָה וְכָתַב בְּלוּד. כָּל אֵלּוּ פְּסוּלִין עַד שֶׁיִּחְתְּמוּ בּוֹ בִּזְמַן כְּתִיבָתוֹ וּבִמְקוֹם כְּתִיבָתוֹ:

כו חָתַךְ מִמֶּנּוּ הַזְּמַן וּנְתָנוֹ לָהּ אוֹ שֶׁלֹּא כָּתַב שֵׁם הַיּוֹם אֶלָּא בְּשַׁבָּת רִאשׁוֹנָה אוֹ שְׁנִיָּה מֵחֹדֶשׁ פְּלוֹנִי אוֹ בְּחֹדֶשׁ פְּלוֹנִי אוֹ בְּשָׁנָה פְּלוֹנִית וְלֹא הִזְכִּיר הַחֹדֶשׁ אֲפִלּוּ כָּתַב בְּשָׁבוּעַ פְּלוֹנִי כָּשֵׁר. וְכֵן אִם כָּתַב בּוֹ הַיּוֹם גֵּרַשְׁתִּיהָ כָּשֵׁר שֶׁמַּשְׁמָעוֹ הַיּוֹם הַזֶּה שֶׁיָּצָא בּוֹ הַגֵּט:

כז וְכֵן תִּקְּנוּ שֶׁיִּהְיוּ מוֹנִין בְּגִטִּין לְמַלְכוּת אוֹתוֹ הַזְּמַן מִשּׁוּם שָׁלוֹם מַלְכוּת. כָּתַב לְשֵׁם מַלְכוּת שֶׁאֵינָהּ מַלְכוּת אוֹתָהּ הַמְּדִינָה אוֹ לִבְנְיַן הַבַּיִת אוֹ לְחָרְבַּן הַבַּיִת אִם דֶּרֶךְ אֲנָשִׁי אוֹתוֹ מָקוֹם לִמְנוֹת בּוֹ הֲרֵי זֶה כָּשֵׁר וְאִם אֵין דַּרְכָּן לִמְנוֹת בּוֹ הֲרֵי זֶה פָּסוּל. וּכְבָר נָהֲגוּ כָּל יִשְׂרָאֵל לִמְנוֹת בְּגִטִּין אוֹ לִיצִירָה אוֹ לַמַּלְכוּת אֲלֶכְסַנְדְּרוֹס מַקְדוֹן שֶׁהוּא מִנְיַן שְׁטָרוֹת. וְאִם כָּתַב לְשֵׁם מַלְכוּת אוֹתוֹ זְמַן בִּמְדִינָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ רְשׁוּת אוֹתָהּ מַלְכוּת הֲרֵי זֶה כָּשֵׁר:

כח הָאוֹמֵר לִשְׁנַיִם כִּתְבוּ וְחִתְמוּ וּתְנוּ גֵּט לְאִשְׁתִּי וְנִתְאַחֵר הַדָּבָר יָמִים אוֹ שָׁנִים. אוֹ שֶׁנִּמְצָא הַגֵּט בָּטֵל וְהֻצְרְכוּ לִכְתֹּב לָהּ גֵּט אַחֵר כָּשֵׁר אַחַר כַּמָּה שָׁנִים כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר. הֲרֵי אֵלּוּ כּוֹתְבִין זְמַן הַכְּתִיבָה וּמְקוֹם הַכְּתִיבָה, לֹא הַזְּמַן שֶׁאָמַר לָהֶן הַבַּעַל בּוֹ כִּתְבוּ וְלֹא אוֹתוֹ הַמָּקוֹם. כֵּיצַד. הָיוּ בִּירוּשָׁלַיִם כְּשֶׁאָמַר לָהֶן וְהָיוּ עוֹמְדִין בְּתִשְׁרֵי וְנִתְאַחֲרוּ עַד נִיסָן וַהֲרֵי הֵן בְּלוּד כּוֹתְבִין זְמַן הַגֵּט מִנִּיסָן וּבְלוּד שֶׁשָּׁם נִכְתַּב הַגֵּט כְּשֶׁאָר שְׁטָרוֹת:

פרק ב

א זֶה שֶׁנֶּאֱמַר בַּתּוֹרָה (דברים כד א) "וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת וְנָתַן בְּיָדָהּ". אֶחָד הַכּוֹתֵב בְּיָדוֹ אוֹ שֶׁאָמַר לְאַחֵר לִכְתֹּב לוֹ. וְאֶחָד הַנּוֹתֵן בְּיָדוֹ אוֹ שֶׁאָמַר לְאַחֵר לִתֵּן לָהּ. לֹא נֶאֱמַר וְכָתַב אֶלָּא לְהוֹדִיעַ שֶׁאֵין מִתְגָּרֶשֶׁת אֶלָּא בִּכְתָב. וְנָתַן שֶׁלֹּא תִקַּח מֵעַצְמָהּ:

ב אָמַר לִשְׁנַיִם כִּתְבוּ גֵּט וְחִתְמוּ וּתְנוּ לְאִשְׁתִּי חֲרֵי אֵלּוּ כּוֹתְבִין וְחוֹתְמִין וְנוֹתְנִין לָהּ וְהֵן הֵן שְׁלוּחֶיהָ וְהֵן הֵן עֵדֶיהָ. וְכֵן אִם אָמַר לַסּוֹפֵר כְּתֹב לִי גֵּט לְאִשְׁתִּי וְאָמַר לָעֵדִים לַחְתֹּם כּוֹתְבִים וְחוֹתְמִים וְנוֹתְנִין לוֹ וְהוּא מְגָרֵשׁ בּוֹ בְּכָל עֵת שֶׁיִּרְצֶה:

ג וְכוֹתְבִין גֵּט לָאִישׁ אַף עַל פִּי שֶׁאֵין אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ. וְהוּא שֶׁיִּהְיוּ הָעֵדִים וְהַסּוֹפֵר שֶׁכָּתְבוּ וְחָתְמוּ בּוֹ מַכִּירִין וְיוֹדְעִים שֶׁזֶּה הוּא פְּלוֹנִי וְאִשְׁתּוֹ הִיא פְּלוֹנִית. וְאִם הָיוּ בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שְׁנַיִם שֶׁשְּׁמוֹתֵיהֶם שָׁוִים וּשְׁמוֹת נְשׁוֹתֵיהֶם שָׁוִים אֵין מְגָרֵשׁ אֶחָד מֵהֶם אֶלָּא בְּמַעֲמַד חֲבֵרוֹ שֶׁמָּא יִכְתֹּב גֵּט וְיוֹלִיכוֹ לְאֵשֶׁת חֲבֵרוֹ וְיַאסְרֶנָּה עָלָיו:

ד וּבְשָׁעַת הַסַּכָּנָה כּוֹתְבִין וְנוֹתְנִין אַף עַל פִּי שֶׁאֵין מַכִּירִים. וְהָאִשָּׁה נוֹתֶנֶת שְׂכַר הַסּוֹפֵר בְּכָל מָקוֹם:

ה וְצָרִיךְ שֶׁיֹּאמַר הַבַּעַל עַצְמוֹ לַסּוֹפֵר כְּתֹב וְלָעֵדִים חֲתֹמוּ. חֲרֵי שֶׁאָמְרוּ לוֹ בֵּית דִּין אוֹ שְׁנַיִם נִכְתֹּב גֵּט לְאִשְׁתְּךָ וְאָמַר לָהֶם כִּתְבוּ וְכָתְבוּ הֵן עַצְמָן וְחָתְמוּ בּוֹ חֲרֵי זֶה כָּשֵׁר. אֲבָל אִם אָמְרוּ הֵם לַסּוֹפֵר וְכָתַב וְלָעֵדִים וְחָתְמוּ אַף עַל פִּי שֶׁחָזְרוּ וּנְתָנוּהוּ לַבַּעַל וְחָזַר וְנָתַן גֵּט זֶה לְאִשְׁתּוֹ בִּפְנֵי עֵדִים חֲרֵי זֶה גֵּט בָּטֵל, שֶׁחֲרֵי כְּתָבוֹ מִי שֶׁלֹּא אָמַר לוֹ הַבַּעַל לְכָתְבוֹ:

ו אָמַר לִשְׁנַיִם אוֹ לִשְׁלֹשָׁה אִמְרוּ לַסּוֹפֵר וְיִכְתֹּב גֵּט לְאִשְׁתִּי וְאִמְרוּ לָעֵדִים וְיַחְתְּמוּ וְאָמְרוּ לַסּוֹפֵר וְכָתַב וְלָעֵדִים וְחָתְמוּ, אוֹ שֶׁאָמַר לִשְׁנַיִם אִמְרוּ לַסּוֹפֵר וְיִכְתֹּב גֵּט לְאִשְׁתִּי וְאַתֶּם חֲתֹמוּ חֲרֵי זֶה גֵּט פָּסוּל. וּמִתֵּישְׁבִין בְּדָבָר זֶה הַרְבֵּה מִפְּנֵי שֶׁהוּא קָרוֹב לִהְיוֹת גֵּט בָּטֵל:

ז וּמַה בֵּין פָּסוּל לְבָטֵל. שֶׁכָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר בְּחִבּוּר זֶה בְּגֵט שֶׁהוּא בָּטֵל הוּא בָּטֵל מִן הַתּוֹרָה. וּבְכָל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר פָּסוּל הוּא פָּסוּל מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים:

ח הַבַּעַל שֶׁהֵבִיא גֵּט בְּיָדוֹ חָתוּם וְאָמַר תְּנוּ גֵּט זֶה לְאִשְׁתִּי חֲרֵי אֵלּוּ יִתְּנוּ לָהּ. אָמַר לַאֲחֵרִים לִכְתֹּב גֵּט וְלַחְתֹּם בּוֹ וְלִתְּנוֹ לְאִשְׁתּוֹ וְכָתְבוּ וְחָתְמוּ וְנָתְנוּ לָהּ וְנִמְצָא הַגֵּט בָּטֵל אוֹ פָּסוּל חֲרֵי אֵלּוּ כּוֹתְבִין גֵּט אַחֵר אֲפִלּוּ מֵאָה עַד שֶׁיַּגִּיעַ לְיָדָהּ גֵּט כָּשֵׁר:

ט אָמַר לָהֶם הַבַּעַל כִּתְבוּ וְחִתְמוּ וּתְנוּ לַשָּׁלִיחַ לְהוֹלִיךְ לָהּ וְכָתְבוּ וְחָתְמוּ וְנָתְנוּ לַשָּׁלִיחַ וְנִמְצָא הַגֵּט בָּטֵל אוֹ פָּסוּל אֵין כּוֹתְבִים אַחֵר עַד שֶׁיִּמָּלְכוּ בַּבַּעַל. שֶׁחֲרֵי לֹא עָשָׂה אוֹתָן שְׁלוּחִים לְגָרוּשִׁין וְשָׁמָּא לֹא רָצָה אֶלָּא שֶׁיִּכְתְּבוּ וְיִתְּנוּ לַשָּׁלִיחַ בִּלְבַד וְלֹא יִשָּׁאֵר לָהֶם בּוֹ מַעֲשֶׂה אַחֵר חֲרֵי כָּתְבוּ וְנָתְנוּ. לְפִיכָךְ לֹא יִכְתְּבוּ אַחֵר. וְאִם כָּתְבוּ גֵּט אַחֵר כָּשֵׁר וּנְתָנוּהוּ לַשָּׁלִיחַ (וְנָתְנוּ לָהּ) חֲרֵי זוֹ סָפֵק מְגֹרֶשֶׁת:

י הָאוֹמֵר לִשְׁנַיִם אוֹ לְיֶתֶר מִשְּׁנַיִם כִּתְבוּ גֵּט וּתְנוּ לְאִשְׁתִּי גַּרְשׁוּהָ שַׁלְּחוּהָ שִׁבְקוּהָ תַּרְכוּהָ כִּתְבוּ אִגֶּרֶת וּתְנוּ לָהּ חֲרֵי אֵלּוּ יִכְתְּבוּ גֵּט כָּשֵׁר וְיִתְּנוּ לָהּ. אָמַר לָהֶם פִּטְרוּהָ פַּרְנְסוּהָ עֲשׂוּ לָהּ כַּדָּת עֲשׂוּ לָהּ כַּנִּימוּס עֲשׂוּ לָהּ כָּרָאוּי לֹא אָמַר כְּלוּם. וְאִם כָּתְבוּ גֵּט וְנָתְנוּ לָהּ חֲרֵי זֶה גֵּט בָּטֵל:

יא אָמַר לָהֶם הוֹצִיאוּהָ עִזְבוּהָ הַתִּירוּהָ הַנִּיחוּהָ הוֹעִילוּהָ חֲרֵי זֶה סָפֵק אִם מַשְׁמָע מִלּוֹת אֵלּוּ גֵּרוּשִׁין אוֹ עִנְיָן אַחֵר. לְפִיכָךְ אֵין כּוֹתְבִין לָהּ. וְאִם כָּתְבוּ גֵּט וְנָתְנוּ לָהּ חֲרֵי זוֹ סָפֵק מְגֹרֶשֶׁת:

יב הָאוֹמֵר כִּתְבוּ גֵּט לְאִשְׁתִּי חֲרֵי אֵלּוּ כּוֹתְבִין וְחוֹתְמִין וְנוֹתְנִין לַבַּעַל בְּיָדוֹ וְאֵין נוֹתְנִין לְאִשְׁתּוֹ עַד שֶׁיֹּאמַר לָהֶם לִתֵּן לָהּ. וְאִם נָתְנוּ לָהּ אֵינוֹ גֵּט. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּבְרִיא אֲבָל בְּמְסֻכָּן וְהוּא אָדָם שֶׁקָּפַץ עָלָיו הַחֹלִי בְּמְהֵרָה וְהִכְבִּיד עָלָיו חָלְיוֹ מִיָּד וְהַיּוֹצֵא בְּקוֹלָר אֲפִלּוּ עַל עִסְקֵי מָמוֹן וְהַמְפָרֵשׁ בַּיָּם וְהַיּוֹצֵא בְּשַׁיָּרָא וְאָמַר כִּתְבוּ גֵּט לְאִשְׁתִּי חֲרֵי אֵלּוּ יִכְתְּבוּ וְיַחְתְּמוּ וְיִתְּנוּ לָהּ. שֶׁהַדָּבָר יָדוּעַ שֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּן זֶה אֶלָּא לִכְתֹּב וְלִתֵּן לָהּ:

יג בְּרִיא שֶׁאָמַר כִּתְבוּ גֵּט לְאִשְׁתִּי וְכָתְבוּ וְחָתְמוּ וְנָתְנוּ לָהּ וְהָרַג עַצְמוֹ מִיָּד כְּגוֹן שֶׁהִשְׁלִיךְ עַצְמוֹ מִן הַגַּג אוֹ הִפִּיל עַצְמוֹ לַיָּם חֲרֵי זֶה גֵּט כָּשֵׁר. עָלָה לַגַּג וּדְחָפַתּוּ הָרוּחַ וְנָפַל וּמֵת אֵינוֹ גֵּט. סָפֵק הִפִּיל עַצְמוֹ סָפֵק דְּחָפַתּוּ הָרוּחַ חֲרֵי זֶה גֵּט עַד שֶׁיְּדַע לְךָ בְּוַדַּאי שֶׁהָרוּחַ דְּחָפַתּוּ. וְכֵן מִי שֶׁהָיָה מַשְׁלֶךְ בַּבּוֹר וְאָמַר כָּל הַשּׁוֹמֵעַ קוֹלִי יִכְתֹּב גֵּט לְאִשְׁתִּי חֲרֵי אֵלּוּ יִכְתְּבוּ וְיִתְּנוּ לָהּ. וְהוּא שֶׁיְּדָעוּהוּ אוֹתוֹ. וְאַף עַל פִּי שֶׁהֶעֱלוּהוּ וְלֹא הִכִּירוּהוּ חֲרֵי זֶה כָּשֵׁר. שֶׁזֶּה כִּשְׁעַת הַסַּכָּנָה הוּא שֶׁכּוֹתְבִים וְנוֹתְנִין אַף עַל פִּי שֶׁאֵין מַכִּירִין. וְכֵן מִי שֶׁנָּפְלוּ בּוֹ מַכּוֹת רָעוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּחְיֶה מֵהֶן אֲפִלּוּ נִשְׁחֲטוּ בּוֹ רֹב סִימָנִין וְרָמַז וְאָמַר כִּתְבוּ גֵּט לְאִשְׁתִּי חֲרֵי אֵלּוּ יִכְתְּבוּ וְיִתְּנוּ שֶׁחֲרֵי עַתָּה חַי הוּא אַף עַל פִּי שֶׁסּוֹפוֹ לָמוּת:

יד מִי שֶׁהָיָתָה רוּחַ רָעָה מְבַעֶתֶת אוֹתוֹ וְאָמַר כְּשֶׁהִתְחִיל בּוֹ הַחֹלִי כִּתְבוּ גֵּט לְאִשְׁתִּי לֹא אָמַר כְּלוּם. מִפְּנֵי שֶׁאֵין דַּעְתּוֹ נְכוֹנָה וּמְיֻשֶּׁבֶת. וְכֵן שִׁכּוֹר שֶׁהִגִּיעַ לְשִׁכְרוּתוֹ שֶׁל לוֹט. וְאִם לֹא הִגִּיעַ חֲרֵי זֶה סָפֵק:

טו אָמַר כְּשֶׁהוּא בָּרִיא כִּתְבוּ וּתְנוּ גֵּט לְאִשְׁתִּי וְאַחַר כָּךְ נִבְעֲתָ מַמְתִּינִין עַד שֶׁיַּבְרִיא וְכוֹתְבִין וְנוֹתְנִין לָהּ. וְאֵין צָרִיךְ לַחֲזוֹר וּלְהַמְלִךְ בּוֹ אַחַר שֶׁהִבְרִיא. וְאִם כָּתְבוּ וְנָתְנוּ קֹדֶם שֶׁיִּבְרָא חֲרֵי זֶה פָּסוּל׃

טז מִי שֶׁנִּשְׁתַּתֵּק וַחֲרֵי דַּעְתּוֹ נְכוֹנָה וְאָמְרוּ לוֹ נִכְתֹּב גֵּט לְאִשְׁתְּךָ וְהִרְכִּין בְּרֹאשׁוֹ בּוֹדְקִין אוֹתוֹ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּסֵרוּגִין אִם אָמַר לָהֶם עַל לָאו וְעַל הֵן הֵן חֲרֵי אֵלּוּ יִכְתְּבוּ וְיִתְּנוּ. וּצְרִיכִין לְבָדְקוֹ בָּפֶה בָּפֶה שֶׁמָּא נִטְרְפָה דַּעְתּוֹ. וְכֵן אִם כָּתַב בְּיָדוֹ כִּתְבוּ וּתְנוּ גֵּט לְאִשְׁתִּי חֲרֵי אֵלּוּ כּוֹתְבִין וְנוֹתְנִין לָהּ אִם הָיְתָה דַּעְתּוֹ מְיֻשֶּׁבֶת עָלָיו. שֶׁאֵין דִּין מִי שֶׁנִּשְׁתַּתֵּק כְּדִין הַחֵרֵשׁ׃

יז מִי שֶׁנָּשָׂא כְּשֶׁהוּא פִּקֵּחַ וְנִתְחָרֵשׁ וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר נִשְׁתַּטָּה אֵינוֹ מוֹצִיא לְעוֹלָם עַד שֶׁיַּבְרִיא. וְאֵין סוֹמְכִין עַל רְמִיזַת הַחֵרֵשׁ וְלֹא עַל כְּתָבוֹ אַף עַל פִּי שֶׁדַּעְתּוֹ נְכוֹנָה וּמְיֻשֶּׁבֶת עָלָיו. אֲבָל אִם נָשָׂא אִשָּׁה כְּשֶׁהוּא חֵרֵשׁ מְגֻרֶשׁ בִּרְמִיזָה שֶׁאֵין קִדּוּשָׁיו קִדּוּשִׁין מִן הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. וּכְשֶׁם שֶׁכּוֹנֵס בִּרְמִיזָה כָּךְ מוֹצִיא בִּרְמִיזָה׃

יח הַמְקֻדֶּשׁ קְטַנָּה עַל יְדֵי אָבִיהָ וְגֵרְשָׁהּ כְּשֶׁהִיא קְטַנָּה אָבִיהָ מְקַבֵּל גִּטָּהּ וּמְשַׁגְּיֵעַ גֵּט לְיַד הָאָב נִתְגָּרְשָׁה. גֵּרְשָׁהּ כְּשֶׁהִיא נַעֲרָה אִם הִגִּיעַ הַגֵּט לְיָדָהּ אוֹ לְיַד אָבִיהָ נִתְגָּרְשָׁה. וְאֵין עוֹשָׂה נַעֲרָה הַמְאֹרָסָה שָׁלִיחַ לְקַבֵּל גִּטָּהּ מִיַּד בַּעְלָהּ בְּחַיֵּי אָבִיהָ. אֲבָל הָאָב עוֹשֶׂה שָׁלִיחַ לְקַבֵּל הַגֵּט לְבִתּוֹ הַמְאֹרָסָה בֵּין קְטַנָּה בֵּין נַעֲרָה׃

יט קִדְּשָׁהּ אָבִיהָ כְּשֶׁהִיא קְטַנָּה וּמֵת. אִם מַבְחֶנֶת בֵּין גִּטָּהּ לְדָבָר אַחֵר חֲרֵי זוֹ מִתְגָּרֶשֶׁת מִשְּׁגִּיעַ הַגֵּט לְיָדָהּ. וְאִם לָאו אֵינָהּ מִתְגָּרֶשֶׁת עַד שֶׁתַּבְחִין וְאִם גֵּרְשָׁהּ אֵינָהּ מְגֹרֶשֶׁת׃

כ מִי שֶׁהַדִּין נוֹתֵן שֶׁכּוֹפִין אוֹתוֹ לְגָרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וְלֹא רָצָה לְגָרֵשׁ. בֵּית דִּין שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּכָל מָקוֹם וּבְכָל זְמַן מַכִּין אוֹתוֹ עַד שֶׁיֹּאמַר רוֹצֶה אֲנִי וְיִכְתֹּב הַגֵּט וְהוּא גֵּט כָּשֵׁר. וְכֵן אִם הִכּוּהוּ עַכּוּ״ם וְאָמְרוּ לוֹ עֲשֵׂה מַה שֶּׁיִּשְׂרָאֵל אוֹמְרִין לְךָ וְלָחֲצוּ אוֹתוֹ יִשְׂרָאֵל בְּיַד הָעַכּוּ״ם עַד שֶׁיְּגָרֵשׁ חֲרֵי זֶה כָּשֵׁר. וְאִם הָעַכּוּ״ם מֵעַצְמָן אֲנָסוּהוּ עַד שֶׁכָּתַב הוֹאִיל וְהַדִּין נוֹתֵן שֶׁיִּכְתֹּב חֲרֵי זֶה גֵּט פָּסוּל. וְלָמָּה לֹא בִּטֵּל גֵּט זֶה שֶׁחֲרֵי הוּא אָנוּס בֵּין בְּיַד עַכּוּ״ם בֵּין בְּיַד יִשְׂרָאֵל. שֶׁאֵין אוֹמְרִין אָנוּס אֶלָּא לְמִי שֶׁנִּלְחַץ וְנִדְחַק לַעֲשׂוֹת דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מְחֻיָּב בּוֹ מִן הַתּוֹרָה לַעֲשׂוֹתוֹ כְּגוֹן מִי שֶׁהֻכָּה עַד שֶׁמָּכַר אוֹ עַד שֶׁנָּתַן. אֲבָל מִי שֶׁתְּקָפוּ יְצָרוֹ הָרַע לְבַטֵּל מִצְוָה אוֹ לַעֲשׂוֹת עֲבֵרָה וְהֻכָּה עַד שֶׁעָשָׂה דָּבָר שֶׁחַיָּב לַעֲשׂוֹתוֹ אוֹ עַד שֶׁנִּתְרַחֵק מִדָּבָר הָאָסוּר לַעֲשׂוֹתוֹ אֵין זֶה אָנוּס מִפְּנֵי אֶלָּא הוּא אָנַס עַצְמוֹ בְּדַעְתּוֹ הָרָעָה. לְפִיכָךְ זֶה שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְגָרֵשׁ מֵאַחַר שֶׁהוּא רוֹצֶה לִהְיוֹת מִיִּשְׂרָאֵל וְרוֹצֶה הוּא לַעֲשׂוֹת כָּל הַמִּצְוֹת וּלְהִתְרַחֵק מִן הָעֲבֵרוֹת וְיִצְרוֹ הוּא שֶׁתְּקָפוֹ וְכֵיוָן שֶׁהֻכָּה עַד שֶׁתִּשַּׁשׁ יִצְרוֹ וְאָמַר רוֹצֶה אֲנִי כְּבָר גֵּרֵשׁ לִרְצוֹנוֹ. לֹא הָיָה הַדִּין נוֹתֵן שֶׁכּוֹפִין אוֹתוֹ לְגָרֵשׁ וְטָעוּ בֵּית דִּין שֶׁל יִשְׂרָאֵל אוֹ שֶׁהָיוּ הֶדְיוֹטוֹת וַאֲנָסוּהוּ עַד שֶׁגֵּרֵשׁ חֲרֵי זֶה גֵּט פָּסוּל הוֹאִיל וְיִשְׂרָאֵל אֲנָסוּהוּ יִגְמֹר וְיְגָרֵשׁ. וְאִם הָעַכּוּ״ם, אֲנָסוּהוּ לְגָרֵשׁ שֶׁלֹּא כַּדִּין אֵינוֹ גֵּט. אַף עַל פִּי שֶׁאָמַר בְּעַכּוּ״ם רוֹצֶה אֲנִי וְאָמַר לְיִשְׂרָאֵל כִּתְבוּ וְחִתְמוּ הוֹאִיל וְאֵין הַדִּין מְחַיְּבוֹ לְהוֹצִיא וְהָעַכּוּ״ם אֲנָסוּהוּ אֵינוֹ גֵּט׃

פרק ג

א כָּל גֵּט שֶׁלֹּא נִכְתַּב לְשֵׁם הָאִישׁ הַמְגָרֵשׁ וּלְשֵׁם הָאִשָּׁה הַמִּתְגָּרֶשֶׁת אֵינוֹ גֵּט. כֵּיצַד. סוֹפֵר שֶׁכָּתַב גֵּט לְלַמֵּד אוֹ לְהִתְלַמֵּד וּבָא הַבַּעַל וּמָצָא שֵׁם שֶׁנִּכְתַּב בְּגֵט זֶה כְּשְׁמוֹ וְשֵׁם הָאִשָּׁה כְּשֵׁם אִשְׁתּוֹ וְשֵׁם הָעִיר כְּשֵׁם עִירוֹ וּנְטָלוֹ וְגֵרֵשׁ בּוֹ אֵינוֹ גֵּט׃

ב יֶתֶר עַל זֶה כָּתַב לְגָרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וְנִמְלַךְ וּמָצָא בֶּן עִירוֹ וְאָמַר לוֹ שְׁמִי כְּשִׁמְךָ וְשֵׁם אִשְׁתִּי כְּשֵׁם אִשְׁתְּךָ וּנְטָלוֹ מִמֶּנּוּ וְגֵרֵשׁ בּוֹ אַף עַל פִּי שֶׁנִּכְתַּב לְשֵׁם גֵּרוּשִׁין אֵינוֹ גֵּט׃

ג יֶתֶר עַל זֶה מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁתֵּי נָשִׁים שֶׁשְּׁמוֹתֵיהֶן שָׁווֹת וְכָתַב לְגָרֵשׁ אֶת הַגְּדוֹלָה וְנִמְלַךְ וְגֵרֵשׁ בּוֹ אֶת הַקְּטַנָּה אֵינוֹ גֵּט. אַף עַל פִּי שֶׁנִּכְתַּב לְשֵׁם הָאִישׁ הַמְגָרֵשׁ לֹא נִכְתַּב לְשֵׁם זוֹ שֶׁנִּתְגָּרְשָׁה בּוֹ׃

ד יֶתֶר עַל כֵּן אָמַר לְסוֹפֵר כְּתֹב וְאִי זוֹ שֶׁאֶרְצֶה אֲגָרֵשׁ בּוֹ וְכָתַב הַסּוֹפֵר עַל דַּעַת זוֹ וְגֵרֵשׁ בּוֹ אַחַת מֵהֶן חֲרֵי זֶה סָפֵק גֵּרוּשִׁין. וְכָל גֵּט שֶׁכְּתָבוֹ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ אַף עַל פִּי שֶׁהֶעֱבִיר עָלָיו קֶלְמוֹס לִשְׁמָהּ אֵינוֹ גֵּט׃

ה מִי שֶׁכָּתַב [גֵּט] לְגָרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וְנִמְלַךְ וְלֹא גֵּרְשָׁהּ וְנִתְיַחֵד עִמָּהּ אַחַר שֶׁכְּתָבוֹ לֹא יְגָרְשֶׁנָּהּ בְּאוֹתוֹ הַגֵּט פַּעַם אַחֶרֶת כְּשֶׁיִּרְצֶה לְגָרְשָׁהּ. וְאִם גֵּרְשָׁהּ בְּאוֹתוֹ הַגֵּט הַיָּשָׁן חֲרֵי זוֹ מְגֹרֶשֶׁת וְתִנָּשֵׂא בּוֹ לְכַתְּחִלָּה שֶׁחֲרֵי נִכְתַּב לִשְׁמָהּ וַחֲרֵי נָתַן לָהּ עַתָּה בְּעֵדִים כְּהִלְכָתוֹ. וְלָמָּה לֹא יְגָרְשֶׁנָּהּ בּוֹ לְכַתְּחִלָּה גְּזֵרָה שֶׁמָּא יֹאמְרוּ גִּטָּהּ קוֹדֵם לְבִנְיָהּ׃

ו אָמַר לְסוֹפֵר כְּתֹב גֵּט לִפְלוֹנִית וְיִהְיֶה עִמִּי לִכְשֶׁאֶשָּׂאֶנָּה אֲגָרְשֶׁנָּה בּוֹ וְנִכְתַּב וּנְשָׂאָהּ וְגֵרְשָׁהּ בּוֹ אֵינוֹ גֵּט. מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הָיְתָה בַּת גֵּרוּשִׁין מִמֶּנּוּ כְּשֶׁנִּכְתַּב גֵּט זֶה וְנִמְצָא שֶׁנִּכְתַּב שֶׁלֹּא לְשֵׁם גֵּרוּשִׁין. אֲבָל אִם אָמַר לוֹ כְּתֹב אוֹתוֹ לַאֲרוּסָתִי לִכְשֶׁאֶשָּׂאֶנָּה אֲגָרְשֶׁנָּה וּכְנָסָהּ וְגֵרְשָׁהּ בּוֹ כָּשֵׁר. כְּתָבוֹ לִיבְמָתוֹ וְאַחַר שֶׁיִּבְּמָהּ גֵּרְשָׁהּ בּוֹ הֲרֵי זֶה סֵפֶק גֵּרוּשִׁין הוֹאִיל וְאֵינָהּ אִשְׁתּוֹ גְּמוּרָה כְּשֶׁכְּתָבוֹ:

ז מִפְּנֵי תַּקָּנַת סוֹפֵר הִתִּירוּ חֲכָמִים לִסוֹפֵר שֶׁיִּכְתֹּב טָפְסֵי גִּטִּין וְנַיְיחַ מָקוֹם הָאִישׁ וּמָקוֹם הָאִשָּׁה וּמָקוֹם הַזְּמַן וּמָקוֹם הֲרֵי אַתְּ מֻתֶּרֶת לְכָל אָדָם כְּדֵי שֶׁיִּכְתְּבֵם לְשֵׁם הָאִישׁ הַמְגָרֵשׁ וּלְשֵׁם הָאִשָּׁה הַמִּתְגָּרֶשֶׁת וַאֲחַר כָּךְ יַחְתְּמוּ הָעֵדִים לִשְׁמוֹ וְלִשְׁמָהּ:

ח סוֹפֵר שֶׁכָּתַב הַגֵּט לִשְׁמוֹ וְלִשְׁמָהּ כְּהִלְכָתוֹ וְחָתְמוּ הָעֵדִים שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ הוֹאִיל וּמְסָרוֹ לָהּ בְּעֵדִים הֲרֵי זֶה גֵּט. (אֶלָּא שֶׁהוּא פָּסוּל. וְלָמָּה אֵינוֹ בָּטֵל) לְפִי שֶׁאֵין הָעֵדִים חוֹתְמִין עַל הַגֵּט אֶלָּא מִפְּנֵי תִּקּוּן הָעוֹלָם. וְיֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר שֶׁאִם חָתְמוּ הָעֵדִים שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ הוֹאִיל וְהוּא כְּמִזֵּיף מִתּוֹכוֹ הֲרֵי זֶה גֵּט בָּטֵל. וְכֵן אִם הָיָה אֶחָד מֵעֶדָיו פָּסוּל אוֹ שֶׁהָיָה בּוֹ עֵד אֶחָד בִּלְבַד כָּשֵׁר. אַף עַל פִּי שֶׁנִּמְסַר בְּעֵדִים הֲרֵי זֶה גֵּט בָּטֵל. וְלֹא יֵרָאֶה לִי דָּבָר זֶה אֶלָּא כְּמִזֵּיף לֹא מִזֵּיף וַדַּאי וְהוֹאִיל וְנִמְסַר בְּעֵדֵי מְסִירָה כְּשֵׁרִין הֲרֵי זֶה פָּסוּל מִדִּבְרֵיהֶם:

ט הַמֵּבִיא גֵּט וְאָבַד מִמֶּנּוּ וּמְצָאוֹ. אִם אָבַד מִמֶּנּוּ בְּמָקוֹם שֶׁאֵין הַשַּׁיָּרוֹת מְצוּיוֹת אֲפִלּוּ מְצָאוֹ לְאַחַר זְמַן מְרֻבֶּה הֲרֵי זֶה בְּחֶזְקַת שֶׁהַגֵּט שֶׁאָבַד מִמֶּנּוּ הוּא הַגֵּט שֶׁנִּמְצָא וְתִתְגָּרֵשׁ בּוֹ. אָבַד בְּמָקוֹם שֶׁהַשַּׁיָּרוֹת מְצוּיוֹת אִם מְצָאוֹ מִיָּד וַעֲדַיִן לֹא שָׁהָה אָדָם שָׁם מִן הָעוֹבְרִים אוֹ שֶׁמְּצָאוֹ בַּכְּלִי שֶׁהִנִּיחוֹ בּוֹ וְיֵשׁ לוֹ טְבִיעוּת עַיִן בְּאָרְכּוֹ וְרָחְבּוֹ שֶׁל גֵּט שֶׁהָיָה כָּרוּךְ הֲרֵי הוּא בְּחֶזְקָתוֹ וְתִתְגָּרֵשׁ בּוֹ:

י הֶחְזַק בְּאוֹתוֹ הַמָּקוֹם אִישׁ אֶחָד שֶׁשְּׁמוֹ כִּשְׁמוֹ שֶׁבַּגֵּט חוֹשְׁשִׁים שֶׁמָּא גֵּט זֶה הַנִּמְצָא שֶׁל אוֹתוֹ הָאִישׁ הָאַחֵר הוּא הוֹאִיל וְעָבַר אָדָם שָׁם וְאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא שָׁהָה. וְאִם נִתְגָּרְשָׁה בּוֹ הֲרֵי זוֹ סָפֵק מְגֹרֶשֶׁת. אֲבָל אִם לֹא עָבַר אָדָם שָׁם הֲרֵי זֶה בְּחֶזְקָתוֹ אַף עַל פִּי שֶׁהַחֶזְקוּ שָׁם שְׁנַיִם שֶׁשְּׁמוֹתֵיהֶן שָׁוִין:

יא הָיָה לָעֵדִים בַּגֵּט סִימָן מֻבְהָק כְּגוֹן שֶׁאָמְרוּ נָקֵב יֵשׁ בּוֹ בְּצַד אוֹת פְּלוֹנִית. אוֹ שֶׁאָמְרוּ מֵעוֹלָם לֹא חָתַמְנוּ אֶלָּא עַל גֵּט אֶחָד שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שֵׁמוֹת כְּשֵׁמוֹת אֵלּוּ הֲרֵי זֶה בְּחֶזְקָתוֹ וְתִתְגָּרֵשׁ בּוֹ וְאַף עַל פִּי שֶׁמְּצָאוֹ אַחַר זְמַן מְרֻבֶּה וּבְמָקוֹם שֶׁהַשַּׁיָּרוֹת מְצוּיוֹת וְהֶחְזִקוּ שָׁם שְׁנַיִם שֶׁשְּׁמוֹתֵיהֶן שָׁוִין:

יב שְׁנַיִם שֶׁשָּׁלְחוּ שְׁנֵי גִּטִּין וְנִתְעָרְבוּ נוֹתְנִין שְׁנֵיהֶן לָזוֹ וּשְׁנֵיהֶן לָזוֹ בְּעֵדֵי מְסִירָה. לְפִיכָךְ אִם אָבַד אֶחָד מֵהֶן הֲרֵי הַשֵּׁנִי בָּטֵל:

יג מִי שֶׁהָיוּ לוֹ שְׁנֵי שֵׁמוֹת. וְכֵן אִשָּׁה שֶׁיֵּשׁ לָהּ שְׁנֵי שֵׁמוֹת. כְּשֶׁמְּגָרֵשׁ כּוֹתֵב שְׁמוֹ וּשְׁמָהּ שֶׁהֵן רְגִילִין בּוֹ בְּיוֹתֵר וְאוֹמֵר אִישׁ פְּלוֹנִי וְכָל שֵׁם שֶׁיֵּשׁ לוֹ גֵּרֵשׁ אִשָּׁה פְּלוֹנִית וְכָל שֵׁם שֶׁיֵּשׁ לָהּ. וְאִם כָּתַב חֲנִיכָתוֹ וַחֲנִיכָתָהּ כָּשֵׁר:

יד כָּתַב הַשֵּׁם שֶׁאֵינָם יְדוּעִים בּוֹ בְּיוֹתֵר וְכָתַב כָּל שֵׁם שֶׁיֵּשׁ לוֹ הֲרֵי זֶה פָּסוּל. שִׁנָּה שְׁמוֹ אוֹ שְׁמָהּ וְשֵׁם עִירוֹ אוֹ שֵׁם עִירָהּ אַף עַל פִּי שֶׁכָּתַב כָּל שֵׁם שֶׁיֵּשׁ לוֹ וְכָל שֵׁם שֶׁיֵּשׁ לָהּ אֵינוֹ גֵּט:

טו הַכֹּל כְּשֵׁרִין לִכְתֹּב אֶת הַגֵּט חוּץ מֵחֲמִשָּׁה. עִכּוּ״ם וְעֶבֶד וְחֵרֵשׁ וְשׁוֹטֶה וְקָטָן. אֲפִלּוּ אִשָּׁה עַצְמָהּ כּוֹתֶבֶת אֶת גִּטָּהּ. יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵמִיר לְעַכּוּ״ם אוֹ שֶׁהוּא מְחַלֵּל שַׁבָּתוֹת בְּפַרְהֶסְיָא הֲרֵי הוּא כְּעַכּוּ״ם לְכָל דְּבָרָיו:

טז וְלָמָּה אֵין כּוֹתְבִין אֵלּוּ הַחֲמִשָּׁה מִפְּנֵי שֶׁצָּרִיךְ הַכּוֹתֵב לִכְתֹּב לְשֵׁם הָאִישׁ הַמְגָרֵשׁ וּלְשֵׁם הָאִשָּׁה הַמִּתְגָּרֶשֶׁת וְהָעַכּוּ״ם עַל דַּעַת עַצְמוֹ הוּא כוֹתֵב. וְחֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן אֵינָן בְּנֵי דֵּעָה. וְהָעֶבֶד אֵינוֹ בְּתוֹרַת גִּטִּין וְקִדּוּשִׁין לְפִיכָךְ הוּא פָּסוּל כְּעַכּוּ״ם לְכָל דְּבָרָיו. וְאִם כָּתַב הַגֵּט אֶחָד מֵחֲמִשָּׁה אֵלּוּ אֵינוֹ גֵּט אַף עַל פִּי שֶׁחָתְמוּ בּוֹ עֵדִים כְּשֵׁרִים וְנִמְסַר לָהּ בְּכְשֵׁרִים:

יז כָּתַב אֶחָד מֵחֲמִשָּׁה אֵלּוּ טָפֵס הַגֵּט וְהִנִּיחַ מָקוֹם הַתֹּרֶף שֶׁהוּא מְקוֹם הָאִישׁ וּמְקוֹם הָאִשָּׁה וּמְקוֹם הַזְּמַן וּמְקוֹם הֲרֵי אַתְּ מֻתֶּרֶת לְכָל אָדָם וּכְתָבָן הַפְּקֵחַ הַגָּדוֹל הַיִּשְׂרְאֵלִי לִשְׁמוֹ הֲרֵי זֶה גֵּט כָּשֵׁר:

יח מֻתָּר לְהָנִיחַ חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן לִכְתֹּב טָפֵס הַגֵּט לִכְתְּחִלָּה וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה גָּדוֹל הַפְּקֵחַ עוֹמֵד עַל גַּבָּן. אֲבָל הָעַכּוּ״ם וְהָעֶבֶד אֵין כּוֹתְבִין הַטֹּפֶס לְכַתְּחִלָּה וַאֲפִלּוּ יִשְׂרְאֵל עוֹמֵד עַל גַּבָּן שֶׁלֹּא הִתִּירוּ לִכְתֹּב טָפְסֵי גִּטִּין שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ לְכַתְּחִלָּה אֶלָּא מִפְּנֵי תַּקָּנַת סוֹפֵר כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ:

יט הַכּוֹתֵב גֵּט בְּשַׁבָּת אוֹ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים בִּשְׁגָגָה וּנְתָנוֹ לָהּ הֲרֵי זוֹ מְגֹרֶשֶׁת. כְּתָבוֹ וְחָתָמוֹ בּוֹ בַּיּוֹם בְּזָדוֹן וּנְתָנוֹ לָהּ אֵינָהּ מְגֹרֶשֶׁת שֶׁהֲרֵי הָעֵדִים פְּסוּלִין מִן הַתּוֹרָה. כְּתָבוֹ בְּיוֹם טוֹב בְּזָדוֹן וְנִמְסַר לָהּ בִּפְנֵי עֵדִים כְּשֵׁרִים בְּיוֹם טוֹב הֲרֵי זֶה גֵּט פָּסוּל:

פרק ד

א אֵין כּוֹתְבִין אֶת הַגֵּט אֶלָּא בְּדָבָר שֶׁרְשׁוּמוֹ עוֹמֵד כְּגוֹן דְּיוֹ וְסִקְרָא וְקוֹמוֹס וְקַנְקַנְתּוֹם וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן. אֲבָל אִם כְּתָבוֹ בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ עוֹמֵד כְּגוֹן מַשְׁקִין וּמֵי פֵּרוֹת וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן אֵינוֹ גֵּט. כְּתָבוֹ בַּאֲבַר בְּשָׂיחוֹר וּבְשִׁיחוֹר כָּשֵׁר. וְאֵין כּוֹתְבִין בָּהֶן לְכַתְּחִלָּה:

ב כּוֹתְבִין בְּמֵי עַפְצָא לְכַתְּחִלָּה עַל גַּב הַנְּיָר וְהָעוֹר וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן אֲבָל לֹא עַל גַּבֵּי מְגִלָּה עֲפוּצָה מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ נִקְרָא. וְאִם כָּתַב אֵינוֹ גֵּט. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בּוֹ. עַל הַכֹּל כּוֹתְבִין אֶת הַגֵּט וַאֲפִלּוּ עַל אִסּוּרֵי הֲנָאָה. וְכוֹתְבִין עַל דָּבָר שֶׁיָּכוֹל לְהִזְדַּיֵּף וְהוּא שֶׁיִּתְּנוּ לָהּ בְּעֵדֵי מְסִירָה:

ג כֵּיצַד כּוֹתֵב (אוֹתוֹ). עַל הַנְּיָר הַמָּחוּק וְעַל הַדַּפְתְּרָא וְעַל הַחֶרֶס וְעַל הֶעָלִין וְעַל יָדוֹ שֶׁל עֵבֶד וְעַל גַּבֵּי עֵץ שֶׁל פָּרָה. וּמוֹסֵר לָהּ הָעֵבֶד וְהַפָּרָה אוֹ הַנְּיָר הַמָּחוּק וְהַדַּפְתְּרָא וְכַיּוֹצֵא בּוֹ בִּפְנֵי עֵדִים:

ד הָיָה הַגֵּט חָקוּק עַל יָדוֹ שֶׁל עֶבֶד בִּכְתֹבֶת קַעֲקַע וְהָיָה יוֹצֵא מִתַּחַת יָדָהּ וְהָיוּ הָעֵדִים חֲקוּקִים עַל יָדוֹ הֲרֵי זוֹ מְגֹרֶשֶׁת אַף עַל פִּי שֶׁאֵין לָהּ עֵדֵי מְסִירָה. שֶׁהֲרֵי אֵין יָכוֹל לְהִזְדַּיֵּף. אֲפִלּוּ הָיוּ מֻחְזָקִין בְּעֶבֶד שֶׁהוּא שֶׁלּוֹ וְגֵט חָקוּק עַל יָדוֹ וְהוּא יוֹצֵא מִתַּחַת יָדָהּ וְהִיא אוֹמֶרֶת בְּעֵדִים נִמְסַר לִי הֲרֵי זוֹ סָפֵק מְגֹרֶשֶׁת שֶׁמָּא מֵעַצְמוֹ נִכְנַס לָהּ שֶׁהַגּוּדְרוֹת אֵין לָהֶן חֲזָקָה:

ה הָיָה הַגֵּט חָקוּק עַל הַטַּבְלָא וְהָעֵדִים עָלָיו וְהוּא יוֹצֵא מִתַּחַת יָדָהּ אַף עַל פִּי שֶׁהֵן מֻחְזָקִין בְּטַבְלָא שֶׁהוּא שֶׁלָּהּ הֲרֵי זוֹ מְגֹרֶשֶׁת, שֶׁהָאִשָּׁה עַצְמָהּ כּוֹתֶבֶת אֶת גִּטָּהּ. שֶׁאֵין קִיּוּם הַגֵּט אֶלָּא בְּחוֹתָמָיו אִם אֵין שָׁם עֵדֵי מְסִירָה:

ו חָקַק הַגֵּט עַל הַלּוּחַ אוֹ עַל הָאֶבֶן אוֹ עַל טַס שֶׁל מַתֶּכֶת אִם חָפַר יַרְכֵי הָאוֹתִיּוֹת כָּשֵׁר. שֶׁזֶּה כְּתָב הוּא. הֲרֵי הוּא אוֹמֵר (ירמיה יז א) "כְּתוּבָה בְּעֵט בַּרְזֶל" כְּלוֹמַר שֶׁהוּא חָפְרוֹ. וְכֵן אִם חָקַק הַיֵּרֵכוֹת מֵאֲחוֹרֵי הַטַּס עַד שֶׁבָּלְטוּ בִּפְנֵי הַטַּס. אֲבָל אִם חָפַר תּוֹךְ הָאוֹת עַד שֶׁיֵּרָאוּ הַיֵּרֵכוֹת גְּבוֹהוֹת מִכָּאן וּמִכָּאן כִּכְתַב דִּינַר זָהָב שֶׁהַכְּתָב בּוֹלֵט אֵינוֹ גֵּט שֶׁאֵין זֶה כְּתָב:

ז הַמְקֻרָּע עַל הָעוֹר תַּבְנִית כְּתָב אוֹ שֶׁרָשַׁם עַל הָעוֹר תַּבְנִית כְּתָב הֲרֵי זֶה כָּשֵׁר. כּוֹתְבִין אֶת הַגֵּט בְּכָל כְּתָב וּבְכָל לָשׁוֹן. גֵּט שֶׁנִּכְתַּב בְּכְתָב מִן הַלְּשׁוֹנוֹת וְעָדָיו חֲתוּמִין בְּכְתָב אַחֵר כָּשֵׁר. וְהוּא שֶׁיִּהוּ הָעֵדִים מַכִּירִין לְשׁוֹן הַכְּתָב וְהַכְּתִיבָה

ח אֶחָד מִן הָעֵדִים חָתַם בִּכְתָב (לָשׁוֹן אַחַת) וְהָעֵד הַשֵּׁנִי בִּכְתַב לָשׁוֹן אַחֶרֶת כָּשֵׁר. אֲבָל אִם הָיָה מִקְצָת הַגֵּט כָּתוּב בְּלָשׁוֹן אַחַת וּמִקְצָתוֹ בְּלָשׁוֹן אַחֶרֶת פָּסוּל:

ט כָּל לָשׁוֹן שֶׁיִּכָּתֵב בָּהּ הַגֵּט צָרִיךְ שֶׁיְּזַהֵר הַסּוֹפֵר בְּדִבְרֵי הַגֵּט שֶׁלֹּא יְהֵא מַשְׁמָעָן שְׁנֵי עִנְיָנִים עַד שֶׁנִּמְצָא הַקּוֹרֵא אוֹמֵר שֶׁמָּא לְכָךְ וּלְכָךְ נִתְכַּוֵּן שֶׁאֵין מַשְׁמָעוֹ לְשׁוֹן גֵּרוּשִׁין אוֹ שֶׁמָּא לְעִנְיָן זֶה נִתְכַּוֵּן שֶׁמַּשְׁמָעוֹ לְשׁוֹן גֵּרוּשִׁין. אֶלָּא יִהְיוּ הַדְּבָרִים שֶׁאֵין בָּהֶן סָפֵק בְּאוֹתוֹ הַלָּשׁוֹן אֶלָּא מַשְׁמָעָן עִנְיָן אֶחָד שֶׁגֵּרֵשׁ וְשָׁלַח פְּלוֹנִי אֶת פְּלוֹנִית:

י וְכֵן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה אוֹתוֹ הַכְּתָב מְבֹאָר הֵיטֵב בְּאוֹתוֹ הַכְּתָב שֶׁיִּכָּתֵב בּוֹ עַד שֶׁיֵּדְעוּ הַקְּטַנִּים לְקָרוֹתוֹ שֶׁמַּכִּירִים אוֹתוֹ כְּתָב שֶׁאֵינָן לֹא נְבוֹנִים וְלֹא סְכָלִים (וְלֹא בְּקְטַנִּים) אֶלָּא בֵּינוֹנִים. וְלֹא יִהְיֶה כְּתָב מְעֻקָּם וּמְבֻלְבָּל שֶׁמָּא תִּדְמֶה אוֹת לְאוֹת וְנִמְצָא הָעִנְיָן מִשְׁתַּנֶּה:

יא הָיָה בּוֹ מַשְׁמָעוּת שְׁנֵי עִנְיָנִים אוֹ שֶׁהָיָה בִּכְתָבוֹ עִקּוּם אוֹ בְּלִבּוּל עַד שֶׁאֶפְשָׁר שֶׁיִּקָּרֵא מִמֶּנּוּ עִנְיָן אַחֵר. הוֹאִיל וְנִקְרָא לְעִנְיָן הַגֵּרוּשִׁין וְיֵשׁ בּוֹ מַשְׁמַע גֵּרוּשִׁין הֲרֵי זֶה פָּסוּל. כְּבָר נָהֲגוּ כָּל עַם יִשְׂרָאֵל לִכְתֹּב הַגֵּט לְשׁוֹן אֲרָמִי וּכְנֻסַח זֶה אַף עַל פִּי שֶׁמַּתָּר לִכְתְּבוֹ בְּכָל לָשׁוֹן לְכַתְּחִלָּה:

יב וזה הוא נוסח הגט

בְּכָךְ בְּשַׁבָּת בְּכָךְ וְכָךְ לְיֶרַח פְּלוֹנִי בִּשְׁנַת כָּךְ וְכָךְ לַיְצִירָה אוֹ לַשְּׁטָרוֹת לְמִנְיָנָא דְּרָגִילְנָא לְמִימְנֵי בָּהּ הָכָא בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי אֵיךְ אֲנָא פְּלוֹנִי בַּר פְּלוֹנִי דְּמִמָּקוֹם פְּלוֹנִי וְכָל שׁוּם אָחֳרָן וַחֲנִיכָה דְּאִית לִי וְלַאֲבָהָתִי וּלְאַתְרֵי וּלְאַתְרֵיהוֹן דַּאֲבָהָתִי צָבִיתִי בִּרְעוּת נַפְשִׁי בִּדְלָא אֲנִיסְנָא וּפַטְרִית וְשַׁבְקִית וּתְרוּכִית יָתִיכִי לֵיכִי אַנְתְּ פְּלוֹנִית בַּת פְּלוֹנִי דְּמִמָּתָא פְּלוֹנִית וְכָל שׁוּם אָחֳרָן וַחֲנִיכָה דְּאִית לֵיכִי וְלַאֲבָהָתִיכִי וּלְאַתְרֵיכִי וּלְאַתְרֵיהוֹן דַּאֲבָהָתִיכִי דִּי הֲוִית אִנְתְּתִי מִן קַדְמַת דְּנָא. וּכְדוּ פַּטְרִית וְשַׁבְקִית וּתְרוּכִית יָתִיכִי לֵיכִי דְּיִתְהַוְיָן רַשָּׁאָה וְשַׁלְטָאָה בְּנַפְשִׁיכִי לְמֵהַךְ לְהִתְנַסְּבָא לְכָל גְּבַר דְּיִתְצַבְּיָן וְאִינַשׁ לֹא יִמְחֵה בְּיָדִיכִי (מִן שְׁמִי) מִן יוֹמָא דְּנָן וּלְעָלַם וַהֲרֵי אַתְּ מֻתֶּרֶת לְכָל אָדָם וְדֵן דִּי יֶהֱוֵי לֵיכִי מִנָּאי סֵפֶר תְּרוּכִין וְגֵט פִּטּוּרִין וְאִגֶּרֶת שִׁבּוּקִין כְּדַת מֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל. וְהָעֵדִים חוֹתְמִים לְמַטָּה כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. פְּלוֹנִי בֶּן פְּלוֹנִי עֵד. פְּלוֹנִי בֶּן פְּלוֹנִי עֵד:

יג כְּשֶׁיִּכְתֹּב הַגֵּט בַּלָּשׁוֹן הַזֶּה וּכְנֻסַח זֶה לֹא יִכְתֹּב וְדֵין בְּיו"ד שֶׁמָּא יִקָּרֵא הַקּוֹרֵא וְדִין כְּלוֹמַר מִשְׁפָּט יִהְיֶה בֵּינִי וּבֵינְךָ. וְלֹא יִכְתֹּב וְאִגֶּרֶת בְּיו"ד שֶׁמָּא יִקָּרֵא הַקּוֹרֵא וְאִי גָּרַת כְּלוֹמַר אִם זָנִית. לֹא יִכְתֹּב לִימְהָךְ בְּיו"ד שֶׁמָּא יִקָּרֵא הַקּוֹרֵא לִי מֵהַךְ [וְכֵן יַרְחִיק רֶגֶל הַה"א מִגַּגָּהּ שֶׁמָּא יִקָּרֵא לִמְחַךְ] כְּלוֹמַר לִשְׁחוֹק. וְלֹא יִכְתֹּב תֶּהֱוֶין וְתִצְבְּיָן בִּשְׁתֵּי יוּדי"ן שֶׁמָּא יִקָּרֵא הַקּוֹרֵא תֶּהֱוִין וְתִצְבְּיָן כְּלוֹמַר שֶׁהוּא מְדַבֵּר עִם שְׁתֵּי נָשִׁים וְנִמְצָא שֶׁאֵינוֹ מְגֻרָּשׁ לָזוֹ אֶלָּא לִשְׁתַּיִם אֲחֵרוֹת. וְכֵן

יַאֲרִיךְ לְוָי״ו דְּוִכְדוֹ שֶׁמָּא תִּדְמֶה לְיוּ״ד וְיִהְיֶה מַשְׁמָעוֹ וּכְדִי כְּלוֹמַר בִּתְנַאי זֶה אֶפְטֹר אוֹתָךְ. וְכֵן יַאֲרִיךְ לְוָי״ו דְּתַרְוִיכִין וְשִׁבּוּקִין שֶׁמָּא תִּדְמֶה לְיוּ״ד וְיִהְיֶה מַשְׁמָע תְּרֵיכִין וּשְׁבִיקִין כְּלוֹמַר שֶׁהוּא אוֹמֵר לָהּ שֶׁהִיא שָׁבְקָה וְגֵרְשָׁה אוֹתוֹ. וְעַל דֶּרֶךְ זֶה צָרִיךְ לְהַזְהֵר בְּכָל לָשׁוֹן וּבְכָל כְּתָב שֶׁיִּכְתֹּב שֶׁלֹּא יִהְיֶה בּוֹ מַשְׁמַע שְׁתֵּי עִנְיָנוֹת:

יד חֲרֵי שֶׁכָּתַב בְּנֹסַח זֶה וְלֹא הֶאֱרִיךְ וָוִי״ן אֶלּוּ אוֹ לֹא כָּתַב הַיְּוּדִי״ן הַיְתֵרוֹת אוֹ שֶׁכָּתַב הַיּוּדִי״ן שֶׁאָמַרְנוּ שֶׁלֹּא יִכְתְּבוּ חֲרֵי זֶה גֵּט פָּסוּל. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה בְּכָל לָשׁוֹן פָּסוּל:

טו גֵּט שֶׁמָּחַק בּוֹ אוֹת אוֹ תֵּבָה אוֹ שֶׁתָּלָה בֵּין הַשִּׁיטִין. אִם מִטְּפָּס הַגֵּט חֲרֵי זֶה כָּשֵׁר. וְאִם מִן הַתָּרֶף אֵינוֹ גֵּט. וְאִם חָזַר וּפֵרֵשׁ בְּסוֹף הַגֵּט שֶׁאוֹת פְּלוֹנִית תְּלוּיָה אוֹ עַל מַחַק אֲפִלּוּ מִתָּרֶף הַגֵּט כָּשֵׁר כִּשְׁאָר שְׁטָרוֹת. וְכֵן גֵּט שֶׁנִּמְצָא קָרוּעַ שְׁתֵּי וָעֵרֶב שֶׁהוּא קֶרַע שֶׁל בֵּית דִּין חֲרֵי זֶה גֵּט בָּטֵל כִּשְׁאָר הַשְׁטָרוֹת. אֲבָל אִם נִקְרַע וְאֵינוֹ קֶרַע שֶׁל בֵּית דִּין כָּשֵׁר:

טז נִמּוֹק אוֹ שֶׁהִרְקִיב אוֹ שֶׁנַּעֲשָׂה כִּכְבָרָה כָּשֵׁר. נִמְחַק אוֹ נִטַּשְׁטֵשׁ וּבָבוּאָה שֶׁלּוֹ קַיֶּמֶת אִם יָכוֹל לִקְרוֹת כָּשֵׁר וְאִם לָאו אֵינוֹ גֵּט:

יז בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים כְּשֶׁהָיָה הַגֵּט יוֹצֵא מִתַּחַת יָדָהּ בְּעֵדֵי חֲתִימָה וְאֵין שָׁם עֵדֵי מְסִירָה. אֲבָל אִם יֵשׁ שָׁם עֵדִים שֶׁנִּמְסַר לָהּ הַגֵּט בִּפְנֵיהֶם וְהָיָה כָּשֵׁר חֲרֵי זֶה כָּשֵׁר. אַף עַל פִּי שֶׁהָיָה תָּרֶף הַגֵּט עַל הַמַּחַק אוֹ בֵּין הַשִּׁיטִין אוֹ שֶׁהָיָה קְרוּעַ שְׁתֵּי וָעֵרֶב כְּשֶׁנָּתַן לָהּ בִּפְנֵיהֶם:

יח חֲמִשָּׁה שֶׁכָּתְבוּ גֵּט אֶחָד לַחֲמֵשׁ נְשׁוֹתֵיהֶן. אִם כְּתָבוּהוּ בַּכְּלָל כְּגוֹן שֶׁכָּתְבוּ בְּכָךְ בְּשַׁבָּת גֵּרֵשׁ פְּלוֹנִי לְפְלוֹנִית וּפְלוֹנִי לְפְלוֹנִית וְכֵן אָמַר כָּל אֶחָד מֵהֶן לְאִשְׁתּוֹ לֵיכִי דִּי תֶּהֱוֶוְיִן וְכָל טֹפֶס הַגֵּט וּשְׁנֵי עֵדִים חוֹתְמִין מִלְמַטָּה חֲרֵי זֶה גֵּט כָּשֵׁר וְיִנָּתֵן לְכָל אַחַת מֵהֶן בְּעֵדֵי מְסִירָה. וְאִם אֵין שָׁם עֵדֵי מְסִירָה כְּלָל כָּל מִי שֶׁתֵּצֵא מְגִלָּה זוֹ מִתַּחַת יָדָהּ מְגֹרֶשֶׁת. אֲבָל אִם כָּתַב בְּכָךְ בְּשַׁבָּת גֵּרֵשׁ פְּלוֹנִי לְפְלוֹנִית וְהִשְׁלִים לְפְלוֹנִית וְהִשְׁלִים הַגֵּט וְהִתְחִיל תַּחְתָּיו גֵּט אַחֵר בְּאוֹתָהּ מְגִלָּה וְכָתַב וּבְיוֹם זֶה אוֹ בְּכָךְ בְּשַׁבָּת גֵּרֵשׁ פְּלוֹנִי לְפְלוֹנִית וְהִשְׁלִים הַגֵּט הַשֵּׁנִי. וְכֵן עַד שֶׁהִשְׁלִים כָּל הַגִּטִּין וְהָעֵדִים מִלְמַטָּה. אִם נִתְּנָה מְגִלָּה זוֹ לְכָל אַחַת מֵהֶן בְּעֵדֵי מְסִירָה חֲרֵי כֻּלָּן מְגֹרָשׁוֹת. וְאִם אֵין שָׁם עֵדֵי מְסִירָה וְהָיְתָה מְגִלָּה זוֹ יוֹצְאָה מִתַּחַת יַד אַחַת מֵהֶן. אִם הָיְתָה זוֹ שֶׁגִּטָּהּ בָּאַחֲרוֹנָה שֶׁהָעֵדִים נִקְרָאִין עִמּוֹ חֲרֵי זוֹ מְגֹרֶשֶׁת. וְאִם הָיְתָה הַמְּגִלָּה יוֹצְאָה מִתַּחַת יַד אַחַת מִן הָרִאשׁוֹנוֹת חֲרֵי זוֹ סָפֵק מְגֹרֶשֶׁת:

יט כָּתַב אָנוּ פְּלוֹנִי וּפְלוֹנִי גֵּרַשְׁנוּ נְשׁוֹתֵינוּ פְּלוֹנִית וּפְלוֹנִית וְהִשְׁלִים הַגֵּט אַף עַל פִּי שֶׁנִּמְסַר לְכָל אַחַת מֵהֶן בְּעֵדֵי מְסִירָה אֵינוֹ גֵּט שֶׁאֵין שְׁתֵּי נָשִׁים מִתְגָּרְשׁוֹת בְּגֵט אֶחָד שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כד א) ״וְכָתַב לָהּ״ וְלֹא לָהּ וְלַחֲבֶרְתָּהּ. חָזַר וּפָרָטָן בְּתוֹךְ הַגֵּט וְכָתַב פְּלוֹנִי גֵּרֵשׁ פְּלוֹנִית וּפְלוֹנִי גֵּרֵשׁ פְּלוֹנִית בְּזְמַן פְּלוֹנִי חֲרֵי אֵלּוּ כְּשֵׁרִים:

כ כָּתַב שְׁנֵי גִּטִּין בְּשְׁנֵי דַּפִּין בְּמְגִלָּה אַחַת זֶה בְּצַד זֶה. אִם יֵשׁ שָׁם שְׁנֵי עֵדִים נִקְרָאִים בְּסוֹף גֵּט זֶה וּשְׁנֵי עֵדִים בְּסוֹף גֵּט זֶה חֲרֵי זֶה כָּשֵׁר. וְכָל שֶׁתֵּצֵא מְגִלָּה זוֹ מִתַּחַת יָדָהּ מְגֹרֶשֶׁת:

כא הָיוּ שָׁם שְׁנֵי עֵדִים בִּלְבַד בָּאִים מִתַּחַת גֵּט זֶה לְתַחַת גֵּט זֶה. אִם יָצָא מִתַּחַת יָד זוֹ שֶׁהָעֵדִים נִקְרָאִים עִם גִּטָּהּ חֲרֵי זוֹ מְגֹרֶשֶׁת. וְאִם יָצָא מִתַּחַת יָד שְׁנֵיָּה שֶׁאֵין הָעֵדִים נִקְרָאִים עִמּוֹ אֵינוֹ גֵּט עַד שֶׁיִּמְסֹר לָהּ בְּעֵדִים:

כב כָּתַב שְׁנֵי גִּטִּין בְּשְׁנֵי דַּפִּין זֶה לְמַעְלָה מִזֶּה וְהָעֵדִים בֵּין שְׁנֵי הַגִּטִּין שֶׁנִּמְצְאוּ בְּסוֹף הָרִאשׁוֹן וּלְמַעְלָה מִן הַשֵּׁנִי. אִם הָיָה יוֹצֵא מִתַּחַת יָד זוֹ שֶׁהָעֵדִים נִקְרָאִין בְּסוֹף גִּטָּהּ חֲרֵי זוֹ מְגֹרֶשֶׁת. וְזוֹ שֶׁהָעֵדִים נִקְרָאִין בְּרֹאשׁ גִּטָּהּ מִלְּמַעְלָה אֵינָהּ מְגֹרֶשֶׁת. הָעֵדִים שֶׁחָתְמוּ בְּרֹאשׁ הַדַּף שֶׁל גֵּט אוֹ מִצִּדּוֹ אוֹ מֵאֲחוֹרָיו אֵינוֹ גֵּט. וְאִם נִמְסַר לָהּ בְּעֵדִים כָּשֵׁר:

כג הִקִּיף רֹאשׁ הַדַּף זֶה לְרֹאשׁ דַּף זֶה וְהָעֵדִים בָּאֶמְצַע שֶׁנִּמְצְאוּ הָעֵדִים בְּרֹאשׁ שְׁנֵי הַגִּטִּין שְׁנֵיהֶם בְּטֵלִין. וְאִם נִמְסְרוּ לָהֶן בְּעֵדִים שְׁנֵיהֶם כְּשֵׁרִים:

כד שִׁיֵּר מִקְצָת הַגֵּט וּכְתָבוֹ בַּדַּף הַשֵּׁנִי וְהָעֵדִים מִלְמַטָּה בְּסוֹף הַדַּף הַשֵּׁנִי כָּשֵׁר. וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה נָכָר בַּמְּגִלָּה שֶׁלֹּא נֶחְתַּךְ וְשֻׁלְכָךְ נִתְכַּוֵּן הַסּוֹפֵר שֶׁיַּשְׁלִים בַּדַּף הַשֵּׁנִי. אֲבָל אִם אֵינוֹ נָכָר אַף עַל פִּי שֶׁנִּמְסַר בְּעֵדִים חֲרֵי זוֹ סָפֵק מְגֹרֶשֶׁת. שֶׁמָּא שְׁנֵי גִּטִּין הָיוּ וְנֶחְתַּךְ מִקְצָת זֶה מִסּוֹף הַדַּף וּמִקְצָת הַשֵּׁנִי מֵרֹאשׁ הַדַּף:

כה חֲרֵי שֶׁכָּתַב הַגֵּט וְאַחַר שֶׁגָּמַר כָּתַב שַׁאֲלוּ בִּשְׁלוֹם פְּלוֹנִי אוֹ שָׁלוֹם עָלַיִךְ פְּלוֹנִי רֵעִי וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה וְחָתְמוּ הָעֵדִים מִלְמַטָּה וַחֲרֵי גֵּט זֶה יוֹצֵא מִתַּחַת יָדָהּ חֲרֵי זוֹ סָפֵק מְגֹרֶשֶׁת. שֶׁמָּא לֹא חָתְמוּ הָעֵדִים אֶלָּא עַל שְׁאֵילַת שָׁלוֹם. אֲבָל אִם כָּתַב וְשַׁאֲלוּ בִּשְׁלוֹם פְּלוֹנִי אוֹ וְשָׁלוֹם עָלַיִךְ רֵעִי וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה שֶׁחֲרֵי לְוָיָה דְּבָרִים אֵלּוּ עַל דִּבְרֵי הַגֵּט וְעַל שְׁנֵיהֶם חָתְמוּ חֲרֵי זוֹ מְגֹרֶשֶׁת. וְאִם נִמְסַר לָהּ בְּעֵדִים בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ חֲרֵי זֶה גֵּט כָּשֵׁר:

פרק ה

א זֶה שֶׁנֶּאֱמַר בַּתּוֹרָה (דברים כד א) "וְנָתַן בְּיָדָהּ" אֵין עִנְיָן הַכָּתוּב אֶלָּא שֶׁיִּגִּיעַ הַגֵּט לָהּ. וְאֶחָד יָדָהּ וְאֶחָד יָדוֹ חִיקָּהּ אוֹ חֵצָרָהּ אוֹ שְׁלוּחָהּ שֶׁעָשְׂתָה יָדוֹ כְּיָדָהּ הַכֹּל אֶחָד הוּא. וְאֶחָד חֲצֵרָהּ הַקְּנוּיָה לָהּ אוֹ חֲצַר הַמִּשְׁכֶּרֶת לָהּ אוֹ שְׁאוּלָה לָהּ הַכֹּל רְשׁוּתָהּ הוּא. וּמִשֶּׁיַּגִּיעַ גֵּט לִרְשׁוּתָהּ נִתְגָּרְשָׁה:

ב הַזּוֹרֵק גֵּט לְאִשְׁתּוֹ לְתוֹךְ חֲצֵרָהּ. אִם הָיְתָה עוֹמֶדֶת שָׁם בְּצַד חֲצֵרָהּ נִתְגָּרְשָׁה. וְאִם לָאו לֹא נִתְגָּרְשָׁה עַד שֶׁתַּעֲמֹד בְּצַד חֲצֵרָהּ וְאַף עַל פִּי שֶׁהִיא חָצֵר שֶׁיִּשְׁתַּמֵּר הַגֵּט בְּתוֹכָהּ. שֶׁחוֹב הִיא לָהּ הַגְּרוּשִׁין וְאֵין חָבִין לָאָדָם אֶלָּא בְּפָנָיו:

ג הָיְתָה עוֹמֶדֶת בִּרְאֹשׁ הַגַּג שֶׁלָּהּ וְהוּא מִלְמַטָּה בַּחֲצֵרוֹ וּזְרָקוֹ לָהּ לְמַעְלָה כֵּינָן שֶׁהִגִּיעַ לַאֲוִיר מְחִצּוֹת הַמַּעֲקֶה אוֹ לְפָחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה טְפָחִים סָמוּךְ לַגַּג נִתְגָּרְשָׁה וּבִלְבַד אִם נִמְחַק אוֹ נִשְׁרַף קֹדֶם שֶׁיַּגִּיעַ לָהּ אַף עַל פִּי שֶׁנִּמְחַק לְאַחַר שֶׁהִגִּיעַ לַאֲוִיר מְחִצּוֹת אוֹ אַחַר שֶׁהִגִּיעַ לְפָחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה טְפָחִים סָמוּךְ לַגַּג כְּגוֹן שֶׁנִּשְׂרְפָה הָרוּחַ וְהֶעֱלַתְהוּ וְנִמְחַק אוֹ נִשְׁרַף הוֹאִיל וְאֵינוֹ הוֹלֵךְ לָנוּחַ אֵינוֹ גֵּט וְלֹא נִתְגָּרְשָׁה:

ד הָיָה הַגַּג שֶׁלּוֹ וְהוּא מִלְמַעְלָה בּוֹ וְהִיא מִלְמַטָּה בֶּחָצֵר שֶׁלָּהּ וְזָרַק לָהּ גִּטָּהּ. כֵּינָן שֶׁיָּצָא הַגֵּט מִמְּחִצּוֹת הַגַּג וְהִגִּיעַ לִמְחִצּוֹת מְקוֹמָהּ שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת בּוֹ נִתְגָּרְשָׁה:

ה זָרְקוֹ לִרְשׁוּתָהּ לְתוֹךְ הָאֵשׁ וְנִשְׂרַף אוֹ לְתוֹךְ הַמַּיִם [וְנִמְחַק אוֹ] נֶאֱבַד אֵינוֹ גֵּט. אֲבָל אִם הִגִּיעַ לִרְשׁוּתָהּ [וְנָח] וְאַחַר כָּךְ בָּא הָאֵשׁ וּשְׂרָפַתְהוּ חֲרֵי זֶה גֵּט:

ו זָרְקוֹ עַל גַּבֵּי קֶנֶה אוֹ רֹמַח הַנָּעוּצִים בִּרְשׁוּתָהּ אֵינוֹ גֵּט עַד שֶׁיִּנּוֹחַ בְּמָקוֹם הַמִּשְׁתַּמֵּר בּוֹ. שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת זוֹ לְפָנִים מִזּוֹ הַפְּנִימִית שֶׁלָּהּ וְהַחִיצוֹנָה שֶׁלּוֹ וְכָתְלֵי הַחִיצוֹנָה גְּבוֹהוֹת עַל הַפְּנִימִית כֵּינָן שֶׁזָּרַק הַגֵּט לְתוֹךְ אֲוִיר הַחִיצוֹנָה נִתְגָּרְשָׁה. שֶׁהַפְּנִימִית בְּכָתְלֵי הַחִיצוֹנָה מִשְׁתַּמֶּרֶת מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּקֶפּוֹת:

ז כֵּיצַד. שְׁתֵּי קֶפּוֹת זוֹ לְפָנִים מִזּוֹ הַפְּנִימִית שֶׁלָּהּ וְהַחִיצוֹנָה שֶׁלּוֹ וְזָרַק לָהּ גִּטָּהּ בְּתוֹכָן אֲפִלּוּ הִגִּיעַ לַאֲוִיר הַפְּנִימִית אֵינָהּ מְגֹרֶשֶׁת עַד שֶׁיָּנוּחַ עַל צַד הַקֶּפָּה הַפְּנִימִית. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּשֶׁהָיְתָה מֻטָּה עַל צִדָּהּ וְאֵין לָהּ שׁוּלַיִם אֲבָל יֵשׁ לָהּ שׁוּלַיִם אֲפִלּוּ נָח בְּקַרְקָעִיתָהּ אֵינָהּ מְגֹרֶשֶׁת שֶׁכְּלֵי הָאִשָּׁה בִּרְשׁוּת הַבַּעַל אֵינוֹ קוֹנֶה לָהּ הַגֵּט אֶלָּא אִם כֵּן אֵינוֹ מַקִּפִּיד עַל מְקוֹמוֹ:

ח זָרַק לָהּ גִּטָּהּ וְהִיא בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ אוֹ בְּתוֹךְ חֲצֵרוֹ אֵינָהּ מְגֹרֶשֶׁת עַד שֶׁיַּגִּיעַ הַגֵּט לְיָדָהּ אוֹ לִכְלִי מִן הַכֵּלִים שֶׁלָּהּ שֶׁאֵין הַבַּעַל מַקִּפִּיד עַל מְקוֹמוֹ כְּגוֹן צְלוֹחִית אוֹ קִפִּיפָה קְטַנָּה אוֹ כַּיּוֹצֵא בָּהֶן. וְכֵן אִם הִגִּיעַ לַמִּטָּה שֶׁלָּהּ שֶׁהִיא יוֹשֶׁבֶת עָלֶיהָ וְהָיְתָה גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים חֲרֵי זוֹ מְגֹרֶשֶׁת שֶׁהֲרֵי חָלְקָה רְשׁוּת לְעַצְמָהּ וְאֵין הַבַּעַל מַקִּפִּיד עַל מְקוֹם כְּרָעֵי הַמִּטָּה:

ט הִשְׁאִיל לָהּ הַבַּעַל מָקוֹם בַּחֲצֵרוֹ וְלֹא יְחָדוֹ [לָהּ] וְזָרַק לָהּ גֵּט וְהִגִּיעַ לְאַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁלָּהּ שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת בָּהֶן חֲרֵי זוֹ מְגֹרֶשֶׁת. נִתְגַּלְגֵּל וְנָפַל עַל גַּבֵּי קוֹרָה אוֹ עַל גַּבֵּי סֻלָּע רָחוֹק מִמֶּנָּה. אִם הַמָּקוֹם שֶׁנָּפַל עָלָיו אֵין בּוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת עַל אַרְבַּע אַמּוֹת וְאֵינוֹ גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה וְאֵין לוֹ שָׁם לְוָוִי חֲרֵי זֶה לֹא חָלַק רְשׁוּת לְעַצְמוֹ וּכְאִלּוּ הוּא וְהִיא בְּמָקוֹם אֶחָד. וְאִם יֵשׁ שָׁם אֶחָד מִשְּׁלֹשָׁה דְּבָרִים אֵלּוּ חָלַק רְשׁוּת לְעַצְמוֹ וּמָקוֹם אֶחָד הִשְׁאִיל לָהּ שְׁנֵי מְקוֹמוֹת לֹא הִשְׁאִיל לָהּ וְאֵינָהּ מְגֹרֶשֶׁת עַד שֶׁיַּגִּיעַ הַגֵּט לְיָדָהּ:

י זָרַק לָהּ גִּטָּהּ לִרְשׁוּתָהּ וְעָבַר בְּתוֹךְ רְשׁוּתָהּ שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת בָּהּ וְנָפַל חוּץ לִרְשׁוּתָהּ אַף עַל פִּי שֶׁעָבַר בְּפָחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה סָמוּךְ לָאָרֶץ אֵינָהּ מְגֹרֶשֶׁת עַד שֶׁיָּנוּחַ בִּרְשׁוּתָהּ:

יא הָיְתָה עוֹמֶדֶת עַל גַּגָּהּ (זוֹ) וּזְרָקוֹ לָהּ וְנָפַל בְּגַג אַחֵר סָמוּךְ לוֹ. אִם יְכוֹלָה לִפְשֹׁט יָדָהּ וְלִטְלוֹ חֲרֵי זוֹ מְגֹרֶשֶׁת שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁדִּיּוּרִין חֲלוּקִין לְמַעְלָה כְּשֵׁם שֶׁהֵן חֲלוּקִין לְמַטָּה אֵין בְּנֵי אָדָם מַקְפִּידִין עַל מָקוֹם כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

יב הָיְתָה יָדָהּ קַטְפָּרֶס וְזָרַק הַגֵּט עַל יָדָהּ וְנָפַל לָאָרֶץ. אִם נָפַל לְתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁלָּהּ וְנָח חֲרֵי זוֹ מְגֹרֶשֶׁת. נָפַל לְתוֹךְ הַיָּם אוֹ לְתוֹךְ הָאֵשׁ אֵינָהּ מְגֹרֶשֶׁת. וְהוּא שֶׁהָיְתָה עוֹמֶדֶת עַל גַּבֵּי הַמַּיִם אוֹ סָמוּךְ לָאֵשׁ שֶׁמִּתְחַלֶּת נְפִילָתוֹ לְאִבּוּד הָיָה עוֹמֵד:

יג זָרְקוֹ לָהּ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים אוֹ בִּרְשׁוּת שְׁאֵינָהּ שֶׁל שְׁנֵיהֶם קָרוֹב לוֹ אֵינָהּ מְגֹרֶשֶׁת. הָיָה הַגֵּט מֻחֲצָה לְמֻחֲצָה וּמִמֻּחֲצָה לְמֻחֲצָה עַד שֶׁיִּהְיֶה קָרוֹב לָהּ חֲרֵי זוֹ סָפֵק מְגֹרֶשֶׁת. הָיָה קָרוֹב לָהּ כְּדֵי שֶׁתְּשׁוּחַ וְתִטְלֶנּוּ חֲרֵי זֶה פָּסוּל עַד שֶׁיַּגִּיעַ גֵּט לְיָדָהּ וְאַחַר כָּךְ תְּנַשֵּׂא בּוֹ לְכַתְּחִלָּה:

יד כֵּיצַד הוּא קָרוֹב לוֹ. הָיָה הוּא יָכוֹל לִשְׁמֹרוֹ וְהִיא אֵינָהּ יְכוֹלָה לִשְׁמֹרוֹ זֶה הוּא קָרוֹב לוֹ שְׁנֵיהֶם יְכוֹלִים לִשְׁמֹרוֹ אוֹ שֶׁשְּׁנֵיהֶם אֵין יְכוֹלִין לִשְׁמֹרוֹ זֶה הוּא מֻחֲצָה לְמֻחֲצָה:

טו בָּא הוּא תְּחִלָּה וְעָמַד וְאַחַר כָּךְ עָמְדָה הִיא כְּנֶגְדּוֹ וּזְרָקוֹ לָהּ. אִם הָיָה הַגֵּט בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁלּוֹ אֵינָהּ מְגֹרֶשֶׁת אַף עַל פִּי שֶׁאִם תִּשּׁוֹחַ תִּטְלֶנּוּ. עָמְדָה הִיא תְּחִלָּה וּבָא הוּא וְעָמַד כְּנֶגְדָּהּ וּזְרָקוֹ לָהּ אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מֻחֲצָה לְמֻחֲצָה הוֹאִיל וְהוּא לְתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁלָּהּ הֲרֵי זֶה גֵּט פָּסוּל עַד שֶׁיַּגִּיעַ הַגֵּט לְיָדָהּ׃

טז זָרַק הַגֵּט בְּיַד עַבְדָּהּ וְהָיָה עֶשׁוּר בִּמְשִׁיחָה וּקְצָת הַמְּשִׁיחָה בְּיָדוֹ. אִם יָכוֹל לְנַתְּקוֹ וְלַהֲבִיאוֹ אֶצְלוֹ אֵינָהּ מְגֹרֶשֶׁת עַד שֶׁתִּפְסֹק הַמְּשִׁיחָה. וְאִם אֵינוֹ יָכוֹל לְנַתְּקוֹ הֲרֵי זוֹ מְגֹרֶשֶׁת׃

יז נָתַן הַגֵּט בְּיַד עַבְדָּהּ וְהוּא נָעוֹר וְהִיא מְשַׁמַּרְתּוֹ. אִם הָיָה כָּפוּת הֲרֵי זֶה גֵּט וּכְאִלּוּ הִגִּיעַ לַחֲצַרָהּ שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת בְּצִדָּהּ. וְאִם אֵינוֹ כָּפוּת אֵינוֹ גֵּט. נְתָנוֹ בְּיַד הָעֶבֶד וְהוּא יָשֵׁן וְהִיא מְשַׁמַּרְתּוֹ הֲרֵי זֶה פָּסוּל. וְאִם הָיָה כָּפוּת הֲרֵי זוֹ מְגֹרֶשֶׁת׃

יח כָּתַב הַגֵּט וּנְתָנוֹ בְּיַד עַבְדּוֹ וְכָתַב לָהּ שְׁטָר מַתָּנָה עָלָיו כֵּיוָן שֶׁזָּכְתָה בָּעֶבֶד זָכְתָה בַּגֵּט וְנִתְגָּרְשָׁה אִם הָיָה כָּפוּת. וְאִם אֵינוֹ כָּפוּת וְנָעוֹר קָנְתָה הָעֶבֶד וְאֵינָהּ מְגֹרֶשֶׁת עַד שֶׁיַּגִּיעַ הַגֵּט לְיָדָהּ. וְכֵן אִם נָתַן הַגֵּט בַּחֲצֵרוֹ וּמוֹכֵר לָהּ הֶחָצֵר אוֹ נָתְנוֹ לָהּ כֵּיוָן שֶׁקָּנְתָה הֶחָצֵר בִּשְׁטָר אוֹ בְּכֶסֶף אוֹ בַּחֲזָקָה נִתְגָּרְשָׁה׃

פרק ו

א הַשָּׁלִיחַ שֶׁעוֹשֶׂה הָאִשָּׁה לְקַבֵּל לָהּ גִּטָּהּ מִיַּד בַּעְלָהּ הוּא הַנִּקְרָא שְׁלִיחַ קַבָּלָה. וּמְשֻׁגַּיַּעַ הַגֵּט לְיַד שְׁלוּחָהּ תִּתְגָּרֵשׁ כְּאִלּוּ הִגִּיעַ לְיָדָהּ. וּצְרִיכָה לַעֲשׂוֹתוֹ בִּשְׁנֵי עֵדִים. וּצְרִיכָה שְׁנֵי עֵדִים שֶׁיָּעִידוּ שֶׁהִגִּיעַ הַגֵּט לְיַד שְׁלוּחָהּ. וַאֲפִלּוּ הֵם הָרִאשׁוֹנִים אוֹ אֶחָד מִן הָרִאשׁוֹנִים הֲרֵי זוֹ עֵדוּת גְּמוּרָה׃

ב בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּשֶׁאָבַד הַגֵּט אוֹ נִקְרַע. אֲבָל אִם הָיָה הַגֵּט יוֹצֵא מִתַּחַת יְדֵי שְׁלִיחַ קַבָּלָה אֵינוֹ צָרִיךְ עֵדִים. בֵּין שֶׁנְּתָנוֹ לוֹ הַבַּעַל בֵּינוֹ לְבֵינוֹ בֵּין שֶׁנִּמְסַר לוֹ בְּעֵדִים. יְצִיאָתוֹ מִתַּחַת יָדוֹ כִּיצִיאָתוֹ מִתַּחַת יְדֵי הָאִשָּׁה. וְאַף עַל פִּי כֵן לֹא יִתֵּן לוֹ הַגֵּט לְכַתְּחִלָּה אֶלָּא בְּעֵדֵי מְסִירָה כְּמוֹ הָאִשָּׁה עַצְמָהּ׃

ג הַבַּעַל אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת שָׁלִיחַ לְקַבֵּל גֵּט לְאִשְׁתּוֹ. אֲבָל יָכוֹל לַעֲשׂוֹת שָׁלִיחַ לְהוֹלִיךְ הַגֵּט לְאִשְׁתּוֹ וְזֶה הוּא הַנִּקְרָא שְׁלִיחַ הוֹלָכָה׃

ד וְכֵן הָאִשָּׁה שׁוֹלַחַת שָׁלִיחַ לְהָבִיא לָהּ גֵּט מִיַּד בַּעְלָהּ וְזֶה הוּא הַנִּקְרָא שְׁלִיחַ הֲבָאָה. וְאֵין שְׁלִיחַ הוֹלָכָה וַהֲבָאָה צָרִיךְ עֵדִים׃

ה וְאֵין הָאִשָּׁה מִתְגָּרֶשֶׁת בְּגֵט שֶׁשָּׁלַח הַבַּעַל אוֹ שֶׁהֵבִיא לָהּ שְׁלִיחַ הֲבָאָה עַד שֶׁיַּגִּיעַ גֵּט לְיָדָהּ. וְכָל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר בְּעִנְיַן גִּטִּין שָׁלִיחַ סְתָם הוּא שְׁלִיחַ הוֹלָכָה אוֹ שְׁלִיחַ הֲבָאָה׃

ו הַכֹּל כְּשֵׁרִין לִשְׁלִיחוּת הַגֵּט בֵּין לִשְׁלִיחַ קַבָּלָה בֵּין לִשְׁלִיחַ הוֹלָכָה וַהֲבָאָה חוּץ מִן הַחֲמִשָּׁה. הֶעָכּו״ם וְהָעֶבֶד וְהַחֵרֵשׁ וְהַשּׁוֹטֶה וְהַקָּטָן. וְאִם קִבֵּל אוֹ הֵבִיא אֶחָד מֵהֶן אֵינוֹ גֵּט׃

ז אֲבָל הַנָּשִׁים וְהַקְּרוֹבִים כְּשֵׁרִים. וַאֲפִלּוּ הַפְּסוּלִין מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים בַּעֲבֵרָה כְּשֵׁרִין לִשְׁלִיחוּת גֵּט. אֲבָל הַפְּסוּלִין בַּעֲבֵרָה מִדִּבְרֵי תּוֹרָה פְּסוּלִין לַהֲבָאַת הַגֵּט. וְאִם הֵבִיאוּ הֲרֵי זֶה פָּסוּל. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים כְּשֶׁנִּתְקַיֵּם הַגֵּט בְּחוֹתְמָיו אֲבָל אִם לֹא נִסְמַךְ בּוֹ אֶלָּא עַל דִּבְרֵי פָּסוּל בַּעֲבֵרָה מִן הַתּוֹרָה אֵינוֹ גֵּט׃

ח הָיָה הַשָּׁלִיחַ קָטָן כְּשֶׁנָּתַן לוֹ הַגֵּט וְגָדַל כְּשֶׁהֵבִיאוֹ. חֵרֵשׁ וְנִתְפַּקֵּחַ. שׁוֹטֶה וְנִשְׁתַּפֶּה. עַכּו״ם וְנִתְגַּיֵּר. עֶבֶד וְנִשְׁתַּחְרֵר. הֲרֵי זֶה בָּטֵל. אֲבָל אִם נָתַן לוֹ הַגֵּט וְהוּא פִּקֵּחַ וְנִתְחָרֵשׁ וְחָזַר וְנִתְפַּקֵּחַ. הָיָה שָׁפוּי כְּשֶׁנָּתַן לוֹ הַגֵּט וְנִשְׁתַּטָּה וְחָזַר וְנִשְׁתַּפֶּה כְּשֶׁהֵבִיא הַגֵּט לְיַד הָאִשָּׁה הֲרֵי זֶה גֵּט כָּשֵׁר מִפְּנֵי שֶׁתְּחִלָּתוֹ וְסוֹפוֹ בְּדַעַת׃

ט הָאִשָּׁה שֶׁעָשְׂתָה שָׁלִיחַ בְּעֵדִים וְאָמְרָה לוֹ טֹל לִי גִּטִּי וְיֵהֵא לִי בְּיָדְךָ הֲרֵי זֶה שָׁלִיחַ לְקַבָּלָה וּכְאִלּוּ אָמְרָה לוֹ הִתְקַבֵּל לִי גִּטִּי. וְיֵשׁ לָאִשָּׁה לַעֲשׂוֹת שָׁלִיחַ קַבָּלָה לְקַבֵּל לָהּ גִּטָּהּ מִיַּד שְׁלוּחוֹ שֶׁל בַּעְלָהּ. וּקְטַנָּה אֵינָהּ עוֹשָׂה שָׁלִיחַ לְקַבָּלָה. אַף עַל פִּי שֶׁחֲצֵרָהּ קוֹנָה לָהּ גִּטָּהּ כִּגְדוֹלָה. מִפְּנֵי שֶׁשְּׁלִיחַ קַבָּלָה צָרִיךְ עֵדִים וְאֵין מְעִידִין עַל הַקָּטָן שֶׁאֵינוֹ בֶּן דֵּעָה גְּמוּרָה׃

י הָאִשָּׁה שֶׁעָשְׂתָה שָׁלִיחַ לְקַבָּלָה וְאָמַר לוֹ הַבַּעַל אֵין רְצוֹנִי שֶׁתִּתְקַבֵּל לָהּ גִּטָּהּ אֶלָּא הֲרֵי זֶה גִּטָּהּ הוֹלֵךְ אוֹתוֹ לָהּ. הָרִאשׁוֹן בְּיַד הַבַּעַל וְנַעֲשָׂה זֶה שָׁלִיחַ לְהוֹלָכָה וְלֹא שְׁלִיחַ לְקַבָּלָה. אֲבָל אִם אָמַר לוֹ הִתְקַבֵּל לָהּ גִּטָּהּ [אוֹ הֵא לְךָ] אוֹ זְכֵה לָהּ לֹא עָקַר שְׁלִיחוּת הַקַּבָּלָה. אֲבָל אִם אָמַר לוֹ הוֹלֵךְ לָהּ עָקַר שְׁלִיחוּת הַקַּבָּלָה וְנַעֲשָׂה שְׁלִיחַ הַבַּעַל. וְכֵן אִם אָמַר לוֹ הוֹלֵךְ וְתֵן לָהּ עָקַר שְׁלִיחוּת הַקַּבָּלָה׃

יא שְׁלִיחַ הָאִשָּׁה שֶׁבָּא לְקַבֵּל גֵּט מִן הַבַּעַל וְאָמַר לוֹ שְׁלִיחַ קַבָּלָה אֲנִי וְאוֹמֵר לוֹ הַבַּעַל הוֹלֵךְ גֵּט זֶה כְּמוֹ שֶׁאָמְרָה כְּלוּמַר אֵינִי עוֹקֵר שְׁלִיחוּתְךָ אֶלָּא בֵּין שֶׁעָשְׂתָה אוֹתְךָ שְׁלִיחַ קַבָּלָה אוֹ שְׁלִיחַ הֲבָאָה הֲרֵי אַתָּה כְּמוֹ שֶׁאָמְרָה. וְהֵבִיא אֶת הַגֵּט. וְאָמְרָה לוֹ לֹא [שָׁלִיחַ לְקַבָּלָה] שַׁמְתִּיךָ אֶלָּא שְׁלִיחַ הֲבָאָה אֲפִלּוּ הִגִּיעַ לְיָדָהּ אֵינָהּ מְגֹרֶשֶׁת. שֶׁהֲרֵי עָקַר הַשָּׁלִיחַ שְׁלִיחוּת שֶׁאָמְרָה הִיא וְאָמַר לַבַּעַל מֵעוֹלָם לֹא נַעֲשֵׂיתִי שְׁלִיחַ הֲבָאָה לָהּ׃

יב אָמַר שְׁלִיחַ לְבַעַל שְׁלִיחַ הֲבָאָה אֲנִי וְאָמַר לוֹ הַבַּעַל הוֹלֵךְ כְּמוֹ שֶׁאָמְרָה. וְהֵבִיא אֶת הַגֵּט. וְאָמְרָה לוֹ שָׁלִיחַ לְקַבָּלָה שַׁמְתִּיךְ. כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעַ גֵּט לְיָדָהּ מִגֹּרֶשֶׁת שֶׁהֲרֵי לֹא עָקַר שְׁלִיחוּת שֶׁאָמְרָה אֶלָּא גָּרַע אוֹתָהּ שֶׁהֲרֵי הִיא אוֹמֶרֶת לְקַבָּלָה וְהוּא אוֹמֵר לְבַעַל לְהָבָאָה בִּלְבַד:

יג הַבַּעַל שֶׁשָּׁלַח גֵּט לְאִשְׁתּוֹ. בָּא שָׁלִיחַ לִתְּנוֹ לָהּ וְלֹא נְטָלְתּוֹ. אֶלָּא אָמְרָה לוֹ בִּפְנֵי עֵדִים יִהְיֶה (לִי) גֵּט זֶה פִּקָּדוֹן אֶצְלְךָ. אוֹ שֶׁאָמְרָה לוֹ הֲרֵי אַתְּ שָׁלִיחַ לְקַבְּלוֹ לִי. הֲרֵי זוֹ מְגֹרֶשֶׁת בְּסָפֵק עַד שֶׁיַּגִּיעַ גֵּט לְיָדָהּ. וּמִשֶּׁיַּגִּיעַ הַגֵּט לְיָדָהּ תִּתְגָּרֵשׁ רַבָּנָן:

יד שָׁלִיחַ שֶׁהֵבִיא גֵּט כְּשֶׁהוּא נוֹתְנוֹ לָהּ נוֹתְנוֹ לָהּ בִּפְנֵי שְׁנַיִם וְאוֹתָן הַשְּׁנַיִם צְרִיכִין לִקְרוֹתוֹ וְאַחַר כָּךְ יִנָּתֵן לָהּ בִּפְנֵיהֶם. שֶׁדִּין הַשָּׁלִיחַ עִם הָאִשָּׁה כְּדִין הַבַּעַל עַמָּהּ שֶׁתַּחְתָּיו הוּא קָם. לְפִיכָךְ אִם נְתָנוֹ הַשָּׁלִיחַ לָהּ וְלֹא קְרָאוּהוּ עֵדֵי מְסִירָה וּנְטָלְתּוֹ וּזְרָקָתּוֹ לַיָּם הֲרֵי זוֹ סָפֵק מְגֹרֶשֶׁת:

טו עָבַר הַשָּׁלִיחַ וְנָתַן הַגֵּט בֵּינוֹ לְבֵינָהּ יִטְלֶנּוּ מִמֶּנָּה וְיַחֲזֹר וְיִתְּנוֹ לָהּ בִּפְנֵי שְׁנַיִם. וְאִם מֵת הוֹאִיל וְהַגֵּט יוֹצֵא מִתַּחַת יָדָהּ מְקֻיָּם בְּחוֹתְמָיו הֲרֵי זֶה גֵּט כָּשֵׁר:

טז שָׁלִיחַ שָׁנָטַל הַגֵּט וְקֹדֶם שֶׁיַּגִּיעַ לְיַד הָאִשָּׁה חָזַר הַבַּעַל וְאָמַר לוֹ גֵּט שֶׁשָּׁלַחְתִּי עִמְּךָ בָּטֵל הוּא. אוֹ שֶׁקָּדַם וְאָמַר לָאִשָּׁה גֵּט שֶׁשָּׁלַחְתִּי לִיךְ בָּטֵל הוּא. אוֹ שֶׁשָּׁלַח שָׁלִיחַ אַחֵר לְבַטְּלוֹ. אוֹ שֶׁאָמַר לַאֲחֵרִים גֵּט שֶׁשָּׁלַחְתִּי לְאִשְׁתִּי בָּטֵל הוּא. הֲרֵי זֶה בָּטֵל וְאַף עַל פִּי שֶׁהִגִּיעַ גֵּט לְיָדָהּ. וְכָל הַמְבַטֵּל בִּפְנֵי אֲחֵרִים צָרִיךְ שֶׁיְּבַטֵּל בִּפְנֵי שְׁנַיִם. וְאִם אַחַר שֶׁהִגִּיעַ גֵּט לְיָדָהּ אוֹ לְיַד שָׁלִיחַ קַבָּלָה אֵינוֹ יָכוֹל לְבַטְּלוֹ וְאַף עַל פִּי שֶׁחָזַר בְּתוֹךְ כְּדֵי דִּבּוּר וּבִטְּלוֹ הוֹאִיל וְאַחַר שֶׁהִגִּיעַ לְיָדָהּ אוֹ לְיַד שָׁלִיחַ קַבָּלָה אוֹ לַחֲצֵרָהּ בִּטְּלוֹ אֵינוֹ בָּטֵל וַהֲרֵי זֶה גֵּט כָּשֵׁר:

יז הָיָה מְחַזֵּר וּמְבַקֵּשׁ שָׁלִיחַ כְּדֵי לְבַטְּלוֹ. אוֹ שֶׁהָיָה מְבַקֵּשׁ שְׁנַיִם שֶׁיְּבַטְּלֻנּוּ בִּפְנֵיהֶם וּבֵין שֶׁהוּא מְחַזֵּר וְרוֹדֵף הִגִּיעַ גֵּט לְיָדָהּ וְאַחַר כָּךְ בִּטְּלוֹ אֵינוֹ בָּטֵל. אַף עַל פִּי שֶׁהָיָה מְחַזֵּר לְבַטְּלוֹ קֹדֶם שֶׁהִגִּיעַ הַגֵּט לְיָדָהּ:

יח אָמַר לַעֲשָׂרָה כִּתְבוּ גֵּט וּתְנוּ לְאִשְׁתִּי יָכוֹל לְבַטֵּל לָזֶה שֶׁלֹּא בִּפְנֵי זֶה וַאֲפִלּוּ בִּפְנֵי שְׁנַיִם אֲחֵרִים. שָׁלַח הַגֵּט בְּיַד שְׁנַיִם הֲרֵי זֶה יָכוֹל לְבַטֵּל זֶה שֶׁלֹּא בִּפְנֵי זֶה. וַאֲפִלּוּ הָיוּ עֲשָׂרָה מִשֶּׁבִּטְּלוֹ בִּפְנֵי אֶחָד מֵהֶם בָּטֵל הַגֵּט:

יט וְכֵן מִי שֶׁאָמַר לִשְׁנַיִם גֵּט שֶׁאֲנִי כּוֹתֵב לְאִשְׁתִּי בָּטֵל הוּא וְכָתַב אַחַר כָּךְ גֵּט וּנְתָנוֹ לָהּ בִּפְנֵי שְׁנַיִם אֲחֵרִים הֲרֵי זֶה בָּטֵל. וְזוֹ הִיא מְסִירַת הַמּוֹדָעָא עַל הַגֵּט. וְכֵן אִם אָמַר לָהֶם כָּל גֵּט שֶׁיִּכְתֹּב לִי פְּלוֹנִי בָּטֵל. אוֹ כָּל גֵּט שֶׁאֶכְתֹּב בְּבֵית דִּינוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי הֲרֵי זֶה גֵּט בָּטֵל. אוֹ כָּל גֵּט שֶׁאֶכְתֹּב מִכָּאן וְעַד עֶשְׂרִים שָׁנָה בָּטֵל. הֲרֵי גֵּט בָּטֵל. וְכֵן אִם אָמַר בִּפְנֵי שְׁנַיִם כָּל גֵּט שֶׁאֶכְתֹּב לִפְלוֹנִית אִשְׁתִּי בָּטֵל הוּא וְכָל דָּבָר שֶׁאֲבַטֵּל בּוֹ מוֹדָעָא זֹאת הֲרֵי הוּא בָּטֵל וְכָתַב אַחַר כָּךְ גֵּט וּנְתָנוֹ לָהּ אַף עַל פִּי שֶׁבִּטֵּל הַמּוֹדָעָא לְקֹדֶם שֶׁיִּכְתֹּב הַגֵּט הֲרֵי הַגֵּט בָּטֵל:

כ אִם כֵּן מַהוּ תַּקָּנַת דָּבָר זֶה. שֶׁיֹּאמְרוּ לוֹ הָעֵדִים קֹדֶם כְּתִיבַת הַגֵּט אֱמֹר בְּפָנֵינוּ שֶׁכָּל הַדְּבָרִים שֶׁמְּסַרְתָּ שֶׁגּוֹרְמִין כְּשֶׁיִּתְקַיְּמוּ אוֹתָן הַדְּבָרִים לְבַטֵּל גֵּט הֲרֵי הֵן בְּטֵלִים וְהוּא אוֹמֵר הֵן. וְאַחַר כָּךְ אוֹמֵר לָהֶם לִכְתֹּב וְלִתֵּן לָהּ וְלֹא יְנִיחוּהוּ לֵילֵךְ עַד שֶׁיַּגִּיעַ הַגֵּט לְיָדָהּ כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵצֵא וִיבַטֵּל. וְאֵין הַמּוֹסֵר מוֹדָעָא וְלֹא הַמְבַטֵּל מוֹדָעָא צָרִיךְ קִנְיָן:

כא הַשּׁוֹלֵחַ גֵּט בְּיַד הַשָּׁלִיחַ וּבֵטֵל הַגֵּט הֲרֵי חוֹזֵר וּמְגֹרֶשׁ בּוֹ כְּשֶׁיִּרְצֶה. שֶׁלֹּא בִּטְּלוֹ מִתּוֹרַת גֵּט אֶלָּא מִתּוֹרַת שְׁלִיחוּת. לְפִיכָךְ אִם הָיָה הַגֵּט בְּיַד הַבַּעַל וּבִטְּלוֹ כְּגוֹן שֶׁאָמַר גֵּט זֶה בָּטֵל הוּא אֵינוֹ מְגֹרֶשׁ בּוֹ לְעוֹלָם וַהֲרֵי הוּא כְּחֶרֶס הַנִּשְׁבָּר. וְאִם גֵּרֵשׁ בּוֹ אֵינָהּ מְגֹרֶשֶׁת. וְכֵן אִם פֵּרֵשׁ בְּעֵת שֶׁבִּטְּלוֹ וְהוּא בְּיַד הַשָּׁלִיחַ וְאָמַר גֵּט שֶׁשָּׁלַחְתִּי הֲרֵי הוּא בָּטֵל מִלִּהְיוֹת גֵּט אֵין מְגֹרֶשׁ בּוֹ לְעוֹלָם:

כב בְּאֵי זֶה לְשׁוֹנוֹת מְבַטֵּל הַגֵּט. אָמַר בָּטֵל הוּא. אֵי אֶפְשִׁי בּוֹ. גֵּט זֶה לֹא יוֹעִיל. לֹא יַתִּיר. וְלֹא יַעֲזֹב. וְלֹא יְשַׁלַּח. וְלֹא יְגָרֵשׁ. יְהֵא כְּחֶרֶס. יְהִי חֶרֶס. הֲרֵי הוּא כְּחֶרֶס. וְאִם אָמַר אֶחָד מֵאֵלּוּ וְכָל הַדּוֹמֶה לָהֶן הֲרֵי זֶה בִּטְּלוֹ:

כג אֲבָל אִם אָמַר גֵּט זֶה אֵינוֹ. גֵּט פָּסוּל הוּא. אֵינוֹ מוֹעִיל. אֵינוֹ מַתִּיר. אֵינוֹ מְשַׁלֵּחַ. אֵינוֹ מְגָרֵשׁ. חֶרֶס הוּא. לֹא אָמַר כְּלוּם. שֶׁאֵין זֶה לָשׁוֹן מְבַטֵּל אֶלָּא לָשׁוֹן מוֹדִיעַ אֲמִתַּת הַדָּבָר וַהֲרֵי הוֹדִיעַ לָנוּ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ כֵּן. כְּמִי שֶׁאוֹמֵר עַל דָּבָר אָסוּר שֶׁהוּא מֻתָּר אוֹ עַל דָּבָר הַטָּמֵא שֶׁהוּא טָהוֹר:

כד אָמַר גֵּט זֶה בָּטֵל שֶׁמַּשְׁמָעוֹ פֹּעַל שֶׁעָבַר כְּגוֹן (שיר השירים ה ו) ״חָמַק עָבָר״ הֲרֵי זֶה סָפֵק. לְפִיכָךְ אִם נִתְגָּרְשָׁה בְּגֵט זֶה הֲרֵי סָפֵק מְגֹרֶשֶׁת:

כה מִי שֶׁשָּׁלַח גֵּט לְאִשְׁתּוֹ וּבָא שָׁלִיחַ וְאָמַר לוֹ לֹא מְצָאתִיהָ אוֹ לֹא רָצְתָה לְקַח. וְאָמַר הַבַּעַל בָּרוּךְ הַטּוֹב וְהַמֵּיטִיב אוֹ כַּיּוֹצֵא בִּדְבָרִים אֵלּוּ שֶׁמַּשְׁמִיעִין שֶׁאֵין בְּדַעְתּוֹ לְגָרְשָׁהּ שֶׁהֲרֵי שָׂמֵחַ בְּעִכּוּב הַגֵּט. לֹא בָּטֵל הַגֵּט אֶלָּא יִתֵּן וְתִהְיֶה מְגֹרֶשֶׁת. עַד שֶׁיֹּאמַר לוֹ בְּפֵרוּשׁ לֹא תִּתֵּן לָהּ אוֹ יְבַטֵּל בְּפֵרוּשׁ:

כו מִי שֶׁשָּׁלַח גֵּט לְאִשְׁתּוֹ וְחָזַר וּבִטְּלוֹ בִּפְנֵי שְׁנַיִם אֲחֵרִים. וְכֵן מִי שֶׁמָּסַר מוֹדָעָא עַל הַגֵּט מַכִּין אוֹתוֹ מַכַּת מַרְדּוּת מִפְּנֵי שֶׁגּוֹרֵם לִהְיוֹת מַמְזֵרִים. שֶׁהֲרֵי יַגִּיעַ גֵּט לְיָדָהּ וְתִנָּשֵׂא בּוֹ וְאַחַר זְמַן יֵצְאוּ עֵדִים שֶׁבִּטֵּל בִּפְנֵיהֶם אוֹ שֶׁמָּסַר מוֹדָעָא עַל הַגֵּט בִּפְנֵיהֶם קֹדֶם שֶׁיִּכְתֹּב הַגֵּט וְנִמְצָא הַוָּלָד מַמְזֵר:

כז שָׁלִיחַ שֶׁהֶבִיא גֵּט וּנְתָנוֹ לְאִשָּׁה אֵין אוֹמְרִין שֶׁמָּא בִּטְּלוֹ הַבַּעַל אֶלָּא נוֹתְנִין אוֹתוֹ לָהּ בְּחֶזְקַת שֶׁהוּא כָּשֵׁר וְתִנָּשֵׂא בּוֹ. וְאִם נִמְצָא אַחַר כֵּן שֶׁבִּטְּלוֹ תֵּצֵא וְהַוָּלָד מַמְזֵר. וְכֵן הַכּוֹתֵב גֵּט וּנְתָנוֹ לְאִשְׁתּוֹ אֵין אוֹמְרִין שֶׁמָּא מָסַר מוֹדָעָא עַל גֵּט זֶה אֶלָּא הֲרֵי הוּא בְּחֶזְקַת כַּשְׁרוּת וְתִנָּשֵׂא בּוֹ:

כח וְכֵן הַמֵּבִיא גֵּט וְהִנִּיחַ הַבַּעַל חוֹלֶה אוֹ שֶׁהָיָה זָקֵן נוֹתְנוֹ לָהּ בְּחֶזְקַת שֶׁהוּא קַיָּם. אֲבָל אִם הִנִּיחוֹ גּוֹסֵס שֶׁרֹב גּוֹסְסִין לְמִיתָה וְאַף עַל פִּי שֶׁנְּתָנוֹ לָהּ הֲרֵי זֶה סְפֵק גֵּרוּשִׁין שֶׁאֵין גֵּט לְאַחַר מִיתָה. וְכֵן עִיר שֶׁהִקִּיפָהּ הַחַיִל וְהִיא בְּמָצוֹר וּסְפִינָה הַמּוּטֶרֶפֶת בַּיָּם וְהַיּוֹצֵא לָדוּן הֲרֵי אֵלּוּ בְּחֶזְקַת חַיִּים. וְאִם הָיָה גֵּט אֶחָד מֵהֶן בְּיַד הַשָּׁלִיחַ נוֹתְנוֹ לְאִשְׁתּוֹ וְתִהְיֶה בְּחֶזְקַת מְגֹרֶשֶׁת:

כט אֲבָל עִיר שֶׁכְּבָשָׁהּ הַגַּיִס וְהַבְּקָעָה וּסְפִינָה שֶׁאָבְדָה בַּיָּם וְהַיּוֹצֵא לְהָרֵג מִבֵּית דִּין שֶׁל עַכּוּ״ם. וּמִי שֶׁגֵּרְרָתּוּ חַיָּה אוֹ שְׁטָפוֹ נָהָר אוֹ נָפְלָה עָלָיו מַפֹּלֶת נוֹתְנִים עֲלֵיהֶם חֲמֵרֵי חַיִּים וְחֲמֵרֵי מֵתִים. וְאִם הָיָה גֵּט אֶחָד מֵהֶן בְּיַד הַשָּׁלִיחַ אֵינוֹ נוֹתְנוֹ לְאִשְׁתּוֹ וְאִם נְתָנוֹ לָהּ הֲרֵי זוֹ סְפֵק מְגֹרֶשֶׁת. וְאִם נוֹדַע שֶׁמֵּת הַבַּעַל קֹדֶם שֶׁיַּגִּיעַ הַגֵּט לְיָדָהּ אֵינוֹ גֵּט:

ל הַבַּעַל שֶׁשָּׁלַח גֵּט לְאִשְׁתּוֹ הֲרֵי הוּא חַיָּב בְּמִזּוֹנוֹתֶיהָ וּבְכָל תְּנָאֵי כְּתֻבָּה עַד שֶׁיַּגִּיעַ הַגֵּט לְיָדָהּ אוֹ לְיַד שְׁלִיחַ קָבָלָה:

פרק ז

א שָׁלִיחַ שֶׁהֶבִיא גֵּט מִמָּקוֹם לְמָקוֹם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא רָאָה כְּתִיבַת הַגֵּט וְלֹא יָדַע מִי הֵם עֵדָיו אֶלָּא נָתַן לוֹ הַבַּעַל גֵּט וְאָמַר לוֹ תֵּן גֵּט זֶה לְאִשְׁתִּי הֲרֵי זֶה נוֹתְנוֹ לָהּ בִּפְנֵי עֵדִים וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין עֵדָיו יְדוּעִין אֶצְלֵנוּ וְתִהְיֶה מְגֹרֶשֶׁת וְתִנָּשֵׂא בּוֹ:

ב בָּא הַבַּעַל וְעִרְעֵר וְאָמַר לֹא גֵּרַשְׁתִּיהָ מֵעוֹלָם וְגֵט שֶׁהוּבָא לָהּ מְזֻיָּף הוּא יִתְקַיֵּם בְּחוֹתָמָיו. וְאִם לֹא נִתְקַיֵּם בְּחוֹתָמָיו וְלֹא נוֹדְעוּ עֵדָיו כְּלָל תֵּצֵא וְהַוָּלָד מַמְזֵר שֶׁהֲרֵי אֵינָהּ מְגֹרֶשֶׁת. [אֲבָל הַגֵּט הֲרֵי זוֹ סְפֵק מְגֹרֶשֶׁת]. לְפִיכָךְ נָשִׁים שֶׁחֻזְקָתָן שֶׁהֵן שׁוֹנְאוֹת זוֹ אֶת זוֹ אֵין נֶאֱמָנוֹת לְהָבִיא גֵּט בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל זוֹ לָזוֹ שֶׁמָּא מְזֻיָּף הוּא וְתִתְכַּוֵּן לְקַלְקֵל אוֹתָהּ כְּדֵי שֶׁתִּנָּשֵׂא וְתֵאָסֵר עַל בַּעְלָהּ:

ג וְאֵלּוּ הֵן הַנָּשִׁים שֶׁחֻזְקָתָן שׁוֹנְאוֹת זוֹ אֶת זוֹ. חֲמוֹתָהּ וּבַת חֲמוֹתָהּ וְצָרָתָהּ אֲפִלּוּ הָיְתָה הַצָּרָה נְשׂוּאָה לְאַחֵר. וְיִבְמְתָהּ אֲפִלּוּ הָיְתָה אֲחוֹתָהּ וּבַת בַּעְלָהּ. אֲבָל שְׁאָר כָּל הַנָּשִׁים כְּשֵׁרוֹת:

ד הַמֵּבִיא גֵּט מִמָּקוֹם לְמָקוֹם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְחָלָה אוֹ נֶאֱנַס מְשַׁלְּחוֹ בְּיַד אַחֵר. וְכֵן הַשֵּׁנִי אִם חָלָה מְשַׁלְּחוֹ בְּיַד אַחֵר. וַאֲפִלּוּ מֵאָה. וְאֵין צָרִיךְ עֵדִים לַחֲזוֹר וְלַעֲשׂוֹת שָׁלִיחַ בִּפְנֵיהֶם. וְהָאַחֲרוֹן שֶׁהִגִּיעַ הַגֵּט לְיָדוֹ נוֹתְנוֹ לָהּ בִּפְנֵי שְׁנַיִם וְתִתְגָּרֵשׁ בּוֹ אַף עַל פִּי שֶׁמֵּת הָרִאשׁוֹן:

ה שָׁלִיחַ שֶׁהֶבִיא גֵּט מִמָּקוֹם לְמָקוֹם בְּחוּצָה לָאָרֶץ אוֹ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְחוּצָה לָאָרֶץ. אוֹ מֵחוּצָה לָאָרֶץ לָאָרֶץ. אִם הָיָה הַשָּׁלִיחַ עוֹמֵד בִּשְׁעַת כְּתִיבַת הַגֵּט וַחֲתִימָתוֹ הֲרֵי זֶה אוֹמֵר בִּפְנֵי שְׁנַיִם בִּפְנֵי נִכְתַּב וּבִפְנֵי נֶחְתַּם וְאַחַר כָּךְ יִתֵּן לָהּ בִּפְנֵיהֶם וְתִתְגָּרֵשׁ בּוֹ. וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין עֵדָיו יְדוּעִין אֶצְלֵנוּ. וַאֲפִלּוּ הָיוּ שְׁמוֹת עֵדָיו כִּשְׁמוֹת הָעַכּוּ״ם אֵין חוֹשְׁשִׁין לָהֶן:

ו בָּא הַבַּעַל וְעָמַד וְעִרְעֵר אֵין מַשְׁגִּיחִין בּוֹ. לְפִיכָךְ אַף הַנָּשִׁים שֶׁשּׁוֹנְאוֹת זוֹ אֶת זוֹ וְלוֹמַר לְהָבִיא גֵּט זֶה וְלוֹמַר בִּפְנֵי נִכְתַּב וּבִפְנֵי נֶחְתַּם:

ז וְכֵן שָׁלִיחַ שֶׁהֶבִיא גֵּט בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְאָמַר בִּפְנֵי נִכְתַּב וּבִפְנֵי נֶחְתַּם אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ אִם יָבֹא הַבַּעַל וְיַעֲרֵעַר אֵין מַשְׁגִּיחִין בּוֹ. וְאִם אֵין הַשָּׁלִיחַ עוֹמֵד בִּשְׁעַת כְּתִיבָה וַחֲתִימָה לֹא יִנָּתֵן לָהּ אֶלָּא אִם כֵּן נִתְקַיֵּם בְּחוֹתָמָיו. וְיֵשׁ לַשָּׁלִיחַ לִהְיוֹת מִכְּלַל הַשְּׁלֹשָׁה שֶׁקִּיְּמוּ אוֹתָן בְּחוֹתָמָיו. וְאִם לֹא נִתְקַיֵּם וְנָתַן לָהּ הֲרֵי זֶה פָּסוּל עַד שֶׁיִּתְקַיֵּם. וְאִם בָּא הַבַּעַל וְעִרְעֵר וְלֹא נִתְקַיֵּם אֵינָהּ מְגֹרֶשֶׁת. אֲבָל הַגֵּט הֲרֵי זוֹ סְפֵק מְגֹרֶשֶׁת:

ח וּמִפְּנֵי מָה הִצְרִיכוּ לוֹמַר בִּפְנֵי נִכְתַּב וּבִפְנֵי נֶחְתַּם בְּחוּץ לָאָרֶץ. כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּהְיֶה הָאִשָּׁה צְרִיכָה לְקַיְּמוֹ אִם יָבוֹא הַבַּעַל וְיַעֲרֵעַר מִפְּנֵי שֶׁאֵין הָעֵדִים מְצוּיִין לְקַיְּמוֹ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם בְּחוּצָה לָאָרֶץ:

ט בַּעַל שֶׁהֶבִיא רְאָיָה בְּרוּרָה שֶׁגֵּט זֶה שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בִּפְנֵי נִכְתַּב וּבִפְנֵי נֶחְתַּם מְזֻיָּף הוּא הֲרֵי זֶה בָּטֵל. שֶׁלֹּא הֶאֱמִינוּ דִּבְרֵיו שֶׁל אֶחָד שֶׁאָמַר בִּפְנֵי נִכְתַּב וּבִפְנֵי נֶחְתַּם אֶלָּא לִדְחוֹת עֶרְעוּר הַבַּעַל שֶׁאֵין עִמּוֹ רְאָיָה. אֲבָל בִּמְקוֹם עֵדִים שֶׁמַּכְחִישִׁין אוֹתוֹ לֹא הֶאֱמִינוּהוּ:

י הַנְּהָרוֹת שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְהַנְּפִין שֶׁבַּיָּם הַגָּדוֹל שֶׁבְּתוֹךְ הַתְּחוּם שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הֲרֵי הֵן כְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְשֶׁחוּץ לַתְּחוּם כְּחוּצָה לָאָרֶץ. וּבְהִלְכוֹת תְּרוּמוֹת יִתְבָּאֲרוּ תְּחוּמֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וּבָבֶל כְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְגִטִּין:

יא גֵּט שֶׁכְּתָבוֹ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וַחֲתָמוֹ בְּחוּצָה לָאָרֶץ צָרִיךְ שֶׁיֹּאמַר בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם. כְּתָבוֹ בְּחוּצָה לָאָרֶץ וַחֲתָמוֹ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֵינוֹ צָרִיךְ לוֹמַר בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם:

יב נִכְתַּב מִקְצָת הַגֵּט בְּפָנָיו וְנֶחְתַּם כֻּלּוֹ בְּפָנָיו. אִם מִקְצָתוֹ הָרִאשׁוֹן הוּא חֲרֵי זֶה אוֹמֵר בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם אֲפִלּוּ לֹא נִכְתַּב בּוֹ אֶלָּא שִׁיטָה אַחַת בְּפָנָיו וַאֲפִלּוּ שָׁמַע קוֹל הַקַּלְמוֹס כּוֹתֵב וְחָתְמוּ הָעֵדִים בְּפָנָיו חֲרֵי זֶה אוֹמֵר בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם. וְכֵן אִם יָצָא הַסּוֹפֵר לַשּׁוּק וְחָזַר וְהִשְׁלִים אֶת הַגֵּט אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא אַחֵר מְצָאוֹ וְאָמַר לוֹ וּלְשֵׁם אִשָּׁה אַחֶרֶת כְּתָבוֹ אֶלָּא אוֹמֵר בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם:

יג אָמַר בְּפָנַי נִכְתַּב אֲבָל לֹא בְּפָנַי נֶחְתַּם. בְּפָנַי נֶחְתַּם אֲבָל לֹא בְּפָנַי נִכְתַּב. בְּפָנַי נִכְתַּב כֻּלּוֹ וְחָתַם עֵד אֶחָד אֲבָל לֹא הָעֵד הַשֵּׁנִי. אֲפִלּוּ הָיָה הוּא הָעֵד הַשֵּׁנִי חֲרֵי זֶה יִתְקַיֵּם בְּחוֹתְמָיו וְאַחַר כָּךְ יִנָּתֵן לָהּ. וְאִם הֵעִיד הוּא וְאַחֵר עַל הָעֵד הַשֵּׁנִי שֶׁלֹּא חָתַם בְּפָנָיו חֲרֵי זֶה כָּשֵׁר וְיִנָּתֵן לָהּ. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר אִם הֵעִידוּ שְׁנַיִם אֲחֵרִים עַל כְּתַב הָעֵד הַשֵּׁנִי שֶׁזֶּה כָּשֵׁר:

יד שְׁנַיִם שֶׁהֵבִיאוּ גֵּט בְּחוּצָה לָאָרֶץ אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִכְתַּב וְנֶחְתַּם בִּפְנֵיהֶם הוֹאִיל וּנְתָנוֹ לָהֶם הַבַּעַל לִתְּנוֹ לְאִשְׁתּוֹ חֲרֵי אֵלּוּ נוֹתְנִין לָהּ וְתִהְיֶה מְגֹרֶשֶׁת. שֶׁחֲרֵי אֵין הַבַּעַל יָכוֹל לְעַרְעֵר בְּגֵט זֶה אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מְקַיֵּם שֶׁחֲרֵי שְׁלוּחָיו הֵם עֵדָיו. שֶׁאִלּוּ אָמְרוּ הַשְּׁנַיִם בְּפָנֵינוּ נִתְגָּרְשָׁה חֲרֵי זוֹ מְגֹרֶשֶׁת אַף עַל פִּי שֶׁאֵין שָׁם גֵּט:

טו בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בִּזְמַן שֶׁהַגֵּט יוֹצֵא מִתַּחַת יְדֵי שְׁנֵיהֶם אֲבָל אִם אֵין הַגֵּט יוֹצֵא מִתַּחַת יְדֵי שְׁנֵיהֶם צְרִיכִין לוֹמַר בְּפָנֵינוּ נִכְתַּב וּבְפָנֵינוּ נֶחְתַּם. לְפִיכָךְ אִם אָמַר אֶחָד בְּפָנַי נִכְתַּב וְהָאַחֵר אוֹמֵר בְּפָנַי נֶחְתַּם וַאֲפִלּוּ שְׁנַיִם אוֹמְרִים בְּפָנֵינוּ נִכְתַּב וְאֶחָד אוֹמֵר בְּפָנַי נֶחְתַּם הוֹאִיל וְאֵינוֹ יוֹצֵא מִתַּחַת יְדֵי שְׁנֵיהֶם לֹא יִנָּתֵן לָהּ עַד שֶׁיִּתְקַיֵּם בְּחוֹתְמָיו:

טז אָמַר אֶחָד בְּפָנַי נִכְתַּב וּשְׁנַיִם אוֹמְרִים בְּפָנֵינוּ נֶחְתַּם כָּשֵׁר אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ יוֹצֵא מִתַּחַת יָדָם שֶׁחֲרֵי נִתְקַיֵּם בְּחוֹתְמָיו:

יז שָׁלִיחַ שֶׁהֵבִיא גֵּט בְּחוּצָה לָאָרֶץ וּנְתָנוֹ לָהּ בֵּינוֹ לְבֵינָהּ אוֹ שֶׁנְּתָנוֹ לָהּ בִּפְנֵי שְׁנַיִם וְלֹא אָמַר לָהּ בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם אַף עַל פִּי שֶׁנִּשֵּׁאת נוֹטְלוֹ מִמֶּנָּה וְחוֹזֵר וְנוֹתְנוֹ לָהּ בִּפְנֵי שְׁנַיִם וְאוֹמֵר בִּפְנֵיהֶם בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם. וְאִם לֹא נְטָלוֹ מִמֶּנָּה חֲרֵי זֶה פָּסוּל עַד שֶׁיִּתְקַיֵּם בְּחוֹתְמָיו:

יח נְתָנוֹ לָהּ וְלֹא הִסְפִּיק לוֹמַר בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם עַד שֶׁנִּשְׁתַּתֵּק חֲרֵי זֶה יִתְקַיֵּם בְּחוֹתְמָיו וְאַחַר כָּךְ יִנָּתֵן לָהּ:

יט הַסּוּמָא אֵינוֹ יָכוֹל לְהָבִיא גֵּט זֶה שֶׁל חוּצָה לָאָרֶץ מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לוֹמַר בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם. לְפִיכָךְ אִם נִכְתַּב וְנֶחְתַּם בְּפָנָיו כְּשֶׁהוּא פָּתוּחַ וְנִסְתַּמָא חֲרֵי זֶה אוֹמֵר בִּפְנֵי שְׁלֹשָׁה בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם וְנוֹתְנוֹ לָהּ. וְכֵן הָאִשָּׁה שֶׁהֵבִיאָה גֵּט זֶה שֶׁל חוּצָה לָאָרֶץ צְרִיכָה שְׁלֹשָׁה לוֹמַר בִּפְנֵיהֶם בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם. שֶׁלֹּא אָמְרוּ בִּפְנֵי שְׁנַיִם אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁהַשָּׁלִיחַ כָּשֵׁר לְעֵדוּת שֶׁחֲרֵי הוּא מִצְטָרֵף עִם הַשְּׁנַיִם וְנִמְצָא מִכְּלַל הַשְּׁלֹשָׁה שֶׁקִּיְּמוּ גֵּט זֶה בִּדְבָרָיו. שֶׁהָעֵד נַעֲשָׂה דַּיָּן בְּדָבָר שֶׁהוּא מִדְּבָרֶיהָם:

כ חָלָה הַשָּׁלִיחַ אוֹ נֶאֱנַס בָּא לְבֵית דִּין וְאוֹמֵר לָהֶם גֵּט זֶה בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם וְהֵן מְשַׁלְּחִין אוֹתוֹ בְּיַד שָׁלִיחַ אַחֵר. וְאֵין הַשָּׁלִיחַ הָאַחֲרוֹן צָרִיךְ לוֹמַר בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם אֶלָּא אוֹמֵר שְׁלִיחַ בֵּית דִּין אֲנִי וְנוֹתְנוֹ לָהּ בִּפְנֵי עֵדִים:

כא חָלָה הַשֵּׁנִי אוֹ נֶאֱנַס עוֹשֶׂה שָׁלִיחַ אַחֵר בְּבֵית דִּין אֲפִלּוּ מֵאָה וְהָאַחֲרוֹן אוֹמֵר שְׁלִיחַ בֵּית דִּין אֲנִי וְנוֹתְנוֹ לָהּ. אַף עַל פִּי שֶׁמֵּת הַשָּׁלִיחַ הָרִאשׁוֹן. וּמִפְּנֵי מָה צָרִיךְ בֵּית דִּין מִפְּנֵי שֶׁהוּא צָרִיךְ לוֹמַר בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם. אֲבָל אִם נִתְקַיְּמוּ הַגֵּט בְּחוֹתְמָיו אַף עַל פִּי שֶׁנִּתְּנוֹ שָׁלִיחַ לְשָׁלִיחַ אֲפִלּוּ מֵאָה בֵּינָם לְבֵין עַצְמָם עַד שֶׁהִגִּיעַ הַגֵּט לְיָדָהּ חֲרֵי זֶה כָּשֵׁר. וְאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא פֵּרֵשׁ הַבַּעַל וְלֹא אָמַר לוֹ שַׁלְּחוֹ בְּיַד אַחֵר אִם חָלָה אוֹ נֶאֱנַס חֲרֵי זֶה מְשַׁלְּחוֹ:

כב כָּל הָעוֹשֶׂה שָׁלִיחַ אֵינוֹ צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא הַשָּׁלִיחַ עִמּוֹ בְּבֵית דִּין אֶלָּא אוֹמֵר לָהֶם חֲרֵי אַתֶּם שְׁלוּחַי לְהוֹלְכָה עַד בֵּית דִּין פְּלוֹנִי שְׁלוּחַי וַאֲפִלּוּ שֶׁלֹּא בְּפָנָיו. וְכֵן הַשָּׁלִיחַ עוֹשֶׂה שָׁלִיחַ אַחֵר שֶׁלֹּא בְּפָנָיו אֲפִלּוּ הֵן מֵאָה:

כג הָאִישׁ שֶׁנָּתַן גֵּט לְאִשְׁתּוֹ וְנִכְתַּב וְנֶחְתַּם בְּפָנֶיהָ וְאָמַר לָהּ חֲרֵי אַתְּ שְׁלוּחָתִי לְהוֹלְכָה עַד בֵּית דִּין פְּלוֹנִי וְהֵם יַעֲמִידוּ שָׁלִיחַ וְיִתְּנוּ לִיךְ גֵּט זֶה וְתִתְגָּרְשִׁי בּוֹ חֲרֵי זוֹ נֶאֱמֶנֶת לוֹמַר בִּפְנֵיהֶם בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם וְהֵם נוֹטְלִין אוֹתוֹ וְנוֹתְנִין אוֹתוֹ לְשָׁלִיחַ לִתְּנוֹ לָהּ כְּמַאֲמַר הַבַּעַל:

כד בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים כְּשֶׁהִתְנָה עָלֶיהָ הַבַּעַל תְּנַאי זֶה אֲבָל אִם לֹא הִתְנָה עָלֶיהָ אֶלָּא נָתַן לָהּ גִּטָּהּ וַחֲרֵי הַגֵּט יוֹצֵא מִתַּחַת יָדָהּ אֵינָהּ צְרִיכָה לוֹמַר כְּלוּם וַחֲרֵי הִיא בְּחֶזְקַת מְגֹרֶשֶׁת. הוֹאִיל וְגֵט שֶׁבְּיָדָהּ כָּתוּב כְּהִלְכָתוֹ וְהָעֵדִים חֲתוּמִים עָלָיו. וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין אָנוּ מַכִּירִין כְּתַב אוֹתָן הָעֵדִים וְלֹא נִתְקַיְּמִים אֵין חוֹשְׁשִׁין לָהּ שֶׁמָּא זִיְּפָה אוֹתוֹ שֶׁחֲרֵי אֵינָהּ מְקַלְקֶלֶת עַל עַצְמָהּ. וְעוֹד שֶׁהָעֵדִים הַחֲתוּמִים עַל הַגֵּט חֲרֵי הֵן כְּמִי שֶׁנֶּחְקְרָה עֵדוּתָן בְּבֵית דִּין עַד שֶׁיִּהְיֶה שָׁם מְעַרְעֵר. לְפִיכָךְ נַעֲמִיד הַגֵּט בְּחֶזְקָתוֹ וְתִנָּשֵׂא. וְאֵין חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא יִמָּצֵא מְזַיֵּף. כְּמוֹ שֶׁנַּעֲמִיד הַגֵּט בְּחֶזְקַת כָּשֵׁר כְּשֶׁיְּבִיא אוֹתוֹ הַשָּׁלִיחַ עַד שֶׁיְּעַרְעֵר הַבַּעַל אוֹ עַד שֶׁיְּבִיא רְאָיָה

שֶׁהוּא מְזַיֵּף אוֹ בָּטֵל. שֶׁאִם נָחוּשׁ לִדְבָרִים אֵלּוּ וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן כָּךְ הָיָה לָנוּ לָחוּשׁ לְגֵט שֶׁיּוּתַּן הַבַּעַל בְּפָנֵינוּ שֶׁמָּא בִּטְּלוֹ וְאַחַר כָּךְ נְתָנוֹ. אוֹ שֶׁמָּא עֵדִים פְּסוּלִין חָתְמוּ בּוֹ וַהֲרֵי הוּא כְּמְזַיֵּף מִתּוֹכוֹ. אוֹ שֶׁמָּא שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ נִכְתַּב. וּכְשֶׁם שֶׁאֵין חוֹשְׁשִׁין לָזֶה וְכֵיוֹצֵא בּוֹ אֶלָּא נַעֲמִידֵנוּ עַל חֶזְקָתוֹ עַד שֶׁיִּוָּדַע שֶׁהוּא בָּטֵל כָּךְ לֹא נָחוּשׁ לֹא לַשָּׁלִיחַ וְלֹא לָאִשָּׁה עַצְמָהּ שֶׁהַגֵּט יוֹצֵא מִתַּחַת יָדָהּ. שֶׁאֵין דִּינֵי הָאִסּוּרִין כְּדִינֵי הַמָּמוֹנוֹת׃

פרק ח

א הַמְגָרֵשׁ עַל תְּנַאי אִם נִתְקַיֵּם הַתְּנַאי הֲרֵי זוֹ מְגֹרֶשֶׁת וְאִם לֹא נִתְקַיֵּם הַתְּנַאי אֵינָהּ מְגֹרֶשֶׁת. וּכְבָר בֵּאַרְנוּ בְּפֶרֶק שִׁשִּׁי מֵהִלְכוֹת אִישׁוּת מִשְׁפְּטֵי הַתְּנָאִין כֻּלָּם. וְשָׁם נִתְבָּאֵר שֶׁהַמְגָרֵשׁ עַל תְּנַאי כְּשֶׁיִּתְקַיֵּם הַתְּנַאי תִּהְיֶה מְגֹרֶשֶׁת בְּשָׁעָה שֶׁיִּתְקַיֵּם. לֹא בְּשָׁעַת נְתִינַת הַגֵּט לְיָדָהּ. לְפִיכָךְ יֵשׁ לַבַּעַל לְבַטֵּל הַגֵּט אוֹ לְהוֹסִיף עַל תְּנָאוֹ אוֹ לְהַתְנוֹת עַל תְּנַאי אַחֵר כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִתְקַיֵּם הַתְּנַאי הָרִאשׁוֹן אַף עַל פִּי שֶׁהִגִּיעַ גֵּט לְיָדָהּ. וְאִם מֵת הַבַּעַל אוֹ נִשְׂרַף קֹדֶם שֶׁיִּתְקַיֵּם הַתְּנַאי אֵינָהּ מְגֹרֶשֶׁת. וּלְכַתְּחִלָּה לֹא תִּנָּשֵׂא עַד שֶׁיִּתְקַיֵּם הַתְּנַאי. וְאִם נִשֵּׂאת לֹא תֵּצֵא אֶלָּא אִם כֵּן לֹא נִשְׁאַר בְּיָדָהּ לְקַיְּמוֹ. שֶׁהֲרֵי בָּטֵל הַתְּנַאי. וְשָׁם נִתְבָּאֵר שֶׁאִם אָמַר לָהּ הֲרֵי אַתְּ מְגֹרֶשֶׁת מֵעַכְשָׁו אוֹ מֵהַיּוֹם עַל תְּנַאי כָּךְ וְכָךְ. אוֹ שֶׁאָמַר לָהּ הֲרֵי אַתְּ מְגֹרֶשֶׁת עַל מְנָת כָּךְ וְכָךְ. כְּשֶׁיִּתְקַיֵּם הַתְּנַאי תִּהְיֶה מְגֹרֶשֶׁת מִשָּׁעַת נְתִינַת הַגֵּט לְיָדָהּ. לְפִיכָךְ אֵינוֹ יָכוֹל לְבַטֵּל הַגֵּט וְלֹא לְהוֹסִיף עַל תְּנָאוֹ מִשֶּׁהִגִּיעַ גֵּט לְיָדָהּ. וְאִם אָבַד אוֹ נִשְׂרַף אֲפִלּוּ מֵת הַבַּעַל קֹדֶם שֶׁיִּתְקַיֵּם הַתְּנַאי הֲרֵי זוֹ מְקֻיֶּמֶת הַתְּנַאי אַחַר מוֹתוֹ וּכְבָר נִתְגָּרְשָׁה מִשָּׁעַת נְתִינַת הַגֵּט לְיָדָהּ וְיֵשׁ לָהּ לְהִנָּשֵׂא לְכַתְּחִלָּה אַף עַל פִּי שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְקַיֵּם הַתְּנַאי. וְאֵין חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא לֹא יִתְקַיֵּם הוֹאִיל וְהָיָה הַתְּנַאי בִּמְעַכְשָׁו אוֹ בְּעַל מְנָת׃

ב כָּל הַמְגָרֵשׁ עַל תְּנַאי בֵּין שֶׁאָמַר מֵעַכְשָׁו בֵּין שֶׁאָמַר אִם יִהְיֶה וְאִם לֹא יִהְיֶה הֲרֵי זֶה לֹא יִתְיַחֵד עִם אִשְׁתּוֹ כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִתְקַיֵּם הַתְּנַאי אֶלָּא בְּפְנֵי עֵד. וַאֲפִלּוּ עֶבֶד וַאֲפִלּוּ שִׁפְחָה חוּץ מִשִּׁפְחָתָהּ אוֹ בְּנָהּ קָטָן מִפְּנֵי שֶׁאֵינָהּ בּוֹשָׁה מִלְּשַׁמֵּשׁ בִּפְנֵיהֶם. וְהַדָּבָר יָדוּעַ שֶׁאִם נִתְיַחֵד עִמָּהּ בִּפְנֵי שְׁנֵי עֵדִים כְּאֶחָד אֲפִלּוּ נִתְקַיֵּם הַתְּנַאי אַחַר כָּךְ הֲרֵי זוֹ סֵפֶק מְגֹרֶשֶׁת. שֶׁמָּא בְּעָלָהּ וּבָטֵל הַגֵּט כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בַּהֲלָכוֹת אֵלּוּ׃

ג כֵּיצַד מְגָרֵשׁ אָדָם עַל תְּנַאי. לֹא שֶׁיֹּאמַר כִּתְבוּ גֵּט לְאִשְׁתִּי עַל תְּנַאי זֶה. אוֹ כִּתְבוּ וּתְנוּ לָהּ עַל תְּנַאי. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר שֶׁלֹּא יִכְתֹּב בְּתוֹךְ הַגֵּט עַל תְּנַאי זֶה גֵּרֵשׁ פְּלוֹנִי אֶת פְּלוֹנִית. אֶלָּא כֵּיצַד עוֹשֶׂה. אוֹמֵר לַסּוֹפֵר לִכְתֹּב וְלָעֵדִים לַחְתֹּם וְכוֹתְבִין גֵּט כָּשֵׁר בְּלֹא שׁוּם תְּנַאי בָּעוֹלָם. וְאַחַר כָּךְ נוֹתֵן לָהּ הַגֵּט וְאוֹמֵר לָהּ הֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ אוֹ הֲרֵי אַתְּ מְגֹרֶשֶׁת בָּזֶה עַל מְנָת כָּךְ וְכָךְ. אוֹ יֹאמַר לָהֶם אוֹ לַשָּׁלִיחַ תְּנוּ לָהּ גֵּט זֶה עַל מְנָת כָּךְ וְכָךְ׃

ד כָּתַב הַתְּנַאי בַּגֵּט אַחַר שֶׁגָּמַר לִכְתֹּב תְּרֵף הַגֵּט הֲרֵי זֶה גֵּט כָּשֵׁר. בֵּין שֶׁכָּתְבוּ קֹדֶם חֲתִימַת הָעֵדִים בֵּין שֶׁכָּתְבוּ לְאַחַר חֲתִימַת הָעֵדִים. אֲבָל אִם כָּתְבוּ קֹדֶם תְּרֵף הַגֵּט אֲפִלּוּ כָּתַב עַל מְנָת כָּךְ וְכָךְ הֲרֵי זֶה סֵפֶק גֵּרוּשִׁין שֶׁהֲרֵי נִשְׁאַר לוֹ זְכוּת בְּגוּפוֹ שֶׁל גֵּט. וְכֵן אִם הִתְנָה עַל פֶּה קֹדֶם כְּתִיבַת הַתְּרֵף הֲרֵי זֶה סֵפֶק גֵּרוּשִׁין׃

ה הַמְגָרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וְהִתְנָה עָלֶיהָ בֵּין בִּכְתָב אַחַר הַתְּרֵף בֵּין עַל פֶּה אַחַר הַתְּרֵף וְאָמַר לָהּ הֲרֵי אַתְּ מֻתֶּרֶת לְכָל אָדָם חוּץ מֵאִישׁ פְּלוֹנִי אוֹ אֶלָּא לְאִישׁ פְּלוֹנִי וְנָתַן לָהּ הַגֵּט עַל תְּנַאי זֶה אִם הָיָה אוֹתוֹ הָאִישׁ עַכּוּ״ם אוֹ עֶבֶד אוֹ אָסוּר עָלֶיהָ מִשּׁוּם עֶרְוָה כְּגוֹן אָבִיהָ וְאָחִיהָ אוֹ אָבִיו אוֹ אָחִיו הֲרֵי זֶה גֵּט כָּשֵׁר. וְאִם הָיָה אוֹתוֹ הָאִישׁ שֶׁיֵּשׁ לוֹ בָּהּ קִדּוּשִׁין אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מֻחְזָקִי לְאוֹיֵן וְאַף עַל פִּי שֶׁהוּא קָטָן אֵינוֹ גֵּט. שֶׁהֲרֵי שַׁיֵּר בַּגֵּט וְאֵין זֶה כְּרִיתוּת. הָיָה בַּעַל אֲחוֹתָהּ שָׁאַף עַל פִּי שֶׁהוּא הַיּוֹם אָסוּר עָלֶיהָ מִשּׁוּם עֶרְוָה אִם תָּמוּת אֲחוֹתָהּ יִהְיֶה מֻתָּר לָהּ הֲרֵי זוֹ סֵפֶק מְגֹרֶשֶׁת׃

ו אָמַר לָהּ הֲרֵי אַתְּ מֻתֶּרֶת לְכָל אָדָם חוּץ מִמִּי שֶׁיִּוָּלֵד שֶׁאֵינוֹ עַתָּה בָּעוֹלָם. אוֹ חוּץ מִזְּוּוּתִיךְ כְּלוֹמַר תִּהְיֶה מֻתֶּרֶת לְהִנָּשֵׂא לְכָל אָדָם אֲבָל לִזְנוּת הֲרֵי אַתְּ בְּאִסּוּר אֶשֶׁת אִישׁ. אוֹ הֲרֵי אַתְּ מֻתֶּרֶת לְכָל מִי שֶׁיָּבוֹא עָלַיִךְ כְּדַרְכֵּךְ כָּל הָאָרֶץ אֲבָל שֶׁלֹּא כְּדַרְכֵּךְ הֲרֵי אַתְּ בְּאִסּוּרֵיךְ. אוֹ הֲרֵי אַתְּ מֻתֶּרֶת לְכָל אָדָם חוּץ מִמְּקֻדֶּשׁ בִּשְׁטָר. כְּלוֹמַר שֶׁהִיא מֻתֶּרֶת לְהִתְקַדֵּשׁ בְּכֶסֶף וּבִבְיאָה אֲבָל בִּשְׁטָר הֲרֵי אַתְּ בְּאִסּוּר אֶשֶׁת אִישׁ. אוֹ הֲרֵי אַתְּ מֻתֶּרֶת לְכָל אָדָם חוּץ מֻהֱפָרֶת נְדָרַיִךְ. כְּלוֹמַר לֹא נִשְׁאַר לִי עָלַיִךְ שׁוּם אִישׁוּת חוּץ מֻהֱפָרֶת נְדָרַיִךְ שֶׁאַתְּ אִשְׁתִּי לְעִנְיַן הֲפָרַת נְדָרִים. אוֹ לְעִנְיַן אֲכִילַת תְּרוּמָה. אוֹ לְעִנְיַן יְרֻשָּׁה שֶׁאִם מֵתָה יִרָשֶׁנָּה. בְּכָל אֶחָד מֵאֵלּוּ הֲרֵי זוֹ סֵפֶק מְגֹרֶשֶׁת׃

ז אָמַר לָהּ הֲרֵי אַתְּ מֻתֶּרֶת לְכָל אָדָם חוּץ מֵרְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן וְחָזַר וְאָמַר לָהּ הֲרֵי אַתְּ מֻתֶּרֶת לִרְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן הֲרֵי זוֹ מְגֹרֶשֶׁת. שֶׁהֲרֵי בָּטֵל הַתְּנַאי שֶׁהָאֲנָשִׁים שֶׁהִתְנָה בָּהֶן הִתִּירָן לָהּ׃

ח אָמַר לָהּ הֲרֵי אַתְּ מֻתֶּרֶת לִרְאוּבֵן הֲרֵי זוֹ אֵינָהּ מְגֹרֶשֶׁת שֶׁהֲרֵי לֹא בִּטֵּל תְּנָאוֹ שֶׁל שִׁמְעוֹן. אָמַר לָהּ הֲרֵי אַתְּ מֻתֶּרֶת לְשִׁמְעוֹן אוֹ הֲרֵי אַתְּ מֻתֶּרֶת אַף לְשִׁמְעוֹן הֲרֵי זֶה סֵפֶק גֵּרוּשִׁין שֶׁמָּא לֹא הִתִּירָה אֶלָּא לְשִׁמְעוֹן וּרְאוּבֵן בְּאִסּוּרוֹ עוֹמֵד וְזֶה שֶׁאָמַר אַף לְשִׁמְעוֹן כְּלוֹמַר לְכָל אָדָם אַף לְשִׁמְעוֹן. אוֹ שֶׁמָּא הִתִּירָהּ לַכֹּל וְזֶה שֶׁאָמַר אַף לְשִׁמְעוֹן וְהוּא הַדִּין לִרְאוּבֵן שֶׁשִּׁמְעוֹן סָמוּךְ הָיָה לִרְאוּבֵן בִּתְנָאוֹ׃

ט הִתְנָה עָלֶיהָ וְאָמַר הַיּוֹם אֵין אַתְּ אִשְׁתִּי וּלְמָחָר אַתְּ אִשְׁתִּי אֵינָהּ מְגֹרֶשֶׁת וְאַף עַל פִּי שֶׁכָּרַת בֵּינוֹ לְבֵינָהּ הַיּוֹם. לְפִיכָךְ כּוֹתְבִין בְּגִטִּין מִן הַיּוֹם הַזֶּה וּלְעוֹלָם׃

י חֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ עַל מְנָת שֶׁלֹּא תִּשְׁתִּי יַיִן כָּל יְמֵי חַיָּיכִי אֵינוֹ גֵּט שֶׁאֵין זֶה כְּרִיתוּת. כָּל יְמֵי חַיַּי אוֹ כָּל יְמֵי [חַיַּי] פְּלוֹנִי חֲרֵי זֶה גֵּט שָׁהֲרֵי כָּרַת בֵּינוֹ לְבֵינָהּ וְלֹא תִּשָּׁאֵר לוֹ עָלֶיהָ רְשׁוּת כְּשֶׁיָּמוּת אוֹתוֹ פְּלוֹנִי׃

יא חֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ עַל מְנָת שֶׁלֹּא תֵּלְכִי לְבֵית אָבִיךְ עַד שְׁלֹשִׁים יוֹם חֲרֵי זֶה גֵּט. שֶׁלֹּא תֵּלְכִי לְבֵית אָבִיךְ לְעוֹלָם אֵינוֹ גֵּט שֶׁהֲרֵי אֵין זֶה כְּרִיתוּת. לְפִיכָךְ הָאוֹמֵר חֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ עַל מְנָת שֶׁלֹּא תֹּאכְלִי בָּשָׂר זֶה לְעוֹלָם. שֶׁלֹּא תִּשְׁתִּי יַיִן זֶה לְעוֹלָם אֵינוֹ גֵּט שֶׁאֵין זֶה כְּרִיתוּת. עַד שְׁלֹשִׁים יוֹם חֲרֵי זֶה גֵּט׃

יב חֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ עַל מְנָת שֶׁלֹּא תִּנָּשְׂאִי לְפְלוֹנִי אֵינוֹ גֵּט. הָא לְמָה זֶה דּוֹמֶה לְאוֹמֵר לָהּ חֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ עַל מְנָת שֶׁלֹּא תִּשְׁתִּי יַיִן לְעוֹלָם אוֹ שֶׁלֹּא תֵּלְכִי לְבֵית אָבִיךְ לְעוֹלָם אוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיכִי. אֲבָל אִם אָמַר לָהּ עַל מְנָת שֶׁלֹּא תִּנָּשְׂאִי לְפְלוֹנִי עַד חֲמִשִּׁים שָׁנָה חֲרֵי זֶה גֵּט וְלֹא תִּנָּשֵׂא לוֹ כָּל זְמַן שֶׁהִתְנָה. וְאִם נִשֵּׂאת בָּטֵל הַגֵּט לְמַפְרֵעַ. זְנָתָה עִמּוֹ הַוָּלָד כָּשֵׁר וְהַגֵּט כָּשֵׁר שֶׁלֹּא הִתְנָה אֶלָּא עַל הַנִּשּׂוּאִין׃

יג חֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ עַל מְנָת שֶׁתִּנָּשְׂאִי לְפְלוֹנִי אִם נִשֵּׂאת לוֹ חֲרֵי זֶה גֵּט כִּשְׁאָר כָּל הַתְּנָאִים. אֲבָל אָמְרוּ חֲכָמִים לֹא תִּנָּשֵׂא לֹא לְאוֹתוֹ פְּלוֹנִי וְלֹא לְאַחֵר. לְאוֹתוֹ פְּלוֹנִי לֹא תִּנָּשֵׂא שֶׁמָּא יֹאמְרוּ נְשֵׁיהֶן נוֹתְנִין בְּמַתָּנָה זֶה לָזֶה. וּלְאַחֵר לֹא תִּנָּשֵׂא שֶׁאֵינוֹ גֵּט אֶלָּא בְּקִיּוּם הַתְּנַאי. עָבְרָה וְנִשֵּׂאת לְאוֹתוֹ פְּלוֹנִי לֹא תֵּצֵא. נִשֵּׂאת לְאַחֵר קֹדֶם שֶׁתִּנָּשֵׂא לְאוֹתוֹ פְּלוֹנִי בָּטֵל הַגֵּט וְתֵצֵא וְהַוָּלָד מַמְזֵר וּצְרִיכָה גֵּט מִשֵּׁנִי׃

יד חֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ וְהַנָּיֵר שֶׁלִּי אֵינָהּ מְגֹרֶשֶׁת שֶׁאֵין זֶה כְּרִיתוּת. עַל מְנָת שֶׁתִּתְּנִי לִי אֶת הַנְּיָר חֲרֵי זֶה גֵּט וְתִתֵּן׃

טו חָקַק הַגֵּט עַל טַס שֶׁל זָהָב וּנְתָנוֹ לָהּ וְאָמַר לָהּ חֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ וּכְתָבָתֵךְ כָּשֵׁר וְנִתְקַבְּלָה כְּתָבָתָהּ אִם יֵשׁ בַּטַּס כְּדֵי כְּתָבָתָהּ וְאִם לָאו יַשְׁלִים כְּתָבָתָהּ׃

טז כָּל הַמְגָרֵשׁ עַל תְּנַאי שְׁמְבֻטָּל הַגֵּט כְּגוֹן שֶׁהִתְנָה לָהּ שֶׁלֹּא תֹּאכַל בָּשָׂר וְלֹא תִּשְׁתֶּה יַיִן כָּל יְמֵי חַיֶּיהָ. אוֹ שֶׁתִּהְיֶה מֻתֶּרֶת לְכָל אָדָם חוּץ מִפְּלוֹנִי. אוֹ שֶׁהִתְנָה עָלֶיהָ שֶׁאָר תְּנָאִים קֹדֶם כְּתִיבַת הַתֹּרֶף. אִם הָיָה תְּנָאוֹ כָּתוּב בַּגֵּט וְחָזַר וּמְחָקוֹ וּנְתָנוֹ לָהּ חֲרֵי זוֹ סָפֵק מְגֹרֶשֶׁת. וְאִם הָיָה הַתְּנַאי עַל פֶּה חֲרֵי זֶה נוֹטֵל הַגֵּט מִמֶּנָּה וְחוֹזֵר וְנוֹתְנוֹ לָהּ בְּלֹא תְּנַאי כְּלָל אוֹ בִּתְנַאי כָּשֵׁר׃

יז כֵּיצַד. חֲרֵי שֶׁנָּתַן גֵּט לְאִשְׁתּוֹ וְאָמַר לָהּ חֲרֵי אַתְּ מְגֹרֶשֶׁת בָּזֶה וּמֻתֶּרֶת לְכָל אָדָם חוּץ מִפְּלוֹנִי. אִם נָטָלוֹ מִמֶּנָּה וְחָזַר וּנְתָנוֹ לָהּ וְאָמַר לָהּ חֲרֵי אַתְּ מֻתֶּרֶת לְכָל אָדָם אוֹ חֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ חֲרֵי זוֹ מְגֹרֶשֶׁת. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בּוֹ׃

יח הַנּוֹתֵן גֵּט לְאִשְׁתּוֹ עַל תְּנַאי שֶׁתִּתֵּן לוֹ מָאתַיִם זוּז וְחָזַר וְהִתְנָה עָלֶיהָ תְּנַאי אַחֵר בִּפְנֵי עֵדִים שֶׁתְּשַׁמֵּשׁ אָבִיו שְׁתֵּי שָׁנִים. לֹא בִּטְלוּ דְּבָרָיו הָאַחֲרוֹנִים אֶת הָרִאשׁוֹנִים אֶלָּא חֲרֵי זֶה כְּאוֹמֵר לָהּ עֲשֵׂי אֶחָד מִשְּׁנֵי הַתְּנָאִים. רָצְתָה מְשַׁמֶּשֶׁת רָצְתָה נוֹתֶנֶת. וְאֵין אֶחָד מִן הָרִאשׁוֹנִים וְאֶחָד מִן הָאַחֲרוֹנִים מִצְטָרְפִין. אֲבָל אִם הִתְנָה עָלֶיהָ שֶׁתִּתֵּן לוֹ מָאתַיִם זוּז וְחָזַר וְהִתְנָה בִּפְנֵי שְׁנַיִם שֶׁתִּתֵּן לוֹ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת זוּז. כְּבָר בִּטֵּל הַתְּנַאי שֶׁל מָאתַיִם וּצְרִיכָה לִתֵּן שְׁלֹשׁ מֵאוֹת זוּז. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה׃

יט הִתְנָה עָלֶיהָ שֶׁתַּעֲשֶׂה דָּבָר זֶה סְתָם חֲרֵי זֶה כִּמְפֹרָשׁ יוֹם אֶחָד הוֹאִיל וְלֹא פֵּרֵשׁ כַּמָּה זְמַן תַּעֲשֶׂה. כֵּיצַד. אָמַר לָהּ חֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ עַל מְנָת שֶׁתַּעֲשִׂי עִמִּי מְלָאכָה. עַל מְנָת שֶׁתְּשַׁמְּשִׁי אֶת אַבָּא. עַל מְנָת שֶׁתֵּינִיקִי אֶת בְּנִי. אִם עָשְׂתָה עִמּוֹ מְלָאכָה אוֹ אִם שִׁמְּשָׁה אֶת אָבִיו יוֹם אֶחָד אוֹ שֶׁהֵינִיקָה בְּנוֹ יוֹם אֶחָד בְּתוֹךְ הַזְּמַן שֶׁהַבֵּן יוֹנֵק בּוֹ וְהוּא בְּתוֹךְ אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים חֹדֶשׁ חֲרֵי זֶה גֵּט. מֵת הַבֵּן אוֹ מֵת אָבִיו קֹדֶם שֶׁתֵּינִיק אוֹ שֶׁתְּשַׁמֵּשׁ אֵינוֹ גֵּט׃

כ אָמַר לָהּ עַל מְנָת שֶׁתֵּינִיקִי אֶת בְּנִי אוֹ תְּשַׁמְּשִׁי אֶת אָבִי שְׁתֵּי שָׁנִים. חֲרֵי זוֹ מַשְׁלֶמֶת הַזְּמַן שֶׁפֵּרֵשׁ. מֵת הַבֵּן אוֹ הָאָב בְּתוֹךְ הַזְּמַן אוֹ שֶׁאָמַר הָאָב אֵין רְצוֹנִי שֶׁתְּשַׁמְּשֵׁנִי אֵינוֹ גֵּט שֶׁחֲרֵי לֹא נִתְקַיֵּם הַתְּנַאי. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה׃

כא חֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ עַל מְנָת שֶׁתִּתְּנִי לִי מָאתַיִם זוּז מִכָּאן וְעַד שְׁלֹשִׁים יוֹם. נָתְנָה בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם מִדַּעְתּוֹ חֲרֵי זוֹ מְגֹרֶשֶׁת. לְאַחַר שְׁלֹשִׁים אֵינָהּ מְגֹרֶשֶׁת. נְתָנָהּ לוֹ בְּעַל כָּרְחוֹ וְהוּא אֵינוֹ רוֹצֶה לְקַבֵּל חֲרֵי זֶה גֵּט פָּסוּל עַד שֶׁתִּתֵּן מִדַּעְתּוֹ. חָזַר וְאָמַר לָהּ בְּתוֹךְ הַשְּׁלֹשִׁים יוֹם חֲרֵי הֵן מְחוּלִין לָךְ אֵינָהּ מְגֹרֶשֶׁת. שֶׁחֲרֵי לֹא נַעֲשָׂה הַתְּנַאי. מֵת בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם הוֹאִיל וְשָׁלְמוּ הַשְּׁלֹשִׁים יוֹם וְלֹא נָתְנָה אֵינָהּ מְגֹרֶשֶׁת׃

כב אָמַר לָהּ חֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ עַל מְנָת שֶׁתִּתְּנִי לִי מָאתַיִם זוּז וְלֹא קָבַע זְמַן וּמֵת קֹדֶם שֶׁתִּתֵּן אֵינָהּ יְכוֹלָה לִתֵּן לְיוֹרְשָׁיו שֶׁלֹּא הִתְנָה עָלֶיהָ אֶלָּא שֶׁתִּתֵּן לוֹ. וְלֹא בָּטֵל הַגֵּט שֶׁחֲרֵי לֹא קָבַע זְמַן. לְפִיכָךְ אַף עַל פִּי שֶׁאָבַד הַגֵּט אוֹ נִקְרַע קֹדֶם שֶׁיָּמוּת חֲרֵי זוֹ לֹא תִּנָּשֵׂא לְזָר עַד שֶׁתַּחֲלֹץ׃

כג חֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ עַל מְנָת שֶׁתִּתְּנִי לִי כְּלֵי פְּלוֹנִי אוֹ בֶּגֶד פְּלוֹנִי וְאָבַד אוֹתוֹ כְּלִי אוֹ אוֹתוֹ בֶּגֶד אוֹ נִגְנַב אַף עַל פִּי שֶׁנְּתָנָהּ לוֹ אֶלֶף זוּז בְּדָמָיו אֵינוֹ גֵּט עַד שֶׁתִּתֵּן אוֹתוֹ כְּלִי אוֹ אוֹתוֹ בֶּגֶד עַצְמוֹ אוֹ עַד שֶׁיִּבָּטֵל הַתְּנַאי׃

כד מִי שֶׁנִּתְגָּרְשָׁה עַל תְּנַאי וְקִדְּשָׁהּ אַחֵר קֹדֶם שֶׁיִּתְקַיֵּם הַתְּנַאי. אִם נִתְקַיֵּם הַתְּנַאי חֲרֵי זוֹ מְקֻדֶּשֶׁת. וְאִם לֹא נִתְקַיֵּם הַתְּנַאי וּבָטַל הַגֵּט אֵינָהּ צְרִיכָה גֵּט מִשְּׁנֵי שֶׁחֲרֵי אֵין קִדּוּשִׁין תּוֹפְסִין בָּהּ. אֲבָל אִם נִשֵּׂאת וְלֹא נִתְקַיֵּם הַתְּנַאי וּבָטַל הַגֵּט צְרִיכָה גֵּט מִשְּׁנֵי כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ׃

פרק ט

א הַמְגָרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ לְאַחַר זְמַן קָבוּעַ חֲרֵי זוֹ מְגֹרֶשֶׁת כְּשֶׁיַּגִּיעַ הַזְּמַן שֶׁקָּבַע. וַחֲרֵי זֶה דּוֹמֶה לְתְנַאי וְאֵינוֹ תְּנַאי. דּוֹמֶה לְתְנַאי שֶׁהִיא מִתְגָּרֶשֶׁת כְּשֶׁיַּגִּיעַ הַזְּמַן שֶׁקָּבַע. וְאֵינוֹ תְּנַאי שֶׁהַמְגָרֵשׁ עַל תְּנַאי חֲרֵי גֵּרֵשׁ וְזֶה עֲדַיִן לֹא גֵּרֵשׁ עַד שֶׁיַּגִּיעַ אוֹתוֹ הַזְּמַן. לְפִיכָךְ הַמְגָרֵשׁ עַל תְּנַאי צָרִיךְ לְכְפֹּל תְּנָאוֹ וְזֶה אֵינוֹ צָרִיךְ לְכְפֹּל דְּבָרוֹ וְלֹא לִשְׁאָר מִשְׁפְּטֵי הַתְּנָאִין שֶׁבֵּאַרְנוּ׃

ב כֵּיצַד. הָאוֹמֵר לְאִשְׁתּוֹ חֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ וְלֹא תִתְגָּרְשִׁי בּוֹ אֶלָּא לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם אֵינָהּ מְגֹרֶשֶׁת אֶלָּא לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם. וְאִם מֵת הַבַּעַל אוֹ אָבַד הַגֵּט אוֹ נִשְׂרַף בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים אֵינָהּ מְגֹרֶשֶׁת׃

ג הָלְכָה וְהִנִּיחָתוֹ בְּצִדֵּי רְשׁוּת הָרַבִּים וְנִגְנַב אוֹ אָבַד מִשָּׁם לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם חֲרֵי זוֹ מְגֹרֶשֶׁת הוֹאִיל וְהָיָה הַגֵּט קַיָּם בַּיּוֹם שֶׁמִּתְגָּרֶשֶׁת בּוֹ וְיִחֲדָה אוֹתוֹ בְּמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ רְשׁוּת הָרַבִּים. שֶׁצִּדֵּי רְשׁוּת הָרַבִּים אֵינָן כִּרְשׁוּת הָרַבִּים׃

ד וְכֵן אִם תָּלָה הַגִּרוּשִׁין בְּמַעֲשֶׂה דִּינוֹ כְּדִין מְגָרֵשׁ אַחַר זְמַן. כֵּיצַד. כְּגוֹן שֶׁאָמַר לְאִשָּׁה חֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ וְלֹא תִתְגָּרְשִׁי בּוֹ עַד שֶׁתִּתְּנִי לִי מָאתַיִם זוּז חֲרֵי זוֹ מִתְגָּרֶשֶׁת אַחַר שֶׁתִּתֵּן. וְאֵין צָרִיךְ לִכְפֹּל תְּנָאוֹ וְלֹא לִשְׁאָר מִשְׁפְּטֵי הַתְּנָאִין שֶׁבֵּאַרְנוּ. שֶׁחֲרֵי לֹא גֵּרֵשׁ עַל תְּנַאי אֶלָּא עֲדַיִן לֹא גֵּרֵשׁ וְזֶה אֶלָּא תָּלָה הַגִּרוּשִׁין בַּעֲשִׂיַּת כָּךְ וְכָךְ וְאַחַר כָּךְ תִּתְגָּרֵשׁ׃

ה וּמַה בֵּין הַמְגָרֵשׁ עַל תְּנַאי לְזֶה שֶׁקָּבַע זְמַן לְגֵרוּשִׁין אוֹ תָּלָן בְּמַעֲשֶׂה. שֶׁהַמְגָרֵשׁ עַל תְּנַאי יֵשׁ שָׁם גֵּרוּשִׁין וְאֵינָן גּוֹמְרִין עַד שֶׁיִּתְקַיֵּם הַתְּנַאי. לְפִיכָךְ כְּשֶׁיִּתְקַיֵּם הַתְּנַאי נִתְגָּרְשָׁה אִם הָיָה הַגֵּט קַיָּם אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ בִּרְשׁוּתָהּ וְאֵינָהּ צְרִיכָה לַחֲזֹר וְלִטְלוֹ אוֹ לִהְיוֹתוֹ בִּרְשׁוּתָהּ אַחַר שֶׁנִּתְקַיֵּם הַתְּנַאי שֶׁחֲרֵי הִגִּיעַ לְיָדָהּ תְּחִלָּה בְּתוֹרַת גֵּרוּשִׁין. וְאִם נִשֵּׂאת קֹדֶם שֶׁיִּתְקַיֵּם הַתְּנַאי לֹא תֵּצֵא כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. אֲבָל הַתּוֹלֶה גֵּרוּשִׁין בִּזְמַן אוֹ בְּמַעֲשֶׂה לֹא הִגִּיעַ גֵּט לְיָדָהּ בְּתוֹרַת גֵּרוּשִׁין אֶלָּא בְּתוֹרַת פִּקָּדוֹן עַד הַזְּמַן שֶׁקָּבַע אוֹ עַד שֶׁתַּעֲשֶׂה הַמַּעֲשֶׂה. לְפִיכָךְ כְּשֶׁהִגִּיעַ הַזְּמַן צְרִיכָה לַהֲיוֹת הַגֵּט בִּרְשׁוּתָהּ אוֹ תַּחֲזֹר וְתִטְלֶנּוּ אוֹ שֶׁיִּהְיֶה בַּמָּקוֹם שֶׁיִּחֲדָה אוֹתוֹ בּוֹ אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ רְשׁוּתָהּ כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ וְאַחַר כָּךְ תִּתְגָּרֵשׁ בּוֹ. וְאִם נִשֵּׂאת קֹדֶם שֶׁיַּגִּיעַ הַזְּמַן שֶׁקָּבַע אוֹ קֹדֶם שֶׁתַּעֲשֶׂה הַמַּעֲשֶׂה שֶׁתָּלָה בּוֹ הַגִּרוּשִׁין תֵּצֵא וְהַוָּלָד מַמְזֵר שֶׁעֲדַיִן הִיא אֵשֶׁת אִישׁ גְּמוּרָה וְאֵין כָּאן שָׁם גֵּרוּשִׁין׃

ו הַנּוֹתֵן גֵּט בְּיַד אִשְׁתּוֹ וְאָמַר לָהּ אִם לֹא תִּתְּנִי לִי מָאתַיִם זוּז אֵין זֶה גֵּט אוֹ אֵין אַתְּ מְגֹרֶשֶׁת חֲרֵי זֶה לֹא גֵּרֵשׁ כְּלָל וְאֵין כָּאן גֵּט לֹא עַל תְּנַאי וְלֹא תָּלוּי בְּמַעֲשֶׂה. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה׃

ז הָרוֹצֶה לְגָרֵשׁ עַל תְּנַאי וְיִהְיֶה עִנְיַן תְּנָאוֹ שֶׁלֹּא תִתְגָּרֵשׁ עַד זְמַן פְּלוֹנִי חֲרֵי זֶה מוֹצִיא עִנְיָן זֶה בִּלְשׁוֹן תְּנַאי וְיִתְלֶה הַתְּנַאי בְּבִיאָתוֹ בִּזְמַן קָבוּעַ אוֹ בַּהֲלִיכָתוֹ. כֵּיצַד. כְּגוֹן שֶׁיֹּאמַר לָהּ אִם לֹא בָּאתִי מִכָּאן וְעַד שְׁלֹשִׁים יוֹם חֲרֵי זֶה גֵּט וְאִם בָּאתִי בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם לֹא יִהְיֶה גֵּט וְנוֹתֵן הַגֵּט בְּיָדָהּ. אוֹ יֹאמַר לָהּ חֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ עַל מְנָת שֶׁלֹּא אָבוֹא לְמְדִינָה זוֹ עַד שְׁלֹשִׁים יוֹם. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה׃

ח הִתְנָה עָלֶיהָ שֶׁיִּהְיֶה גֵּט אִם לֹא בָּא עַד שְׁלֹשִׁים יוֹם לְמְדִינָה זוֹ וְהָיָה בָּא בַּדֶּרֶךְ בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם וְחָלָה אוֹ עִכְּבוֹ נָהָר וְלֹא בָּא עַד אַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם חֲרֵי זֶה גֵּט. אֲפִלּוּ עוֹמֵד וְצוֹוֵחַ חֲרֵי אֲנִי אָנוּס שֶׁאֵין אָנֹס בְּגִטִּין. וְאַף עַל פִּי שֶׁגְּלָלָה דַּעְתּוֹ שֶׁאֵין רְצוֹנוֹ לְגָרֵשׁ׃

ט הִתְנָה עָלֶיהָ שֶׁתִּתְגָּרֵשׁ כְּשֶׁיַּעֲבֹר מִגָּדֵר פָּנֶיהָ שְׁלֹשִׁים יוֹם וְהָיָה הוֹלֵךְ וּבָא וְלֹא נִתְיַחֵד עִמָּהּ כְּשֶׁיֵּלֵךְ וְיִשְׁהֶה שְׁלֹשִׁים יוֹם תִּהְיֶה מְגֹרֶשֶׁת. וְאַף עַל פִּי שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ וּבָא בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם הוֹאִיל וְלֹא נִתְיַחֵד עִמָּהּ חֲרֵי זֶה גֵּט כָּשֵׁר. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּשֶׁהִתְנָה וְאָמַר חֲרֵי הִיא נֶאֱמֶנֶת עָלַי לוֹמַר שֶׁלֹּא פִּיַּסְתִּיהָ. אֲבָל אִם לֹא הֶאֱמִינָהּ חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא פִּיְּסָהּ כְּשֶׁהָיָה הוֹלֵךְ וּבָא וּמָחֲלָה לוֹ וְחָזַר וּבָטַל הַגֵּט כְּשֶׁפִּיְּסָהּ. וּמִפְּנֵי חֲשָׁשׁ זֶה יִהְיֶה הַגֵּט פָּסוּל אַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם. וְכֵן הָאוֹמֵר לְאִשָּׁה חֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ לְאַחַר שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ וְהָיָה עִמָּהּ בַּמְּדִינָה חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא פִּיְּסָהּ עַד שֶׁיֹּאמַר נֶאֱמֶנֶת עָלַי שֶׁלֹּא פִּיַּסְתִּי׃

י וְכֵן כָּל הַתְּנָאִין שֶׁהֵן תְּלוּיִין בִּרְצוֹנָהּ וְאִם רָצְתָה וּמָחֲלָה אוֹתָן לְבַעְלָהּ בָּטֵל הַגֵּט חוֹשְׁשִׁין לָהּ שֶׁמָּא פִּיְּס עַד שֶׁיֹּאמַר נֶאֱמֶנֶת עָלַי. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּמִתְגָּרֶשֶׁת מִן הַנִּשּׂוּאִין שֶׁלִּבּוֹ גַּס בָּהּ אֲבָל בְּמִתְגָּרֶשֶׁת מִן הָאֵרוּסִין אֵין חוֹשְׁשִׁין לוֹ שֶׁמָּא פִּיְּס׃

יא חֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ מֵעַכְשָׁו אִם לֹא בָּאתִי מִכָּאן וְעַד שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ אֵין חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא בַּסֵּתֶר בָּא שֶׁאֵין דֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לָבוֹא בְּצִנְעָה. וְאִם תָּם הַזְּמַן שֶׁקָּבַע וְלֹא בָּא חֲרֵי זוֹ מְגֹרֶשֶׁת. מֵת בְּתוֹךְ י״ב חֹדֶשׁ אַף עַל פִּי שֶׁאִי אֶפְשָׁר שֶׁיָּבוֹא וַחֲרֵי הִיא מְגֹרֶשֶׁת לֹא תִּנָּשֵׂא בִּמְקוֹם יָבָם עַד אַחַר שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ כְּשֶׁיִּתְקַיֵּם הַתְּנַאי׃

יב בְּרִיא שֶׁהִתְנָה שֶׁיִּהְיֶה זֶה גֵּט אִם מַתִּי. אוֹ חוֹלֶה שֶׁהִתְנָה שֶׁיִּהְיֶה זֶה גֵּט אִם מַתִּי מֵחלָי זֶה לֹא אָמַר כְּלוּם. שֶׁמַּשְׁמָעוּת אִם מַתִּי לְאַחַר מִיתָה וּמַשְׁמָעוּ מֵעַתָּה. לְפִיכָךְ אִם אָמַר אִם מַתִּי הֲרֵי זֶה כְּאוֹמֵר לְאַחַר מוֹתִי וְאֵין גֵּט לְאַחַר מִיתָה:

יג אָמַר לָהּ הֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ מֵעַכְשָׁו אִם מַתִּי אוֹ מֵהַיּוֹם אִם מַתִּי הֲרֵי זֶה גֵּט וּכְשֶׁיָּמוּת תִּהְיֶה מְגֹרֶשֶׁת:

יד אָמַר לָהּ הֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ מֵעַכְשָׁו אוֹ מֵהַיּוֹם לְאַחַר מִיתָתִי וּמֵת הֲרֵי זוֹ סָפֵק מְגֹרֶשֶׁת שֶׁמָּא אַחַר שֶׁאָמַר מֵעַכְשָׁו חָזַר בּוֹ מִלְּשׁוֹן מֵעַכְשָׁו וְסָמְכָה דַּעְתּוֹ עַל לְאַחַר מִיתָה וְאֵין גֵּט לְאַחַר מִיתָה:

טו הֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ לְכְשֶׁתֵּצְאִי חַמָּה מִנַּרְתֵּקָהּ וּמֵת בַּלַּיְלָה אֵינוֹ גֵּט. עַל מְנָת שֶׁתִּזְרַח חַמָּה וּמֵת בַּלַּיְלָה הֲרֵי זוֹ מְגֹרֶשֶׁת וּכְשֶׁתִּזְרַח חַמָּה יִתְקַיְּמִים הַתְּנַאי. הִתְנָה עָלֶיהָ שֶׁאִם זָרְחָה חַמָּה יִהְיֶה גֵּט וְאִם לֹא זָרְחָה לֹא יִהְיֶה גֵּט וּמֵת בַּלַּיְלָה אֵינוֹ גֵּט שֶׁהֲרֵי לֹא נִתְקַיְּמִים הַתְּנַאי עַד שֶׁמֵּת וְאֵין גֵּט לְאַחַר מִיתָה:

טז שְׁכִיב מֵרַע שֶׁכָּתַב גֵּט לְאִשְׁתּוֹ וְגֵרֵשׁ וְעָמַד אֵינוֹ יָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ שֶׁאֵין גִּטּוֹ כְּמַתָּנָתוֹ. שֶׁאִם תֹּאמַר יַחֲזוֹר בּוֹ יֹאמְרוּ גִּטּוֹ לְאַחַר מִיתָה יְגֹרֵשׁ כְּמוֹ מַתָּנָתוֹ שֶׁאֵינָהּ קוֹנָה אֶלָּא לְאַחַר מִיתָה:

יז הֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ מֵהַיּוֹם אִם מַתִּי מֵחלָי זֶה וְנָפַל עָלָיו בַּיִת אוֹ נִשְׂכּוֹ נָחָשׁ אוֹ טָרְפוֹ אַרְיֵה הֲרֵי זוֹ סָפֵק מְגֹרֶשֶׁת. הֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ מֵעַכְשָׁו אִם מַתִּי מֵחלָי זֶה וְעָמַד וְהָלַךְ בַּשּׁוּק וְחָלָה וּמֵת אוֹמְדִין אוֹתוֹ אִם מֵחֲמַת הַחלִי הָרִאשׁוֹן מֵת הֲרֵי זֶה גֵּט וְאִם לָאו אֵינוֹ גֵּט. וְאִם נִתַּק מֵחלִי לְחלִי וְלֹא עָמַד בַּשּׁוּק הֲרֵי זֶה גֵּט וְאֵינוֹ צָרִיךְ אֹמֶד:

יח אָמַר לָהּ אִם לֹא יַעֲמֹד מֵחלָי זֶה וְנָפַל עָלָיו בַּיִת אוֹ נִשְׂכּוֹ נָחָשׁ אוֹ טָרְפוֹ אַרְיֵה הֲרֵי זוֹ סָפֵק מְגֹרֶשֶׁת. הֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ מֵעַכְשָׁו אִם מַתִּי מֵחלָי זֶה וְעָמַד וְהָלַךְ בַּשּׁוּק וְחָלָה וּמֵת אוֹמְדִין אוֹתוֹ אִם מֵחֲמַת הַחלִי הָרִאשׁוֹן מֵת הֲרֵי זֶה גֵּט וְאִם לָאו אֵינוֹ גֵּט. וְאִם נִתַּק מֵחלִי לְחלִי וְלֹא עָמַד בַּשּׁוּק הֲרֵי זֶה גֵּט וְאֵינוֹ צָרִיךְ אֹמֶד:

יט וּבְכָל אֵלּוּ הַתְּנָאִין כָּל הַיָּמִים שֶׁמִּנְּתִינַת הַגֵּט עַד שֶׁיָּמוּת וְיִתְקַיְּמִים הַתְּנַאי הֲרֵי הִיא מְגֹרֶשֶׁת לְכָל דָּבָר. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא תִּתְיַחֵד עִמּוֹ כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ:

כ חוֹלֶה שֶׁרָצָה לְגָרֵשׁ אִשְׁתּוֹ עַל תְּנַאי כְּשֶׁיָּמוּת כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּפֹּל לִפְנֵי יָבָם וְאִם עָמַד לֹא תִּהְיֶה מְגֹרֶשֶׁת וְלֹא רָצָה לְגָרְשָׁהּ מֵעַכְשָׁו כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּטָּרֵף דַּעְתּוֹ. כָּךְ הוּא כּוֹתֵב בַּגֵּט אַחַר שֶׁכּוֹתֵב הַתָּרֶף אוֹ אוֹמֵר לָהּ כְּשֶׁנּוֹתֵן הַגֵּט. אִם לֹא מַתִּי לֹא יִהְיֶה גֵּט וְאִם מַתִּי יִהְיֶה גֵּט וְאִם לֹא מַתִּי לֹא יִהְיֶה גֵּט. כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה תְּנַאי כָּפוּל וְהֵן קֹדֶם לְלָאו וְלֹא יִפְתַּח פִּיו תְּחִלָּה לְפַרְעָנוּת. וְאִם מֵת תִּהְיֶה מְגֹרֶשֶׁת כְּשֶׁיָּמוּת. וְהוּא שֶׁיַּגִּיעַ הַגֵּט לְיָדָהּ קֹדֶם מִיתָה:

כא בַּעַל שֶׁאָמַר לְאֶחָד זְכֵה בְּגֵט זֶה לְאִשְׁתִּי כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּפֹּל לִפְנֵי יָבָם וְנָתַן הַגֵּט לְיָדוֹ וּמֵת הַבַּעַל קֹדֶם שֶׁיַּגִּיעַ הַגֵּט לְיָדָהּ הֲרֵי זוֹ סָפֵק מְגֹרֶשֶׁת. שֶׁרֹב הַנָּשִׁים זְכוּת הוּא לָהֶן שֶׁלֹּא יִפְּלוּ לִפְנֵי יָבָם. וּלְפִיכָךְ תִּהְיֶה סָפֵק מְגֹרֶשֶׁת אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הִגִּיעַ גֵּט לְיָדָהּ הוֹאִיל וְזָכָה לָהּ בּוֹ אַחֵר:

כב אָמַר לָעֵדִים לְאַחַר שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ כִּתְבוּ גֵּט לְאִשְׁתִּי אוֹ שֶׁאָמַר לָהֶם כִּתְבוּ וּתְנוּ גֵּט לְאִשְׁתִּי לְאַחַר י״ב חֹדֶשׁ. הֲרֵי אֵלּוּ כּוֹתְבִין וְנוֹתְנִין לָהּ אַחַר הַזְּמַן שֶׁקָּבַע. וְאִם כְּתָבוּהוּ בְּתוֹךְ הַזְּמַן אַף עַל פִּי שֶׁנְּתָנוּהוּ לָהּ לְאַחַר זְמַן שֶׁאָמַר אֵינוֹ גֵּט. כְּתָבוּהוּ אַחַר זְמַן שֶׁאָמַר וּמֵת קֹדֶם שֶׁיִּנָּתֵן לָהּ אֵינוֹ גֵּט. וְאִם לֹא נוֹדַע אִם מִיתָה קָדְמָה לִנְתִינַת הַגֵּט אוֹ נְתִינַת הַגֵּט קָדְמָה לְמִיתָה הֲרֵי זוֹ סָפֵק מְגֹרֶשֶׁת:

כג אָמַר לָהֶן כִּתְבוּ וּתְנוּ לְאִשְׁתִּי גֵּט אַחַר הַשָּׁבוּעַ. אֵין כּוֹתְבִין אֶלָּא עַד שָׁנָה אַחַר הַשָּׁבוּעַ. אָמַר לָהֶן לְאַחַר שָׁנָה אֵין כּוֹתְבִין [אֶלָּא] עַד לְאַחַר חֹדֶשׁ מִשָּׁנָה שְׁנִיָּה. אָמַר לָהֶן לְאַחַר הַחֹדֶשׁ (אֵין) כּוֹתְבִין עַד לְאַחַר הַשַּׁבָּת מֵחֹדֶשׁ שֵׁנִי. אָמַר לְאַחַר שַׁבָּת (אֵין) כּוֹתְבִין לְאַחַר הַשַּׁבָּת עַד סוֹף יוֹם שְׁלִישִׁי. אָמַר לָהֶן כִּתְבוּ וּתְנוּ לָהּ קֹדֶם הַשַּׁבָּת כּוֹתְבִין מִיּוֹם רְבִיעִי וְעַד סוֹף יוֹם שִׁשִּׁי וְנוֹתְנִין לָהּ:

כד הֲרֵי שֶׁאִחֲרוּ אַחַר הַזְּמַן שֶׁאָמַר וְאַחַר כָּךְ כָּתְבוּ וְנָתְנוּ לָהּ כְּגוֹן שֶׁאָמַר לָהֶן לְאַחַר הַחֹדֶשׁ וְכָתְבוּ וְנָתְנוּ לָהּ לְאַחַר שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת מֵחֹדֶשׁ שֵׁנִי הֲרֵי זֶה פָּסוּל:

כה נִתְיַחֵד עִמָּהּ אַחַר שֶׁאָמַר לָהֶן לִכְתֹּב וְלִחְתֹּם וְלִתֵּן לָהּ הֲרֵי אֵלּוּ לֹא יִכְתְּבוּ. וְקַל וָחֹמֶר הַדְּבָרִים אִם הַגֵּט שֶׁנָּתַן לָהּ לְיָדָהּ כְּשֶׁנִּתְיַחֵד עִמָּהּ נִפְסַל הַגֵּט שֶׁמָּא בָּעַל. קַל וָחֹמֶר לָזֶה שֶׁלֹּא נִכְתַּב. וְאִם כָּתְבוּ וּנְתָנוּ לָהּ אַחַר שֶׁנִּתְיַחֵד עִמָּהּ אֵינוֹ גֵּט:

כו אָמַר לַעֲשָׂרָה כִּתְבוּ גֵּט לְאִשְׁתִּי אֶחָד כּוֹתֵב עַל יְדֵי כֻּלָּם. כֻּלָּכֶם כִּתְבוּ כוֹתֵב אֶחָד מֵהֶם בְּמַעֲמַד כֻּלָּם. הוֹלִיכוּ גֵּט זֶה לְאִשְׁתִּי מוֹלִיכוֹ אֶחָד מֵהֶן עַל יְדֵי כֻּלָּם. כֻּלְּכֶם הוֹלִיכוּ גֵּט זֶה לְאִשְׁתִּי מוֹלִיכוֹ אֶחָד מֵהֶן בְּמַעֲמַד כֻּלָּם:

כז אָמַר לַעֲשָׂרָה כִּתְבוּ גֵּט וְחִתְמוּ וּתְנוּ לְאִשְׁתִּי אֶחָד מֵהֶן כּוֹתֵב וּשְׁנַיִם מֵהֶן חוֹתְמִין וְאֶחָד מֵהֶן נוֹתְנוֹ לָהּ. וַאֲפִלּוּ הָיָה הַכּוֹתֵב אֶחָד מִשְּׁנֵי הָעֵדִים שֶׁחָתְמוּ בּוֹ וְהוּא הַשָּׁלִישׁ שֶׁנִּתְּנוּ לָהּ הֲרֵי זֶה כָּשֵׁר. אָמַר לָהֶן כֻּלְּכֶם חִתְמוּ כֻּלָּם חוֹתְמִין. וְאִם מִנָּאָן בֵּין שֶׁמָּנָה כֻּלָּם בֵּין שֶׁמָּנָה מִקְצָתָן וְאָמַר לָהֶן חִתְמוּ הֲרֵי זֶה כְּאוֹמֵר לָהֶן כֻּלְּכֶם חִתְמוּ וּשְׁנַיִם שֶׁחוֹתְמִין בַּתְּחִלָּה הֵן מִשּׁוּם עֵדִים וְהַשְּׁאָר מִשּׁוּם תְּנַאי. לְפִיכָךְ אִם הָיוּ הַשְּׁאָר פְּסוּלִין אוֹ חָתְמוּ זֶה הַיּוֹם וְזֶה לְמָחָר אֲפִלּוּ לְיָמִים

הַרְבֵּה זֶהֲרֵי זֶה גֵּט כָּשֵׁר. מֵת אֶחָד מֵהֶן קֹדֶם חֲתִימָה זֶהֲרֵי זֶה גֵּט בָּטֵל. הָיָה אֶחָד מִשְּׁנַיִם הָרִאשׁוֹנִים פָּסוּל זֶהֲרֵי זֶה גֵּט פָּסוּל. שֶׁמָּא יֹאמְרוּ עֵד פָּסוּל כָּשֵׁר בְּעֵדוּת שְׁאָר שְׁטָרוֹת בְּעֵת שֶׁיִּהְיוּ הָעֵדִים רַבִּים וְלֹא הִכְשִׁירוּהוּ בְּגֵט שֶׁעֵדֵי מְסִירָה הֵן הָעִקָּר:

כח תִּקְּנוּ חֲכָמִים שֶׁהָאוֹמֵר לְרַבִּים לִכְתֹּב גֵּט אוֹ לַחְתֹּם אוֹ לְהוֹלִיךְ גֵּט לְאִשְׁתּוֹ. אִם לְכְתִיבָה אוֹמֵר לָהֶן כָּל אֶחָד מִכֶּם יִכְתֹּב גֵּט לְאִשְׁתִּי וְכֵן לְהוֹלָכָה כָּל אֶחָד מִכֶּם יוֹלִיךְ. וְאִם לַחֲתִימָה יֹאמַר לָהֶן כָּל שְׁנַיִם מִכֶּם יַחְתְּמוּ בְּגֵט זֶה וְיִתְּנוּ לְאִשְׁתִּי:

כט וְלָמָּה אָמְרוּ חֲכָמִים עֲדֵי הַגֵּט אֵין חוֹתְמִין אֶלָּא זֶה בְּפָנֵי זֶה גְּזֵרָה שֶׁמָּא יֹאמַר לְרַבִּים כֻּלְּכֶם חֲתֹמוּ. אִם תֹּאמַר חוֹתְמִין זֶה שֶׁלֹּא בְּפָנֵי זֶה שֶׁמָּא יָעִידוּ שְׁנַיִם וְתִטֹּל הַגֵּט בְּיָדָהּ וְתַחְשֹׁב שֶׁכְּבָר הֵעִידוּ בּוֹ וַעֲדַיִן לֹא נִתְקַיֵּם הַתְּנַאי:

ל אָמַר לִשְׁלֹשָׁה שְׁנַיִם מִכֶּם יִכְתְּבוּ גֵּט לְאִשְׁתִּי וְיַחְתְּמוּ וְיִתְּנוּ לָהּ וְהָיָה בָּהֶן אָב וּבְנוֹ בֵּין שֶׁחָתַם הַבֵּן עִם הָאָחִד בֵּין שֶׁחָתַם הָאָב עִם הָאֶחָד זֶהֲרֵי זֶה גֵּט כָּשֵׁר. שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה הַבֵּן שָׁלִיחַ בִּמְקוֹם הָאָב:

לא אָמַר לִשְׁנַיִם כִּתְבוּ וְחִתְמוּ וּתְנוּ לְפְלוֹנִי שֶׁיּוֹלִיךְ לְאִשְׁתִּי. אוֹ תְּנוּ לְשָׁלִיחַ שֶׁיּוֹלִיךְ לָהּ. אֶחָד מֵהֶן כּוֹתֵב וּשְׁנֵיהֶם חוֹתְמִין וְנוֹתְנִין לַשָּׁלִיחַ. וְאִם הוֹלִיכוּ הֵן בְּעַצְמָן וְנָתְנוּ לָהּ אֵינוֹ גֵּט שֶׁלֹּא עָשָׂה אוֹתָן שְׁלוּחִין לְגֵרוּשִׁין. כֵּיצַד יַעֲשׂוּ. יִטְּלוּ אוֹתוֹ מִמֶּנּוּ וְיִתְּנוּהוּ לַשָּׁלִיחַ וְחוֹזֵר וְנוֹתְנוֹ לָהּ בִּפְנֵיהֶן אוֹ בִּפְנֵי אֲחֵרִים. וְרַבּוֹתַי הוֹרוּ בְּגֵט זֶה דָּבָר שֶׁאֵינוֹ נִרְאֶה מִפְּנֵי שִׁבּוּשׁ שֶׁהָיָה בַּנַּסְחָאוֹת שֶׁלָּהֶן:

לב אָמַר לְסוֹפֵר כְּתֹב לִי גֵּט לְאִשְׁתִּי. כְּתָבוֹ וּנְתָנוֹ לַבַּעַל בְּלֹא עֵדִים וּנְטָלוֹ הַבַּעַל וּנְתָנוֹ לְשָׁלִיחַ וְאָמַר לוֹ תֵּן גֵּט זֶה לְאִשְׁתִּי בִּפְנֵי עֵדִים וְהָלַךְ הַשָּׁלִיחַ וּנְתָנוֹ לָהּ בִּפְנֵי עֵדִים זֶהֲרֵי זוֹ סְפֵק מְגֹרֶשֶׁת. שֶׁאֵין הַשָּׁלִיחַ נֶאֱמָן לְהַתִּיר הָעֲרָוָה אַף עַל פִּי שֶׁהוּא עֵד אֶחָד אֶלָּא מִפְּנֵי כְּתַב הָעֵדִים שֶׁחָתְמוּ עַל הַגֵּט שֶׁהֵן כְּמִי שֶׁנֶּחְקְרָה עֵדוּתָן בְּבֵית דִּין עַד שֶׁיִּהְיֶה שָׁם מְעַרְעֵר כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוּ שָׁם. וְאִם הָיוּ שָׁם שְׁנֵי עֵדִים שֶׁיָּעִידוּ שֶׁגֵּט זֶה הַבַּעַל נְתָנוֹ לַשָּׁלִיחַ לְגָרְשָׁהּ בּוֹ זֶהֲרֵי זוֹ מְגֹרֶשֶׁת:

לג הָאוֹמֵר לְשָׁלִיחַ תֵּן גֵּט זֶה לְאִשְׁתִּי בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי וּנְתָנוֹ לָהּ בְּמָקוֹם אַחֵר אֵינוֹ גֵּט. זֶהֲרֵי הִיא בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי וּנְתָנוֹ לָהּ בְּמָקוֹם אַחֵר כָּשֵׁר מִפְּנֵי שֶׁמַּרְאֶה מָקוֹם הוּא לוֹ. אָמַר אַל תִּתְּנֵהוּ לָהּ אֶלָּא בַּבַּיִת וּנְתָנוֹ לָהּ בָּעֲלִיָּה. אַל תִּתְּנֵהוּ לָהּ אֶלָּא בְּיָמִין וּנְתָנוֹ לָהּ בִּשְׂמֹאל. תְּנֵהוּ לָהּ בְּיוֹם פְּלוֹנִי וּנְתָנוֹ לָהּ בְּתוֹךְ הַזְּמַן אֵינוֹ גֵּט. אַל תִּתְּנֵהוּ לָהּ אֶלָּא בְּיוֹם פְּלוֹנִי וּנְתָנוֹ לָהּ מִלְּפָנָיו אוֹ מֵאַחֲרָיו אֵינוֹ גֵּט שֶׁהֲרֵי הִקְפִּיד עַל עַצְמוֹ שֶׁל יוֹם. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

לד וְכֵן הָאוֹשֶׂה שֶׁאָמְרָה לִשְׁלוּחָהּ הִתְקַבֵּל לִי גִּטִּי בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי וְקִבְּלוֹ לָהּ בְּמָקוֹם אַחֵר אֵינוֹ גֵּט. הָבֵא לִי גִּטִּי בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי וֶהֱבִיאוֹ לָהּ בְּמָקוֹם אַחֵר כָּשֵׁר:

לה הָאוֹמֵר לִשְׁלוּחוֹ הוֹלֵךְ גֵּט זֶה לְאִשְׁתִּי בֵּין שֶׁאָמַר לוֹ הוֹלֵךְ בֵּין שֶׁאָמַר לוֹ אַתְּ הוֹלֵךְ וְחָלָה אוֹ נֶאֱנַס מְשַׁלְּחוֹ בְּיַד אַחֵר. וְאִם אָמַר לוֹ טֹל מִמֶּנּוּ חֵפֶץ פְּלוֹנִי וְתֵן לָהּ גֵּט זֶה זֶהֲרֵי זֶה לֹא יְשַׁלְּחֶנּוּ בְּיַד אַחֵר. וְאִם שִׁלְּחוֹ בְּיַד אַחֵר וְיָצָאת הָאִשָּׁה לִקְרַאת הַשָּׁלִיחַ וְנָתְנָה הַחֵפֶץ תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ נָתַן לָהּ הַגֵּט זֶהֲרֵי זוֹ מְגֹרֶשֶׁת:

לו נָתַן לָהּ הַגֵּט תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ נָתְנָה הַחֵפֶץ אֲפִלּוּ מִיַּד שָׁלִיחַ רִאשׁוֹן אֵינוֹ גֵּט שֶׁהֲרֵי עָבַר עַל דִּבְרֵי הַבַּעַל בְּדָבָר שֶׁפִּתָּם בְּנֵי אָדָם מַקְפִּידִין עָלָיו. שֶׁהֲרֵי הַבַּעַל אָמַר לוֹ טֹל הַחֵפֶץ תְּחִלָּה וְתֵן לָהּ הַגֵּט וְהוּא נָתַן וְאַחַר כָּךְ נָטַל:

לז אָמַר לוֹ תֵּן לָהּ הַגֵּט וְטל מִמֶּנָּה חֵפֶץ פְּלוֹנִי זֶהֲרֵי זֶה לֹא יְשַׁלְּחֶנּוּ בְּיַד אַחֵר שֶׁאֵין רְצוֹנוֹ שֶׁיִּהְיֶה פִּקָּדוֹנוֹ בְּיַד אַחֵר. וְאִם שִׁלְּחוֹ בְּיַד אַחֵר זֶהֲרֵי זֶה גֵּט בֵּין שֶׁנָּתְנָה הַחֵפֶץ תְּחִלָּה בֵּין שֶׁלֹּא נָתְנָה אֶלָּא בַּסּוֹף:

לח נָתַן לְשָׁלִיחַ הַגֵּט וְאָמַר לוֹ לֹא תִּתְּנֵהוּ לָהּ אֶלָּא אַתָּה וּנְתָנוֹ לְאַחֵר וּנְתָנוֹ לָהּ אֵינוֹ גֵּט. וְכֵן אִם אָמַר לוֹ אַל תִּתְּנֵהוּ לָהּ אַתָּה תְּנֵהוּ לִפְלוֹנִי וְהוּא יִתְּנֵהוּ לָהּ וּנְתָנוֹ לָהּ הַשָּׁלִיחַ הָרִאשׁוֹן אֵינוֹ גֵּט. לְפִי שֶׁלֹּא עָשָׂהוּ שָׁלִיחַ לְגֵרוּשִׁין:

לט נָתַן לוֹ הַגֵּט וְאָמַר לוֹ הוֹלֵךְ גֵּט זֶה לְאִשְׁתִּי. אָמַר לוֹ הַשָּׁלִיחַ אֵינִי מַכִּירָהּ. אָמַר לוֹ הַבַּעַל תְּנֵהוּ לִפְלוֹנִי הוּא מַכִּירָהּ. הֲרֵי זֶה שָׁלִיחַ שֶׁלֹּא נִתַּן לְגֵרוּשִׁין וְאֵינוֹ נוֹתֵן הַגֵּט אֶלָּא לִפְלוֹנִי שֶׁאָמַר הַבַּעַל וְאוֹתוֹ הַפְּלוֹנִי הוּא שָׁלִיחַ לְגֵרוּשִׁין הוּא שֶׁמּוֹלִיכוֹ לָהּ אוֹ מְשַׁלְּחוֹ בְּיַד אַחֵר אִם חָלָה אוֹ נֶאֱנַס:

מ נָתַן הַגֵּט לְשָׁלִיחַ וְאָמַר לוֹ לֹא תִּתְּנֵהוּ לָהּ עַד שְׁלֹשִׁים יוֹם וְחָלָה אוֹ נֶאֱנַס בְּתוֹךְ הַשְּׁלֹשִׁים מְשַׁלְּחוֹ בְּיַד אַחֵר. שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ עַכְשָׁו שָׁלִיחַ לְגֵרוּשִׁין הוֹאִיל וּלְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם יִהְיֶה שָׁלִיחַ גֵּרוּשִׁין עוֹשֶׂה שָׁלִיחַ אַחֵר בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם:

מא בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּשֶׁלֹּא הָיָה בַּעְלָהּ עִמָּהּ בַּמְּדִינָה אוֹ שֶׁהָיְתָה מִתְגָּרֶשֶׁת מִן הָאֲרוּסִין. אֲבָל אִם מִתְגָּרֶשֶׁת מִן הַנִּשּׂוּאִין וּבַעְלָהּ עִמָּהּ בַּמְּדִינָה חוֹשְׁשִׁין לוֹ שֶׁמָּא פִּיֵּס. וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה שָׁלִיחַ בְּתוֹךְ הַשְּׁלֹשִׁים אֶלָּא אִם כֵּן אָמַר נֶאֱמָנֶת עָלַי שֶׁלֹּא פִּיַּסְתִּי. אֲבָל נוֹתֵן לָהּ הַגֵּט לְאַחַר שְׁלֹשִׁים וְחוֹשְׁשִׁין לָהּ כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ עַד שֶׁיֹּאמַר נֶאֱמָנֶת עָלַי שֶׁלֹּא פִּיַּסְתִּי:

פרק י

א כָּל מָקוֹם שֶׁאָמַרְנוּ בְּחִבּוּר זֶה שֶׁהַגֵּט בָּטֵל אוֹ אֵינוֹ גֵּט אוֹ אֵינָהּ מְגֹרֶשֶׁת הֲרֵי זֶה גֵּט בָּטֵל מִן הַתּוֹרָה וַעֲדַיִן הִיא אֵשֶׁת אִישׁ גְּמוּרָה. וְאִם נִשֵּׂאת תֵּצֵא וְהַוָּלָד מַמְזֵר. וְאִם הָיָה בַּעְלָהּ כֹּהֵן לֹא נֶאֶסְרָה עָלָיו מִשּׁוּם גְּרוּשָׁה. חוּץ מִן הַמְגֹרָשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וְאָמַר לָהּ הֲרֵי אַתְּ מְגֹרֶשֶׁת מִמֶּנִּי וְאֵין אַתְּ מַתֶּרֶת לַכֹּל שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁאֵין זֶה גֵּט הֲרֵי זוֹ פְּסוּלָה לְכְהֻנָּה מִדִּבְרֵיהֶן שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כא ז) "וְאִשָּׁה גְּרוּשָׁה מֵאִישָׁהּ" אָמְרוּ חֲכָמִים אֲפִלּוּ לֹא נִתְגָּרְשָׁה אֶלָּא מֵאִישָׁהּ וְלֹא הֻתְּרָה לַכֹּל נֶאֶסְרָה לְכְהֻנָּה וְזֶהוּ רֵיחַ הַגֵּט שֶׁפְּסוֹל בִּכְהֻנָּה מִדִּבְרֵיהֶם:

ב וְכָל מָקוֹם שֶׁאָמַרְנוּ בְּחִבּוּר זֶה שֶׁהַגֵּט פָּסוּל מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים בְּלִבַּד וְנִפְסָלָה בּוֹ מִן הַכְּהֻנָּה מִדִּבְרֵי תּוֹרָה. וְלֹא תִּנָּשֵׂא לְכַתְּחִלָּה וְאִם נִשֵּׂאת לֹא תֵּצֵא וְהַוָּלָד כָּשֵׁר. וְכוֹתְבִין לָהּ גֵּט אַחֵר כָּשֵׁר וְנוֹתְנִין לָהּ וְהִיא תַּחַת בַּעְלָהּ. וְאִם אִי אֶפְשָׁר לִכְתֹּב אַחֵר וְהָיָה הַבַּעַל וָתִיק וְגֵרֵשׁ מֵעַצְמוֹ הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח אִם אֵין לָהּ בָּנִים. אֲבָל אִם יֵשׁ לָהּ בָּנִים לֹא יוֹצִיא מִפְּנֵי פְּסוּל הַגֵּט שֶׁמָּא יוֹצִיא לַעַז עַל בָּנָיו:

ג וְכָל מָקוֹם שֶׁאָמַרְנוּ בְּחִבּוּר זוֹ הֲרֵי זֶה סֵפֶק גֵּרוּשִׁין אוֹ שֶׁהִיא סֵפֶק מְגֹרֶשֶׁת לֹא תִּנָּשֵׂא וְאִם נִשֵּׂאת תֵּצֵא וְהַוָּלָד סְפֵק מַמְזֵר מִפְּנֵי שֶׁהִיא סְפֵק עֶרְוָה. וְכֵן אִם גֵּרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ בְּגֵט פָּסוּל אוֹ שֶׁהָיְתָה סֵפֶק מְגֹרֶשֶׁת וְרָצָה לְהַחֲזִירָהּ הֲרֵי זוֹ מַתֶּרֶת לְבַעְלָהּ. וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְחַדֵּשׁ הַנִּשּׂוּאִין וּלְבָרֵךְ שֶׁבַע בְּרָכוֹת וְלִכְתֹּב כְּתֻבָּה עַד שֶׁתִּתְגָּרֵשׁ גֵּרוּשִׁין גְּמוּרִין:

ד כָּל מִי שֶׁנִּשֵּׂאת בְּגֵט בָּטֵל הֲרֵי זוֹ צְרִיכָה גֵּט מִבַּעַל שֵׁנִי מִדִּבְרֵיהֶן כְּדֵי שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ אֵשֶׁת אִישׁ יוֹצְאָה בְּלֹא גֵּט. וּצְרִיכָה גֵּט מִן הָרִאשׁוֹן לְהַתִּירָהּ לְשֹׁאָר הָעָם. וְנֶאֶסְרָה עַל שְׁנֵיהֶם לְעוֹלָם אַף עַל פִּי שֶׁנִּבְעֲלָה בִּשְׁגָגָה. כְּדֵי שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ הֶחֱזִיר וֶה גְּרוּשָׁתוֹ אַחַר שֶׁנִּשֵּׂאת. וְאִם עָבַר אֶחָד מִשְּׁנֵיהֶן וְהֶחֱזִירָהּ יוֹצִיא:

ה וְכֵן הַדִּין בְּאִשָּׁה שֶׁבָּאוּ עֵדִים שֶׁמֵּת בַּעְלָהּ וְנִשֵּׂאת וְאַחַר כָּךְ בָּא בַּעְלָהּ בֵּין שֶׁהָיָה בַּעְלָהּ פִּקֵּחַ בֵּין שֶׁהָיָה חֵרֵשׁ בֵּין שֶׁנִּשֵּׂאת לְפִקֵּחַ בֵּין שֶׁנִּשֵּׂאת לְחֵרֵשׁ שֶׁאֵין קִדּוּשָׁיו קִדּוּשִׁין גְּמוּרִים תֵּצֵא מִשְּׁנֵיהֶם וּצְרִיכָה גֵּט מִזֶּה וּמִזֶּה וְנֶאֶסְרָה עַל שְׁנֵיהֶם עוֹלָמִית:

ו הֲרֵי שֶׁנִּתְקַדְּשָׁה וְאַחַר כָּךְ בָּא בַּעְלָהּ אוֹ נִמְצָא הַגֵּט בָּטֵל הֲרֵי זוֹ מֻתֶּרֶת לְבַעְלָהּ וְאֵינָהּ צְרִיכָה גֵּט מִשֵּׁנִי שֶׁאֵין קִדּוּשִׁין תּוֹפְסִין בַּעֲרָיוֹת. וְאֵין חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא יֹאמְרוּ אֵשֶׁת אִישׁ יוֹצְאָה בְּלֹא גֵּט כֵּיוָן שֶׁלֹּא נִשֵּׂאת יֹאמְרוּ תְּנַאי הָיָה בַּקִּדּוּשִׁין וְלֹא נִתְקַיֵּם:

ז הָאִשָּׁה שֶׁנִּשֵּׂאת וְנִמְצָא הַגֵּט בָּטֵל. אוֹ בָּא בַּעְלָהּ אַחַר שֶׁשָּׁמְעָה שֶׁמֵּת. אֵין הַבַּעַל הָרִאשׁוֹן וְהַשֵּׁנִי זַכָּאִין לֹא בִּמְצִיאָתָהּ וְלֹא בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיהָ וְלֹא בַּהֲפָרַת נְדָרֶיהָ. וְכָל פֵּרוֹת שֶׁאָכְלוּ שְׁנֵיהֶן אַחַר שֶׁנִּשֵּׂאת אֵין מוֹצִיאִין מֵהֶן. וְאֵין לָהּ כְּתֻבָּה וְלֹא תְּנַאי מִתְּנָאֵי כְּתֻבָּה וְלֹא מְזוֹנוֹת לֹא עַל זֶה וְלֹא עַל זֶה. וְאִם נָטְלָה מִזֶּה אוֹ מִזֶּה תַּחֲזִיר. וְכָל מַה שֶּׁבָּלָה אוֹ אָבַד מִנְּכָסָיהּ וַאֲפִלּוּ מִנִּכְסֵי צֹאן בַּרְזֶל אֵין מוֹצִיאִין אוֹתָן לֹא מִזֶּה וְלֹא מִזֶּה. וְהַוָּלָד מִן הַשֵּׁנִי מַמְזֵר. וְאִם בָּא עָלֶיהָ הָרִאשׁוֹן קֹדֶם שֶׁגֵּרַשׁ הַשֵּׁנִי הֲרֵי הַוָּלָד מַמְזֵר מִדִּבְרֵיהֶם. גֵּרְשָׁהּ הַשֵּׁנִי וְנָטְלָה מִמֶּנּוּ כְּתֻבָּה וְאַחַר כָּךְ בָּא בַּעְלָהּ אוֹ נִמְצָא הַגֵּט בָּטֵל אֵין מוֹצִיאִין מִיָּדָהּ מַה שֶּׁנָּטְלָה לֹא מִן הַמְּזוֹנוֹת וְלֹא מִן הַכְּתֻבָּה:

ח וְכֵן הַדִּין בְּאַחַיִן שֶׁקִּדֵּשׁ אֶחָד אִשָּׁה וְהָלַךְ אָחִיו וְשָׁמַע בּוֹ שֶׁמֵּת וְיִבֵּם אֶת אִשְׁתּוֹ וְאַחַר כָּךְ בָּא תֵּצֵא מִזֶּה וּמִזֶּה וּצְרִיכָה גֵּט מִזֶּה וּמִזֶּה וְכָל הַדְּבָרִים הָאֲלוּ בָּהּ. וְכֵן אִם קִדֵּשׁ אִשָּׁה וְהָלְכָה לִמְדִינָה אַחֶרֶת וְשָׁמַע שֶׁמֵּתָה וְנָשָׂא אֲחוֹתָהּ וְאַחַר כָּךְ נוֹדַע שֶׁלֹּא מֵתָה צָרִיכוֹת שְׁתֵּיהֶן מִמֶּנּוּ גֵּט וְכָל הַדְּרָכִים הָאֲלוּ בָּהֶן:

ט אֲבָל אִם הָלְכָה אִשְׁתּוֹ הַנִּשּׂוּאָה לִמְדִינָה אַחֶרֶת וְשָׁמַע בָּהּ שֶׁמֵּתָה וְנָשָׂא אֲחוֹתָהּ וְנִמְצֵאת אִשְׁתּוֹ קַיֶּמֶת אֵין אֲחוֹתָהּ צְרִיכָה מִמֶּנּוּ גֵּט וְאִשְׁתּוֹ מֻתֶּרֶת. וְכֵן שְׁאָר הָעֲרָיוֹת שֶׁנִּשָּׂאן בְּחֶזְקַת הֶתֵּר וְנִמְצְאוּ עֶרְוָה אֵינָן צְרִיכוֹת גֵּט שֶׁאֵין קִדּוּשִׁין תּוֹפְסִין בַּעֲרָיוֹת:

י וּמִפְּנֵי מָה הִצְרִיכוּ אֲחוֹת אֲרוּסָתוֹ גֵּט. שֶׁמָּא יֹאמְרוּ תְּנַאי הָיָה בָּאֵרוּסִין וְכַדַּת נָשָׂא אֲחוֹתָהּ. וְהוֹאִיל וְיָצָאָה אֲחוֹתָהּ בְּגֵט, אֲחוֹתָהּ שֶׁהִיא אֲרוּסָתוֹ הָרִאשׁוֹנָה אֲסוּרָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ נָשָׂא אֲחוֹת גְּרוּשָׁתוֹ:

יא כָּתַב הַסּוֹפֵר וְטָעָה וְנָתַן גֵּט לְאִישׁ וְשׁוֹבֵר לָאִשָּׁה. אוֹ שָׁטָעוּ הֵן וְנָטַל הַבַּעַל הַגֵּט וְנָטְלָה הִיא הַשּׁוֹבֵר וְכִמְדֻמֶּה לָהֶן שֶׁנִּתְגָּרְשָׁה וּלְאַחַר זְמַן הֲרֵי הַגֵּט יוֹצֵא מִתַּחַת יְדֵי הָאִישׁ. אִם לֹא נִשֵּׂאת הֲרֵי זוֹ אֵינָהּ מְגֹרֶשֶׁת וְנִתְגַּלְּתָה הַדָּבָר שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְגָּרְשָׁה וְיִתֵּן לָהּ הַגֵּט בְּפָנֵינוּ וְתִהְיֶה מְגֹרֶשֶׁת מִשָּׁעַת נְתִינָתוֹ. וְאִם נִשֵּׂאת וְאַחַר כָּךְ הוֹצִיא הַבַּעַל אֶת הַגֵּט וְאָמַר עֲדַיִן לֹא נִתְגָּרְשָׁה שֶׁהֲרֵי הַגֵּט בְּיָדִי וְלֹא הִגִּיעַ לְיָדָהּ אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ לְאָסְרָהּ עַל בַּעְלָהּ. אֶלָּא הֲרֵי זוֹ בְּחֶזְקַת גְּרוּשָׁה וְנָפַל הַגֵּט מִיָּדָהּ וּמְצָאוֹ זֶה וַהֲרֵי בָּא לְאָסְרָהּ עַל הַבַּעַל הַשֵּׁנִי:

יב הַמּוֹצִיא אֶת אִשְׁתּוֹ מִשּׁוּם שֵׁם רַע אוֹ מִשּׁוּם שֶׁהִיא פְּרוּצָה בִּנְדָרִים אוֹמְרִין לוֹ הוֹדִיעָהּ שֶׁמִּפְּנֵי זֶה אַתָּה מוֹצִיאָהּ כְּדֵי לְיַסְּרָהּ וְדַע שֶׁאֵין אַתָּה מַחֲזִירָהּ לְעוֹלָם. וּמִפְּנֵי מָה הַמּוֹצִיא אֶת זוֹ לֹא יַחֲזִירָהּ לְעוֹלָם. גְּזֵרָה שֶׁמָּא תְּנַשֶּׂה לְאַחֵר וְתַעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה וְתִהְיֶה צְנוּעָה תַּחְתָּיו וְיֹאמַר הָרִאשׁוֹן אִלּוּ הָיִיתִי יוֹדֵעַ שֶׁכֵּן

הוּא לֹא הָיִיתִי מְגָרְשָׁהּ וְנִמְצָא כִּמְגָרֵשׁ עַל תְּנַאי וְלֹא נִתְקַיֵּים שֶׁנִּמְצָא הַגֵּט בָּטֵל לְמַפְרֵעַ. לְפִיכָךְ אוֹמְרִים לוֹ גְּמֹר בְּלִבֵּךְ לְגָרְשָׁהּ שֶׁאֵין זוֹ חוֹזֶרֶת לְךָ לְעוֹלָם. וְאִם עָבַר וְהֶחֱזִיר קֹדֶם שֶׁנִּתְקַדְּשָׁה לְאַחֵר לֹא יוֹצִיא:

יג וְכֵן הַמּוֹצִיא אֶת אִשְׁתּוֹ מִשּׁוּם אֵילוֹנִית אוֹ מִשּׁוּם שֶׁרוֹאָה דָּם בְּכָל עֵת תַּשְׁמִישׁ הֲרֵי זֶה לֹא יַחֲזִיר לְעוֹלָם. שֶׁמָּא תִּנָּשֵׂא לְאַחֵר וְתֵלֵד הָאֵילוֹנִית וְתִתְרַפֵּא הַנִּדָּה וְיֹאמַר אִלּוּ הָיִיתִי יוֹדֵעַ שֶׁכֵּן הוּא לֹא הָיִיתִי מְגָרְשָׁהּ וְנִמְצָא הַגֵּט בָּטֵל וְהַבָּנִים מַמְזֵרִים. וְאִם עָבַר וְהֶחֱזִיר לֹא יוֹצִיא:

יד שָׁלִיחַ שֶׁהֵבִיא גֵּט חוּצָה לָאָרֶץ וְאָמַר בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם הֲרֵי זֶה לֹא יִשָּׂאֶנָּה. שֶׁאָנוּ חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא עֵינָיו נָתַן בָּהּ וּלְפִיכָךְ הֵעִיד לָהּ. וְכֵן הָעֵד הָאֶחָד שֶׁהֵעִיד לְאִשָּׁה שֶׁמֵּת בַּעְלָהּ וְנִשֵּׂאת עַל פִּיו הֲרֵי זֶה לֹא יִשָּׂאֶנָּה. וְכֵן הֶחָכָם שֶׁאָסַר אֶת הָאִשָּׁה עַל בַּעְלָהּ בְּנֶגֶד הֲרֵי זֶה לֹא יִשָּׂאֶנָּה. וְכֵן הַנִּטְעָן עַל הַשִּׁפְחָה וְנִשְׁתַּחְרְרָה עַל הַנְּכָרִית וְנִתְגַּיְּרָה הֲרֵי זֶה לֹא יִשָּׂאֶנָּה. וְכֵן עַכּוּ״ם וְעֶבֶד הַבָּא עַל בַּת יִשְׂרָאֵל אַף עַל פִּי שֶׁחָזַר הָעַכּוּ״ם וְנִתְגַּיֵּר הָעֶבֶד וְנִשְׁתַּחְרֵר הֲרֵי זֶה לֹא יִשָּׂאֶנָּה. וְכֻלָּן אִם עָבְרוּ וְנָשְׂאוּ אֵין מוֹצִיאִין מִיָּדָם:

טו וְכֻלָּן שֶׁהָיוּ לָהֶם נָשִׁים וּמֵתוּ נְשׂוֹתֵיהֶן אוֹ שֶׁנִּתְגָּרְשׁוּ וְהָיוּ הַנָּשִׁים הֵן שֶׁהִרְגִּילוּ אֶת בַּעֲלֵיהֶן לְגָרְשָׁם הֲרֵי אִלּוּ מֻתָּרוֹת לְהִנָּשֵׂא לָהֶן לְכַתְּחִלָּה. וְכֵן אִם הָלְכוּ נָשִׁים אֵלּוּ וְנִשְּׂאוּ לַאֲחֵרִים וְנִתְאַלְמְנוּ אוֹ נִתְגָּרְשׁוּ הֲרֵי אִלּוּ מֻתָּרוֹת לְהִנָּשֵׂא לָהֶן לְכַתְּחִלָּה:

טז וְכָל אַחַת מֵהֶן מֻתֶּרֶת לְהִנָּשֵׂא לְבֶן הָעֵד שֶׁהֵעִיד לָהּ. אוֹ לְבֶן הֶחָכָם שֶׁאָסָרָהּ עַל בַּעְלָהּ. אוֹ לְבֶן הַנִּטְעָן עָלֶיהָ אוֹ לִשְׁאָר קְרוֹבִין. שֶׁאֵין אָדָם חוֹטֵא כְּדֵי שֶׁיֵּהָנֶה אַחֵר. וּמֻתֶּרֶת הָאִשָּׁה לְהִנָּשֵׂא לְאֶחָד מֵעֵדֵי גֵּרוּשֶׁיהָ אוֹ מֵעֵדֵי מָאוּנֶיהָ. אוֹ לְאֶחָד מִן הַדַּיָּנִים שֶׁחָלְצָה בִּפְנֵיהֶם. שֶׁאֵין חוֹשְׁשִׁין אֶלָּא לְעֵדוּת אֶחָד. וּלְעוֹלָם יִתְרַחֵק אָדָם מֵעֵדוּת מֵאוּן וְיִתְקָרֵב לַחֲלִיצָה:

יז הַמְגָרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וְחָזַר וּבָעָלָהּ בִּפְנֵי עֵדִים קֹדֶם שֶׁתִּנָּשֵׂא לְאַחֵר בֵּין שֶׁגֵּרְשָׁהּ מִן הַנִּשּׂוּאִין בֵּין מִן הָאֵרוּסִין הוֹאִיל וְאִשְׁתּוֹ הָיְתָה הֲרֵי זוֹ בְּחֶזְקַת שֶׁהֶחֱזִירָהּ וּלְשֵׁם קִדּוּשִׁין בָּעַל וְלֹא לְשֵׁם זְנוּת. וַאֲפִלּוּ רָאוּ אוֹתוֹ שֶׁנָּתַן לָהּ מָעוֹת. שֶׁחֶזְקָה הִיא שֶׁאֵין אָדָם עוֹשֶׂה בְּעִילָתוֹ בְּאִשְׁתּוֹ בְּעִילַת זְנוּת וַהֲרֵי בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹתָהּ בְּעִילַת מִצְוָה. לְפִיכָךְ הֲרֵי זוֹ בְּחֶזְקַת מְקֻדֶּשֶׁת קִדּוּשֵׁי וַדַּאי וּצְרִיכָה מִמֶּנּוּ גֵּט שֵׁנִי:

יח נִתְיַחֵד עִמָּהּ בִּפְנֵי עֵדִים וְהוּא שֶׁיִּהְיוּ שְׁנֵי הָעֵדִים כְּאֶחָד. אִם הָיְתָה מְגֹרֶשֶׁת מִן הַנִּשּׂוּאִין חוֹשְׁשִׁין לָהּ שֶׁמָּא נִבְעֲלָה וְהֵן הֵן עֵדֵי יִחוּד הֵן עֵדֵי בִּיאָה. שֶׁכָּל הַמְקֻדָּשׁ בְּבִיאָה אֵינוֹ צָרִיךְ לִבְעל בִּפְנֵי עֵדִים אֶלָּא יִתְיַחֵד בִּפְנֵיהֶן וְיִבְעל כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. לְפִיכָךְ צְרִיכָה גֵּט מִסָּפֵק וַהֲרֵי הִיא סָפֵק מְקֻדֶּשֶׁת. וְאִם הָיְתָה מְגֹרֶשֶׁת מִן הָאֵרוּסִין אֵין חוֹשְׁשִׁין לָהּ שֶׁהֲרֵי אֵין לִבּוֹ גַּס בָּהּ:

יט הוֹרוּ מִקְצַת הַגְּאוֹנִים שֶׁכָּל אִשָּׁה שֶׁתִּבָּעֵל בִּפְנֵי עֵדִים צְרִיכָה גֵּט. חֶזְקָה שֶׁאֵין אָדָם עוֹשֶׂה בְּעִילָתוֹ בְּעִילַת זְנוּת. וְהִגְדִּילוּ וְהוֹסִיפוּ בְּדָבָר זֶה שֶׁעָלָה עַל דַּעְתָּם עַד שֶׁהוֹרוּ שֶׁמִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בֵּן מִשִּׁפְחָתוֹ חוֹשְׁשִׁין לוֹ וְלֹא תִּתְיַבֵּם אִשְׁתּוֹ שֶׁמָּא שִׁחְרֵר שִׁפְחָתוֹ וַאֲחַר כָּךְ בָּא עָלֶיהָ. וְיֵשׁ מִי שֶׁהוֹרָה שֶׁוַּדַּאי שִׁחְרְרָהּ שֶׁאֵין אָדָם עוֹשֶׂה בְּעִילָתוֹ בְּעִילַת זְנוּת. וְכָל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה רְחוֹקִים הֵם בְּעֵינַי עַד מְאֹד מִדַּרְכֵי הַהוֹרָאָה וְאֵין רָאוּי לִסְמֹךְ עֲלֵיהֶן. שֶׁלֹּא אָמְרוּ חֲכָמִים חֶזְקָה זוֹ אֶלָּא בְּאִשְׁתּוֹ שֶׁגֵּרְשָׁהּ בִּלְבַד אוֹ בִּמְקֻדֶּשׁ עַל תְּנַאי וּבָעַל סְתָם שֶׁהֲרֵי אִשְׁתּוֹ הִיא וּבְאִשְׁתּוֹ הִיא שֶׁחֶזְקָתוֹ שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה בְּעִילַת זְנוּת עַד שֶׁיְּפָרֵשׁ שֶׁהִיא בְּעִילַת זְנוּת אוֹ יְפָרֵשׁ שֶׁעַל תְּנַאי הוּא בוֹעֵל. אֲבָל בְּשְׂאָר הַנָּשִׁים הֲרֵי כָּל זוֹנָה בְּחֶזְקַת שֶׁבָּעַל לְשֵׁם זְנוּת עַד שֶׁיְּפָרֵשׁ כִּי הוּא לְשֵׁם קִדּוּשִׁין. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּשִׁפְחָה אוֹ כּוּתִית שֶׁאֵינָהּ בַּת קִדּוּשִׁין שֶׁאֵין חוֹשְׁשִׁין לָהֶן כְּלָל. וַהֲרֵי הַבֵּן מֵהֶן בְּחֶזְקַת כּוּתִי וְעֶבֶד עַד שֶׁיִּוָּדַע בְּוַדַּאי שֶׁנִּשְׁתַּחְרְרָה אִמּוֹ אוֹ נִתְגַּיְּרָה:

כ מִי שֶׁהֶחֱזְקָה אֵשֶׁת אִישׁ בֵּין מִן הַנִּשּׂוּאִין בֵּין מִן הָאֵרוּסִין וְיָצָא שְׁמָהּ בָּעִיר מְגֹרֶשֶׁת. אֲפִלּוּ רֹב הָעִיר אוֹ כֻּלָּהּ מַעֲבִירִין הַקּוֹל שֶׁנִּתְגָּרְשָׁה אֵין חוֹשְׁשִׁין לָהּ וַהֲרֵי הִיא בְּחֶזְקָתָהּ. אֲבָל אִם יָצָא שְׁמָהּ בָּעִיר מְקֻדֶּשֶׁת וְהֶחְזֵק הַקּוֹל בְּבֵית דִּין שֶׁהֲרֵי הִיא מְקֻדֶּשֶׁת בְּסָפֵק כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ וַאֲחַר כָּךְ יָצָא עָלֶיהָ קוֹל שֶׁנִּתְגָּרְשָׁה מֵאוֹתָן הַקִּדּוּשִׁין הַקּוֹל אָסָרָהּ וְהַקּוֹל הִתִּירָהּ וַהֲרֵי זוֹ מְגֹרֶשֶׁת:

כא לֹא יִשָּׂא אָדָם אִשָּׁה וְדַעְתּוֹ לְגָרְשָׁהּ. וְלֹא תִּהְיֶה יוֹשֶׁבֶת תַּחְתָּיו וּמְשַׁמַּשְׁתּוֹ וְדַעְתּוֹ לְגָרְשָׁהּ. וְלֹא יְגָרֵשׁ אָדָם אִשְׁתּוֹ רִאשׁוֹנָה אֶלָּא אִם כֵּן מָצָא בָּהּ עֶרְוַת דָּבָר שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כד א) ״כִּי מָצָא בָהּ עֶרְוַת דָּבָר״ וְגוֹ׳. וְאֵין רָאוּי לוֹ לְמַהֵר לְשַׁלַּח אִשְׁתּוֹ רִאשׁוֹנָה. אֲבָל שְׁנִיָּה אִם שִׁנְאָהּ יְשַׁלְּחֶנָּה:

כב אִשָּׁה רָעָה בְּדֵעוֹתֶיהָ וְשֶׁאֵינָהּ צְנוּעָה כִּבְנוֹת יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרוֹת מִצְוָה לְגָרְשָׁהּ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי כב י) ״גָּרֵשׁ לֵץ וְיֵצֵא מָדוֹן״. וְאִשָּׁה שֶׁנִּתְגָּרְשָׁה מִשּׁוּם פְּרִיצוּת אֵין רָאוּי לְאָדָם כָּשֵׁר שֶׁיִּשָּׂאֶנָּה. שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ זֶה הוֹצִיא רְשָׁעָה מִבֵּיתוֹ וְזֶה מַכְנִיסָהּ:

כג מִי שֶׁנִּתְחָרְשָׁה אִשְׁתּוֹ הֲרֵי זֶה מְגָרְשָׁהּ בְּגֵט וְתִהְיֶה מְגֹרֶשֶׁת. אֲבָל אִם נִשְׁתַּטֵּית אֵינוֹ מוֹצִיאָהּ עַד שֶׁתַּבְרִיא. וְדָבָר זֶה תַּקָּנַת חֲכָמִים הוּא כְּדֵי שֶׁלֹּא תְּהֵא הֶפְקֵר לִפְרוּצִין שֶׁהֲרֵי אֵינָהּ יְכוֹלָה לִשְׁמֹר עַצְמָהּ. לְפִיכָךְ מַנִּיחָהּ וְנוֹשֵׂא אַחֶרֶת וּמַאֲכִילָהּ וּמַשְׁקֶהָ מְשֻׁלָּהּ. וְאֵין מְחַיְּבִין אוֹתוֹ בִּשְׂאֵר כְּסוּת וְעוֹנָה שֶׁאֵין כֹּחַ בֶּן דַּעַת לָדוּר עִם הַשּׁוֹטִים בְּבֵית אֶחָד. וְאֵינוֹ חַיָּב לְרַפְּאוֹתָהּ וְלֹא לְפַדּוֹתָהּ. וְאִם גֵּרְשָׁהּ הֲרֵי זוֹ מְגֹרֶשֶׁת וּמוֹצִיאָהּ מִבֵּיתוֹ וְאֵינוֹ חַיָּב לְחַזֵּר וּלְהַטְפֵּל בָּהּ:

פרק יא

א אֵין נוֹשְׂאִין אֶת הַקְּטָנָה. וְהַנּוֹשֵׂא קְטַנָּה יְתוֹמָה וְלֹא רָצְתָה בַּבַּעַל הֲרֵי זוֹ מְמָאֶנֶת וְהוֹלֶכֶת וְאֵינָהּ צְרִיכָה מִמֶּנּוּ גֵּט. שֶׁאֵין קִדּוּשִׁין שֶׁל קְטַנָּה קִדּוּשִׁין גְּמוּרִין כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. וְכֵן קְטַנָּה שֶׁהֶשִׂיאָהּ אָבִיהָ וְנִתְאַלְמְנָה אוֹ נִתְגָּרְשָׁה כְּשֶׁהִיא קְטַנָּה הֲרֵי הִיא כִּיתוֹמָה בְּחַיֵּי אָבִיהָ. וְאִם נִשֵּׂאת כְּשֶׁהִיא קְטַנָּה הֲרֵי זוֹ מְמָאֶנֶת:

ב הַחֵרֶשֶׁת אַף עַל פִּי שֶׁנִּשּׂוֹאֶיהָ מִדַּבְּרֵי סוֹפְרִים כְּנִשּׂוֹאֵי קְטַנָּה לֹא תִקְנוּ לָהּ שֶׁתְּמָאֵן כְּדֵי שֶׁלֹּא יִמְנְעוּ מִלְּנָשְׂאָהּ:

ג מְמָאֶנֶת הִיא הַקְּטַנָּה בֵּין מִן הָאֲרוּסִין בֵּין מִן הַנִּשּׂוּאִין. בֵּין בִּפְנֵי בַּעְלָהּ בֵּין שֶׁלֹּא בְּפָנָיו. וּכְשֵׁם שֶׁמְּמָאֶנֶת בְּבַעַל כָּךְ מְמָאֶנֶת בְּיָבָם. וּמְמָאֶנֶת בְּבַעַל זֶה וּמְמָאֶנֶת בְּשֵׁנִי אִם נִשֵּׂאת לְאַחֵר וְכֵן בִּשְׁלִישִׁי אֲפִלּוּ כַּמָּה פְּעָמִים כָּל זְמַן שֶׁהִיא קְטַנָּה יֵשׁ לָהּ לְמָאֵן. וּקְטַנָּה שֶׁלֹּא מֵאֲנָה אַף עַל פִּי שֶׁהִיא נְשׂוּאָה וְהָלְכָה וְנִתְקַדְּשָׁה לְאַחֵר כְּשֶׁהִיא קְטַנָּה קִדּוּשֶׁיהָ הֵם הֵם מְאוּנֶיהָ:

ד עַד מָתַי הַבַּת מְמָאֶנֶת. כָּל זְמַן שֶׁהִיא קְטַנָּה עַד שֶׁתִּהְיֶה נַעֲרָה אוֹ עַד שֶׁיִּוָּדַע שֶׁהִיא אֵילוֹנִית. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּשֶׁלֹּא בָּא עָלֶיהָ הַבַּעַל אַחַר שֶׁנַּעֲשֵׂית בַּת י״ב שָׁנָה וְיוֹם אֶחָד. אֲבָל אִם הִגִּיעָה לַזְּמַן הַזֶּה וְנִבְעֲלָה הוֹאִיל וְהַבְּעִילָה קוֹנָה מִן הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ הֲרֵי זוֹ אֵינָהּ מְמָאֶנֶת. וְאֵינָהּ צְרִיכָה בְּדִיקָה לְמֵאוֹן שֶׁחֶזְקָתָהּ שֶׁהֵבִיאָה סִימָנִין:

ה הֲרֵי שֶׁנִּבְדְּקָה וְלֹא נִמְצְאוּ לָהּ סִימָנִים הוֹאִיל וְנִבְעֲלָה אַחַר שֶׁהִגִּיעָה לַזְּמַן הָרָאוּי לְסִימָנִין הֲרֵי זוֹ חוֹשְׁשִׁין לָהּ שֶׁמָּא הֵבִיאָה וְנָשְׁרוּ. וּלְפִיכָךְ צְרִיכָה גֵּט מִסָּפֵק. וְאִם מֵאֲנָה אַחַר שֶׁנִּבְדְּקָה וְנִתְקַדְּשָׁה לְאַחֵר צְרִיכָה מִמֶּנּוּ גֵּט מִסָּפֵק. וְאִם נִשֵּׂאת תֵּצֵא מִזֶּה וּמִזֶּה וְהַוָּלָד סָפֵק מַמְזֵר מִשְּׁנֵיהֶם:

ו קְטַנָּה שֶׁלֹּא מֵאֲנָה וְהִגְדִּילָה וְאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא בְּעָלָהּ בַּעְלָהּ מִשֶּׁנַּעֲשֵׂית בַּת שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְיוֹם אֶחָד הֲרֵי זוֹ אֵינָהּ מְמָאֶנֶת שֶׁהֲרֵי הִגְדִּילָה. וּצְרִיכָה גֵּט מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים שֶׁהֲרֵי לֹא בָּא עָלֶיהָ אַחַר שֶׁהִגִּיעָה לְשְׁנֵי נְעָרוּת עַד שֶׁנָּחוּשׁ לָהּ שֶׁמָּא הֵבִיאָה סִימָנִין וְתִהְיֶה סָפֵק מְקֻדֶּשֶׁת, וְלֹא בָּא עָלֶיהָ אַחַר שֶׁהִגְדִּילָה כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה אֵשֶׁת אִישׁ גְּמוּרָה. וְנִמְצֵאת שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה גֵּט אֶלָּא מִנְּשׂוּאֵי קַטָּנוּת שֶׁהֵן מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים. לְפִיכָךְ אִם עָמְדָה וְנִתְקַדְּשָׁה אַחַר שֶׁגָּדְלָה תּוֹפְסִין בָּהּ קִדּוּשִׁין שֶׁל שְׁנִי. וְאִם גֵּרַשׁ הָרִאשׁוֹן יִכְנֹס הַשֵּׁנִי. אֲבָל אִם גֵּרַשׁ שֵׁנִי לֹא יַקְנִים רִאשׁוֹן שֶׁמָּא יֹאמְרוּ הֶחֱזִיר גְּרוּשָׁתוֹ מֵאַחַר שֶׁנִּתְאָרְסָה. וְאִם בָּא עָלֶיהָ שֵׁנִי קֹדֶם שֶׁיְּגָרֵשׁ רִאשׁוֹן תֵּצֵא מִזֶּה וּמִזֶּה מִפְּנֵי שֶׁדּוֹמֶה לְאִשָּׁה שֶׁשָּׁמְעָה שֶׁמֵּת בַּעְלָהּ וְנִשֵּׂאת וְאַחַר כָּךְ בָּא בַּעְלָהּ. וְאֵין הַוָּלָד מִן הַשֵּׁנִי מַמְזֵר. וְאִם בָּא עָלֶיהָ רִאשׁוֹן קֹדֶם שֶׁגֵּרַשׁ שֵׁנִי הַוָּלָד מַמְזֵר:

ז אֵי זוֹ הִיא קְטַנָּה שֶׁצְּרִיכָה לְמָאֵן. מִבַּת שֵׁשׁ עַד בַּת עֶשֶׂר שָׁנִים בּוֹדְקִין אוֹתָהּ לְפִי יְפִי דַּעְתָּהּ אִם יוֹדַעַת לִשְׁמֹר קִדּוּשֶׁיהָ וְשֶׁהֵן קִדּוּשִׁין לֹא שֶׁתִּשְׁמֹר אוֹתָן כְּדֶרֶךְ שֶׁמִּשְׁמֶרֶת הָאֲגוֹז וּתְמָרָה וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן הֲרֵי זוֹ צְרִיכָה מֵאוֹן. וְאִם אֵינָהּ יוֹדַעַת לִשְׁמֹר קִדּוּשֶׁיהָ אֵינָהּ צְרִיכָה לְמָאֵן אֶלָּא הוֹלֶכֶת לְבֵית אִמָּהּ כְּאִלּוּ לֹא נִתְקַדְּשָׁה מֵעוֹלָם. וּפְחוּתָה מִבַּת שֵׁשׁ אֲפִלּוּ יוֹדַעַת לִשְׁמֹר אֵינָהּ צְרִיכָה מֵאוֹן. וְיֶתֶר עַל בַּת עֶשֶׂר אֲפִלּוּ סְכָלָה בְּיוֹתֵר צְרִיכָה מֵאוֹן. וְכָל מִי שֶׁהִשִּׂיאוּהָ אֲחֵיהָ אוֹ אִמָּהּ אוֹ קְרוֹבֶיהָ שֶׁלֹּא לְדַעְתָּהּ אֵינָהּ צְרִיכָה לְמָאֵן:

ח כֵּיצַד מְמָאֶנֶת. אוֹמֶרֶת בִּפְנֵי שְׁנֵי עֵדִים אֵין רְצוֹנִי בְּפְלוֹנִי בַּעְלִי. אוֹ אֵין רְצוֹנִי בַּקִּדּוּשִׁין שֶׁקִּדְּשׁוּנִי אִמִּי אוֹ אַחַי. וְכֵיוֹצֵא בִּדְבָרִים אֵלּוּ. אֲפִלּוּ הָיוּ אוֹרְחִין מְסֻבִּין בְּבֵית בַּעְלָהּ וְהִיא עוֹמֶדֶת וּמַשְׁקָה עֲלֵיהֶן וְאָמְרָה אֵינִי רוֹצָה בִּפְלוֹנִי בַּעְלִי הֲרֵי זֶה מֵאוֹן:

ט הַשְּׁנַיִם שֶׁמְּמָאֶנֶת הַקְּטַנָּה בִּפְנֵיהֶן כּוֹתְבִין לָהּ בְּיוֹם פְּלוֹנִי מֵאֲנָה פְּלוֹנִית בַּת פְּלוֹנִי בִּפְנֵינוּ בְּפְלוֹנִי בַּעְלָהּ וְחוֹתְמִין וְנוֹתְנִין לָהּ. וְזֶה הוּא גּוּפוֹ שֶׁל גֵּט מֵאוֹן. וְגֵט מֵאוֹן אֵינוֹ כְּגֵט הַגְּרוּשִׁין שֶׁנִּתְּנוּ מְגֻרָשָׁה. וְאֵינוֹ צָרִיךְ כְּתִיבָה לִשְׁמָהּ וְלֹא מִסֵּרָה וְלֹא דָּבָר מִמִּשְׁפְּטֵי גֵּט הַגְּרוּשִׁין. וְאֵין כּוֹתְבִין בּוֹ טָפְסֵי הַגֵּט שֶׁמָּא יַרְאֶה כְּגֵט גְּרוּשִׁין לְפִי שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא כְּמַעֲשֵׂה בֵּית דִּין:

י הַשְּׁנַיִם שֶׁמְּמָאֶנֶת בִּפְנֵיהֶן צְרִיכִין שֶׁיְּהוּ מַכִּירִין אוֹתָהּ וְאֶת בַּעְלָהּ שֶׁמְּאֲנָה בּוֹ. לְפִיכָךְ כָּל מִי שֶׁרָאָה אוֹתָהּ שֶׁמְּאֲנָה וְשָׁמַע מְאוּנֶיהָ יֵשׁ לוֹ לִכְתֹּב גֵּט מֵאוֹן לָהּ אַף עַל פִּי שֶׁאֵין מַכִּירָהּ. וּכְבָר נָהֲגוּ יִשְׂרָאֵל לִכְתֹּב גֵּט מֵאוֹן בְּנוֹסַח זֶה:

יא גט מאון:

בְּכָךְ בְּשַׁבָּת כָּךְ וְכָךְ יוֹם לְחֹדֶשׁ פְּלוֹנִי שְׁנַת כָּךְ וְכָךְ לְמִנְיַן פְּלוֹנִי מֵאֲנָה פְּלוֹנִית בַּת פְּלוֹנִי בִּפְנֵינוּ וְאָמְרָה שֶׁאִמִּי אוֹ אַחַי הִטְעוּנִי וְהִשִּׂיאוּנִי אוֹ קִדְּשׁוּנִי וַאֲנִי קְטַנָּה לְפְלוֹנִי בַּר פְּלוֹנִי וְהַשְׁתָּא גִּלִּיתִי דַּעְתִּי קֳדָמֵיכוֹן דְּלָא צָבְיָנָא בֵּיהּ וְלֹא קָאֵימְנָא עִמֵּיהּ. וּבְדִקְנָא פְּלוֹנִית דָּא וְאִתְבָּרִר לָנָא דַּעֲדַיִן קְטַנָּה הִיא וּכְתַבְנָא וְחַתַמְנָא וְיָהֲבְנָא לָהּ לְזִכּוּת וְלִרְאָיָה בְּרוּרָה: פְּלוֹנִי בַּר פְּלוֹנִי עֵד: פְּלוֹנִי בַּר פְּלוֹנִי עֵד:

יב הַמְגָרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וְנִתְקַדְּשָׁה לְאַחֵר אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא בְּעָלָהּ נֶאֱסָרָה עַל הָרִאשׁוֹן. וְאִם הֶחֱזִיר הָרִאשׁוֹן וּבְעָלָהּ לוֹקֶה וְכוֹפִין אוֹתוֹ לְהוֹצִיא שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כד ד) ״לֹא יוּכַל בַּעְלָהּ הָרִאשׁוֹן״ וְגוֹ׳:

יג זְנָתָהּ עִם אַחֵר כְּשֶׁהִיא גְּרוּשָׁה מֻתֶּרֶת לַחֲזֹר לְבַעְלָהּ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כד ב) "וְיָצְאָה מִבֵּיתוֹ וְהָלְכָה וְהָיְתָה לְאִישׁ אַחֵר". חֲלָיָתָהּ לְאִישׁ אַחֵר שֶׁהִיא הַקְּדוּשִׁין הִיא שֶׁאוֹסֶרֶת אוֹתָהּ עַל בַּעְלָהּ לַחֲזֹר לוֹ:

יד וּבְכֹלָל לָאו זֶה שֶׁכָּל אִשָּׁה שֶׁזִּנְּתָה תַּחַת בַּעְלָהּ נֶאֱסְרָה עָלָיו וְלוֹקֶה עָלֶיהָ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כד ד) "אַחֲרֵי אֲשֶׁר הֻטַּמָּאָה" וַהֲרֵי נִטְמְאָה. אֶלָּא אִם כֵּן הָיְתָה אֵשֶׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁנֶּאֱנְסָה. לְפִיכָךְ כָּל אִשָּׁה שֶׁנֶּאֱסְרָה עַל בַּעְלָהּ עַל יְדֵי קִנּוּי וּסְתִירָה אִם בָּעַל אוֹתָהּ מַכִּין אוֹתוֹ מַכַּת מַרְדּוּת. וְאִם עָבַר וְהֶחֱזִירָהּ אַחַר שֶׁגֵּרְשָׁהּ יוֹצִיא בְּגֵט:

טו חֵרֵשׁ שֶׁגֵּרֵשׁ בִּרְמִיזָה כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ וְהָלְכָה וְנִתְקַדְּשָׁה לְחֵרֵשׁ אַחֵר וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר לְפִקֵּחַ אֲסוּרָה לַחֲזֹר לְבַעְלָהּ הַחֵרֵשׁ. אֲבָל אִשְׁתּוֹ שֶׁל פִּקֵּחַ שֶׁנִּתְגָּרְשָׁה וְהָלְכָה וְנִשֵּׂאת לְחֵרֵשׁ וְנִתְגָּרְשָׁה מֻתֶּרֶת לַחֲזֹר לְבַעְלָהּ הַפִּקֵּחַ:

טז הַמְמָאֶנֶת בְּאִישׁ אֵינָהּ מְגֹרֶשֶׁת מִמֶּנּוּ. וְדִינָהּ עִם בַּעְלָהּ שֶׁמְּאֲנָה בּוֹ כְּדִינָהּ עִם מִי שֶׁלֹּא קִדְּשָׁהּ מֵעוֹלָם. הִיא מֻתֶּרֶת בְּקָרוֹבָיו וְהוּא מֻתָּר בְּקָרוֹבוֹתֶיהָ וְלֹא פְּסָלָהּ מִן הַכְּהֻנָּה. וְאִם נִשֵּׂאת לְאַחֵר וְגֹרְשָׁהּ הָאַחֵר אוֹ מֵת אוֹ מְאָנָה בּוֹ מֻתֶּרֶת לַחֲזֹר לָרִאשׁוֹן. וְלֹא עוֹד אֶלָּא אֲפִלּוּ גֹּרְשָׁהּ הָרִאשׁוֹן וְהֶחֱזִירָהּ וּמְאָנָה בּוֹ וְנִשֵּׂאת לְאַחֵר אֲפִלּוּ גֹּרְשָׁהּ הָאַחֵר מֻתֶּרֶת לַחֲזֹר לָרִאשׁוֹן. שֶׁכָּל הַיּוֹצֵאת בְּמֵאוּן אַף עַל פִּי שֶׁקִּדְּמוֹ גֵּט הֲרֵי זוֹ כְּמִי שֶׁלֹּא נִתְגָּרְשָׁה מִמֶּנּוּ בְּגֵט מֵעוֹלָם וּמֻתֶּרֶת לַחֲזֹר לוֹ. אֲבָל הַמְגֹרֶשׁ אֶת הַקְּטַנָּה בְּגֵט וְנִשֵּׂאת לְאַחֵר וּמְאָנָה בּוֹ אֲסוּרָה לַחֲזֹר לָרִאשׁוֹן מִפְּנֵי שֶׁיָּצְאת מִמֶּנּוּ בְּגֵט אַף עַל פִּי שֶׁיָּצְאת מִן הָאַחֲרוֹן בְּמֵאוּן. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר אִם גֵּרְשָׁהּ הָאַחֲרוֹן אוֹ מֵת. וְכֵן אֲסוּרָה לַאֲבִי הָרִאשׁוֹן וְלִבְנוֹ וּלְאָחִיו כְּשְׁאָר הַגְּרוּשׁוֹת אַף עַל פִּי שֶׁיָּצְאת מִן הָאַחֲרוֹן בְּמֵאוּן:

יז הַמְמָאֶנֶת בְּיָבָם אֲסוּרָה לְאָבִיו מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאֵית כְּכַלָּתוֹ בְּעֵת שֶׁמֵּת בְּנוֹ. אֲבָל לִשְׁאָר קְרוֹבִים מֻתֶּרֶת. לְפִיכָךְ אִם מֵאֲנָה בְּאֶחָד מִן הַיְּבָמִין מֻתֶּרֶת לְאֶחָיו:

יח כָּל אִשָּׁה שֶׁנִּתְגָּרְשָׁה אוֹ שֶׁנִּתְאַלְמְנָה חֲרֵי זוֹ לֹא תִּנָּשֵׂא וְלֹא תִּתְאָרֵס עַד שֶׁתַּמְתִּין תִּשְׁעִים יוֹם חוּץ מִיּוֹם שֶׁנִּתְגָּרְשָׁה אוֹ שֶׁמֵּת בַּעְלָהּ בּוֹ וְחוּץ מִיּוֹם שֶׁנִּתְאָרְסָה בּוֹ. כְּדֵי שֶׁיִּוָּדַע אִם הִיא מְעֻבֶּרֶת אוֹ אֵינָהּ מְעֻבֶּרֶת לְהַבְחִין בֵּין זַרְעוֹ שֶׁל רִאשׁוֹן לְזַרְעוֹ שֶׁל שֵׁנִי:

יט וּמִיּוֹם כְּתִיבַת הַגֵּט מוֹנִין לְמְגֹרֶשֶׁת. וַאֲפִלּוּ הָיָה עַל תְּנַאי אוֹ שֶׁלֹּא הִגִּיעַ לְיָדָהּ אֶלָּא לְאַחַר כַּמָּה שָׁנִים מִיּוֹם הַכְּתִיבָה מוֹנִין. שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ מִתְיַחֵד עִמָּהּ מִשֶּׁכְּתָבוֹ לָהּ:

כ וּגְזֵרַת חֲכָמִים הִיא שֶׁאֲפִלּוּ אִשָּׁה שֶׁאֵינָהּ רְאוּיָה לְיֶלֶד וַאֲפִלּוּ נִתְגָּרְשָׁה אוֹ נִתְאַלְמְנָה מִן הָאֵרוּסִין צְרִיכָה לְהַמְתִּין תִּשְׁעִים יוֹם. אֲפִלּוּ קְטַנָּה אוֹ זְקֵנָה אוֹ עֲקָרָה אוֹ אֲילוֹנִית. וַאֲפִלּוּ בַּעְלָהּ בִּמְדִינַת הַיָּם אוֹ חוֹלֶה אוֹ חָבוּשׁ בְּבֵית הָאֲסוּרִין וַאֲפִלּוּ בְּתוּלָה מִן הָאֵרוּסִין צְרִיכוֹת לְהַמְתִּין תִּשְׁעִים יוֹם:

כא שִׁפְחָה שֶׁנִּשְׁתַּחְרְרָה וְגִיּוֹרֶת שֶׁנִּתְגַּיְּרָה מַמְתִּינִין תִּשְׁעִים יוֹם. וַאֲפִלּוּ גֵּר וְאִשְׁתּוֹ שֶׁנִּתְגַּיְּרוּ מַפְרִישִׁין אוֹתָן תִּשְׁעִים יוֹם כְּדֵי לְהַבְחִין בֵּין זֶרַע שֶׁנִּזְרַע בִּקְדֻשָּׁה לְזֶרַע שֶׁלֹּא נִזְרַע בִּקְדֻשָּׁה. וְכֵן יָפֶת תֹּאַר אַף עַל פִּי שֶׁנִּתְּנָה לָהּ תּוֹרָה שְׁלֹשִׁים יוֹם לְתַקָּנַת עֲצָמָהּ צְרִיכָה לְהַמְתִּין תִּשְׁעִים יוֹם לְתַקָּנַת הַוָּלָד. וְהַשְּׁלֹשִׁים מִכְּלַל הַתִּשְׁעִים:

כב הַמְמָאֶנֶת אֵינָהּ צְרִיכָה לְהַמְתִּין. לֹא גָּזְרוּ אֶלָּא בִּגְרוּשָׁה. וְכֵן הַמְזֻנָּה אֵינָהּ צְרִיכָה לְהַמְתִּין מִפְּנֵי שֶׁמְּשַׁמֶּרֶת עַצְמָהּ שֶׁלֹּא תִּתְעַבֵּר. וְכֵן אֲנוּסָה וּמְפֻתָּה אֵינָן צְרִיכוֹת לְהַמְתִּין:

כג מִי שֶׁנִּשֵּׂאת בְּטָעוּת וְנוֹדַע שֶׁהִיא אֲסוּרָה לְבַעְלָהּ וְהוֹצִיאוּהָ בֵּית דִּין מִתַּחְתָּיו. אִם הָיְתָה קְטַנָּה שֶׁאֵינָהּ רְאוּיָה לְיֶלֶד אֵינָהּ צְרִיכָה לְהַמְתִּין. שֶׁזֶּה דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מָצוּי הוּא וְכָל דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מָצוּי בְּרֹב לֹא גָּזְרוּ בּוֹ:

כד הַמְאֹרָס בְּתוֹךְ תִּשְׁעִים יוֹם מְנַדִּין אוֹתוֹ. אֵרַס וּבָרַח אֵין מְנַדִּין אוֹתוֹ. כָּנַס בְּתוֹךְ תִּשְׁעִים יוֹם מַפְרִישִׁין אוֹתָן עַד אַחַר זְמַן וְיַעֲמֹד עִם אִשְׁתּוֹ:

כה וְכֵן גְּזוּרוּ חֲכָמִים שֶׁלֹּא יִשָּׂא אָדָם מְעֻבֶּרֶת חֲבֵרוֹ וּמֵינֶקֶת חֲבֵרוֹ. וְאַף עַל פִּי שֶׁהַזֶּרַע יָדוּעַ לְמִי הִיא מְעֻבֶּרֶת. שֶׁמָּא יַזִּיק הַוָּלָד בִּשְׁעַת תַּשְׁמִישׁ שֶׁאֵינוֹ מַקְפִּיד עַל בֶּן חֲבֵרוֹ. וּמֵינִיקָה שֶׁמָּא יִתְעַבֵּר הֶחָלָב וְהוּא אֵינוֹ מַקְפִּיד לְרַפְּאוֹת הֶחָלָב בִּדְבָרִים הַמּוֹעִילִין לֶחָלָב כְּשֶׁיִּתְעַבֵּר:

כו כַּמָּה הוּא זְמַן הַיְנִיקָה. כ״ד חֹדֶשׁ חוּץ מִיּוֹם שֶׁנּוֹלַד בּוֹ וּמִיּוֹם שֶׁנִּתְאָרְסָה בּוֹ:

כז כְּשֵׁם שֶׁאָסוּר לִשָּׂא כָּךְ אָסוּר לְאָרֵס עַד אַחַר זְמַן זֶה. אֲפִלּוּ נָתְנָה בְּנָהּ לְמֵינִיקָה אוֹ שֶׁגִּמְלַתּוּ בְּתוֹךְ כ״ד חֹדֶשׁ לֹא תִּנָּשֵׂא. מֵת בְּנָהּ מֻתֶּרֶת לְנָשֵׂא. וְאֵין חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא תַּהֲרֶגְנּוּ:

כח עָבַר וְנָשָׂא מְעֻבֶּרֶת אוֹ מֵינִיקָה בְּתוֹךְ זְמַן זֶה יוֹצִיא בְּגֵט וַאֲפִלּוּ הָיָה כֹּהֵן. וְאִם הָיָה יִשְׂרָאֵל יַחֲזִירֶנָּה אַחַר כ״ד חֹדֶשׁ שֶׁל מֵינִיקָה. נָשָׂא וּבָרַח וּלְאַחַר זְמַן בָּא וְיָשַׁב עִם אִשְׁתּוֹ אֵין בְּכָךְ כְּלוּם. אֵרַס מְעֻבֶּרֶת אוֹ מֵינִיקָה אֵין כּוֹפִין אוֹתוֹ לְהוֹצִיא וְלֹא לְכָנֵס עַד אַחַר זְמַן הַיְנִיקָה אוֹ עַד שֶׁיָּמוּת הַוָּלָד:

פרק יב

א הָאִשָּׁה שֶׁבָּאָה וְאָמְרָה אִשֶּׁת אִישׁ הָייתי וּגְרוּשָׁה אֲנִי נֶאֱמֶנֶת. שֶׁהַפֶּה שֶׁאָסַר הוּא הַפֶּה שֶׁהִתִּיר. הֶחְזְקָה אִשֶּׁת אִישׁ וּבָאָה וְאָמְרָה גְּרוּשַׁנִי בַּעְלִי אֵינָהּ נֶאֱמֶנֶת לְהַתִּיר עַצְמָהּ לַשּׁוּק. אֲבָל פְּסָלָה עַצְמָהּ לִכְהֻנָּה לְעוֹלָם. וְאִם מֵת בַּעְלָהּ חוֹשְׁשִׁין לְדִבָּרֶיהָ וְחוֹלָצֶת וְלֹא מִתְיַבֶּמֶת:

ב הָיוּ לָהּ שְׁנֵי עֵדִים שֶׁהִיא גְּרוּשָׁה אַף עַל פִּי שֶׁאֵין שָׁם גֵּט הֲרֵי זוֹ תִּנָּשֵׂא לְכַתְּחִלָּה. הוֹצִיאָה גֵּט מִתַּחַת יָדָהּ וְאָמְרָה גְּרוּשַׁנִי בַּעְלִי בָּזֶה הֲרֵי זוֹ נֶאֱמֶנֶת וְתִנָּשֵׂא בּוֹ אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מְקֻיָּם כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ:

ג בָּא הַבַּעַל וְעֵרְעֵר אִם אָמַר לֹא נִתַּתִּיו לָהּ אֶלָּא נָפַל מִמֶּנִּי וּמָצְאָה אוֹתוֹ אֵינוֹ נֶאֱמָן. שֶׁהֲרֵי הוֹדָה שֶׁכָּתְבוֹ לָהּ וַהֲרֵי הוּא יוֹצֵא מִתַּחַת יָדָהּ. אֲבָל אִם אָמַר הַבַּעַל עַל תְּנַאי הָיָה. פְּקֻדּוֹן הָיָה. מֵעוֹלָם לֹא כְּתַבְתִּיו. מְזֻיָּף הוּא. יִתְקַיֵּם בְּחוֹתְמָיו אוֹ בְּעֵדֵי מְסִירָה כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. וְאִם לֹא נִתְקַיֵּם אֵינָהּ מְגֹרֶשֶׁת לִהְיוֹת מֻתֶּרֶת לָאֲחֵרִים אֲבָל פְּסָלָה נַפְשָׁהּ מִכְּהֻנָּה כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. שֶׁהֲרֵי פְּסָלָה עַצְמָהּ בְּהוֹדָאַת פִּיהָ וְעָשְׂתָה עַצְמָהּ כַּחֲתִיכָה שֶׁל אִסּוּר:

ד בָּאָה הִיא וּבַעְלָהּ. הִיא אוֹמֶרֶת גֵּרַשְׁתַּנִי וְאָבַד גִּטִּי. וְהוּא אוֹמֵר לֹא גֵּרַשְׁתִּיךְ. אַף עַל פִּי שֶׁהֶחְזְקָה אִשְׁתּוֹ הֲרֵי זוֹ נֶאֱמֶנֶת. חֶזְקָה אֵין אִשָּׁה מְעִדָּה פָּנֶיהָ בִּפְנֵי בַּעְלָהּ:

ה אָמַר הַבַּעַל גֵּרַשְׁתִּי אֶת אִשְׁתִּי אֵינוֹ נֶאֱמָן וְחוֹשְׁשִׁים לִדְבָרָיו וְתִהְיֶה סָפֵק מְגֹרֶשֶׁת. וַאֲפִלּוּ הוֹדִית לוֹ שֶׁגֵּרַשְׁהָ אֵינוֹ נֶאֱמָן שֶׁמָּא יִתְכַּוֵּן לְקַלְקְלָהּ אוֹ בְּגֵט בָּטֵל גֵּרַשְׁהָ וְהִיא אֵינָהּ יוֹדַעַת [אוֹ שֶׁמָּא תָּעֵז פָּנֶיהָ בּוֹ מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַאֲמִינָהּ וְהִיא אֵינָהּ יוֹדַעַת] כִּבְד הָאִסּוּר שֶׁלָּהּ. לְפִיכָךְ אוֹמְרִים לוֹ אִם אֱמֶת הַדָּבָר הֲרֵי אַתָּה קַיָּמִים גֵּרֵשׁ אוֹתָהּ עַתָּה בְּפָנֵינוּ:

ו שְׁנַיִם אוֹמְרִים נִתְגָּרְשָׁה וּשְׁנַיִם אוֹמְרִים לֹא נִתְגָּרְשָׁה אֲפִלּוּ הַבַּעַל עוֹמֵד וְהִיא אוֹמֶרֶת לוֹ גֵּרַשְׁתַּנִי הֲרֵי זוֹ בְּחֶזְקַת אֵשֶׁת אִישׁ גְּמוּרָה מִפְּנֵי שֶׁהָעֵדִים סוֹמְכִין אוֹתָהּ וְאֶפְשָׁר שֶׁתָּעֵז פָּנֶיהָ. לְפִיכָךְ אִם נִשֵּׂאת תֵּצֵא וְהַוָּלָד מַמְזֵר:

ז בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים כְּשֶׁאָמְרוּ עַכְשָׁו נִתְגָּרְשָׁה שֶׁהֲרֵי אוֹמְרִין לָהּ אִם אֱמֶת הַדָּבָר הוֹצִיאִי גִּטֵּךְ. אֲבָל אִם אָמְרוּ הָעֵדִים מִכַּמָּה יָמִים נִתְגָּרְשָׁה יֵשׁ לוֹמַר אָבַד הַגֵּט וְהוֹאִיל וְהִיא אוֹמֶרֶת גְּרוּשָׁה אֲנִי בְּוַדַּאי וּשְׁנֵי עֵדִים מְעִידִין לָהּ אַף עַל פִּי שֶׁהַשְּׁנַיִם מַכְחִישִׁין אוֹתָן אִם נִשֵּׂאת לְאֶחָד מֵעֵדֶיהָ לֹא תֵּצֵא שֶׁהֲרֵי הִיא וּבַעְלָהּ יוֹדְעִין בְּוַדַּאי שֶׁהִיא מֻתֶּרֶת וַחֲזָקָה הִיא שֶׁאֵין מְקַלְקְלִין עַצְמָן. אֲבָל אִם נִשֵּׂאת לְאַחֵר הוֹאִיל וְהַדָּבָר אֶצְלוֹ סָפֵק. וְכֵן אִם אָמְרָה אֵינִי יוֹדַעַת אֲפִלּוּ נִשֵּׂאת לְאֶחָד מֵעֵדֶיהָ הֲרֵי זוֹ תֵּצֵא וְהַוָּלָד סָפֵק מַמְזֵר:

ח אָמְרוּ שְׁנַיִם רְאִינוּהָ שֶׁנִּתְגָּרְשָׁה וּשְׁנַיִם אוֹמְרִים לֹא רְאִינוּהָ. אִם הָיוּ כֻּלָּם שְׁרוּיִים בְּחָצֵר אַחַת הֲרֵי זוֹ לֹא תִּנָּשֵׂא. וְאִם נִשֵּׂאת לֹא תֵּצֵא וְהַוָּלָד כָּשֵׁר. שֶׁבְּנֵי אָדָם עֲשׂוּיִין לְגָרֵשׁ בְּצִנְעָה:

ט הָאִשָּׁה שֶׁלֹּא הֶחְזְקָה אֵשֶׁת אִישׁ וּבָא עֵד אֶחָד וְאָמַר אֵשֶׁת אִישׁ הָיְתָה וְנִתְגָּרְשָׁה. וּבָא עֵד אֶחָד וְאָמַר לֹא נִתְגָּרְשָׁה. הֲרֵי שְׁנֵיהֶן מְעִידִין שֶׁהִיא אֵשֶׁת אִישׁ וְאֶחָד מֵעִיד שֶׁהִיא גְּרוּשָׁה וְאֵין דְּבָרָיו שֶׁל אֶחָד בִּמְקוֹם שְׁנַיִם וּלְפִיכָךְ לֹא תִּנָּשֵׂא וְאִם נִשֵּׂאת תֵּצֵא:

י אִשָּׁה וּשְׁנֵי אֲנָשִׁים שֶׁבָּאוּ מִמְּדִינָה אַחֶרֶת. זֶה אוֹמֵר זוֹ אִשְׁתִּי וְזֶה עַבְדִּי. וְזֶה אוֹמֵר זוֹ אִשְׁתִּי וְזֶה עַבְדִּי. וְהָאִשָּׁה אוֹמֶרֶת שְׁנֵיהֶן עֲבָדַי. הֲרֵי הִיא מֻתֶּרֶת לַכֹּל וְאַף עַל פִּי שֶׁשְּׁנֵיהֶן הֶחֱזִיקוּהָ בְּאֵשֶׁת אִישׁ הוֹאִיל וְכָל אֶחָד מֵהֶן הֵעִיד לְעַצְמוֹ אֵינָן נֶאֱמָנִין:

יא שִׁלִּיחַ קַבָּלָה שֶׁהוֹצִיא גֵּט מִתַּחַת יָדוֹ וְהַבַּעַל אוֹמֵר מְזֻיָּף הוּא יִתְקַיֵּם בְּחוֹתְמָיו אוֹ בְּעֵדֵי מְסִירָה כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. אָמַר הַבַּעַל לְפִקָּדוֹן נְתַתִּיו לוֹ וְהַשָּׁלִיחַ אוֹמֵר לְגֵרוּשִׁין נְתָנוֹ לִי הַשָּׁלִיחַ נֶאֱמָן. וְכֵן אִם הָיָה הַגֵּט יוֹצֵא מִתַּחַת יְדֵי הָאִשָּׁה וְהִיא אוֹמֶרֶת שָׁלִיחַ זֶה נָתָנוֹ לִי, וְהַשָּׁלִיחַ אוֹמֵר כֵּן נְתַתִּיו לָהּ וּלְגֵרוּשִׁין נְתָנוֹ לִי, וְהַבַּעַל אוֹמֵר לֹא נְתַתִּיו לוֹ אֶלָּא לְפִקָּדוֹן, הַשָּׁלִיחַ נֶאֱמָן וְהִיא מְגֹרֶשֶׁת:

יב אֲבָד הַגֵּט אַף עַל פִּי שֶׁהַבַּעַל אוֹמֵר לְגֵרוּשִׁין נְתַתִּיו לַשָּׁלִיחַ וְהַשָּׁלִיחַ אוֹמֵר נְתַתִּיו לָהּ הֲרֵי זוֹ סָפֵק מְגֹרֶשֶׁת שֶׁהֲרֵי הֶחֱזְקָה אֵשֶׁת אִישׁ וְאֵין כָּאן אֶלָּא עֵד אֶחָד וּבַעַל. וַאֲפִלּוּ אָמְרָה הָאִשָּׁה בְּפָנַי נְתָנוֹ לוֹ לְגֵרוּשִׁין וּנְתָנוֹ הַשָּׁלִיחַ לִי הוֹאִיל וְהַבַּעַל וְהַשָּׁלִיחַ סוֹעֲדִין אוֹתָהּ אֶפְשָׁר שֶׁתָּעֵז פָּנֶיהָ וְשֶׁמָּא לֹא נִתְגָּרְשָׁה:

יג שִׁלִּיחַ קַבָּלָה שֶׁקִּבֵּל גֵּט לְאִשָּׁה וּשְׁלָחוֹ לָהּ בִּפְנֵי שְׁנֵי עֵדִים וְהִגִּיעַ הַגֵּט לְיָדָהּ וּנְטָלַתּוּ וַהֲרֵי הַגֵּט יוֹצֵא מִתַּחַת יָדָהּ. וְהִיא אֵינָהּ יוֹדַעַת אִם בַּעְלָהּ שְׁלָחוֹ לָהּ אוֹ שְׁלִיחַ קַבָּלָה שֶׁלָּהּ אוֹ שְׁלוּחוֹ שֶׁל בַּעְלָהּ. הֲרֵי זוֹ מְגֹרֶשֶׁת כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ:

יד בָּא בַּעַל וְעֵרְעֵר שֶׁלֹּא כְּתָבוֹ אוֹ שֶׁהוּא גֵּט בָּטֵל יִתְקַיֵּם בְּחוֹתְמָיו שֶׁהֲרֵי עֵדִים מְעִידִים שֶׁהַגֵּט שָׁנָתְנוּ לָהּ יָצָא מִתַּחַת יַד שְׁלוּחָהּ שֶׁיָּדוּ כְּיָדָהּ. וְאַף עַל פִּי שֶׁהִיא אֵינָהּ יוֹדַעַת הֲרֵי הָעֵדִים יָדְעוּ. וְאִם לֹא נִתְקַיֵּם אֵינָהּ מְגֹרֶשֶׁת:

טו מִי שֶׁהֶחֱזִקָה אִשֶּׁת אִישׁ וְהָלְכָה הִיא וּבַעְלָהּ לִמְדִינַת הַיָּם וְשָׁלוֹם בֵּינוֹ לְבֵינָהּ וְשָׁלוֹם בָּעוֹלָם וּבָאָה וְאָמְרָה מֵת בַּעְלִי נֶאֱמָנֶת וְתִנָּשֵׂא אוֹ תִּתְיַבֵּם. חֲזָקָה שֶׁאֵינָהּ מְקַלְקֶלֶת עַצְמָהּ וְהָאֶסֹר עַצְמָהּ עַל בַּעְלָהּ הָרִאשׁוֹן וְעַל זֶה וְתַפְסִיד כְּתֻבָּתָהּ מִזֶּה וּמִזֶּה וּלְהִיוֹת בָּנֶיהָ מַמְזֵרִין בְּדָבָר הֶעָשׂוּי לְהִגָּלוֹת לַכֹּל. וְאִי אֶפְשָׁר לְהַכְחִישׁ וְלֹא לִטְעֹן טַעֲנָה שֶׁאִם הוּא חַי סוֹפוֹ לָבֹא אוֹ יְוֻדַּע שֶׁהוּא חַי. וְכֵן אִם בָּא עֵד אֶחָד וְהֵעִיד לָהּ שֶׁמֵּת בַּעְלָהּ תִּנָּשֵׂא עַל פִּיו שֶׁהַדָּבָר עָשׂוּי לְהִגָּלוֹת. אֲפִלּוּ עֶבֶד אוֹ אִשָּׁה אוֹ שִׁפְחָה וְעַד מִפִּי עֵד מִפִּי עֶבֶד מִפִּי שִׁפְחָה מִפִּי קְרוֹבָיו נֶאֱמָנִים לוֹמַר מֵת פְּלוֹנִי וְתִנָּשֵׂא אִשְׁתּוֹ אוֹ תִּתְיַבֵּם עַל פִּיהֶם:

טז וְהַכֹּל נֶאֱמָנִים לְהָעִיד לָהּ עֵדוּת זוֹ חוּץ מֵחָמֵשׁ נָשִׁים שֶׁחֲזָקָתָם שׁוֹנְאוֹת זוֹ אֶת זוֹ שֶׁאֵין מְעִידוֹת זוֹ לָזוֹ בְּמִיתַת בַּעְלָהּ שֶׁמָּא יִתְכַּוְּנוּ לְאָסְרָהּ עָלָיו וַעֲדַיִן הוּא קַיָּם. וְאֵלּוּ הֵן. חֲמוֹתָהּ. וּבַת חֲמוֹתָהּ. וְצָרָתָהּ. וְיִבְמְתָהּ. וּבַת בַּעְלָהּ. אֲפִלּוּ עַכּוּ״ם הַמְּסִיחַ לְפִי תֻּמּוֹ נֶאֱמָן וּמַשִּׂיאִין עַל פִּיו כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר. וְאִם נִתְכַּוֵּן לְאָסְרָהּ לְהָעִיד אֵינוֹ נֶאֱמָן:

יז וְכֵן הַפָּסוּל בַּעֲבֵרָה מִן הַתּוֹרָה אִם בָּא לְהָעִיד בְּאִשָּׁה שֶׁמֵּת בַּעְלָהּ אֵינוֹ נֶאֱמָן. וְאִם הָיָה מֻסִיחַ לְפִי תֻּמּוֹ נֶאֱמָן אֵין זֶה פָּחוּת מִן הָעַכּוּ״ם. אֲבָל פָּסוּל מִדִּבְרֵיהֶם נֶאֱמָן לְעֵדוּת אִשָּׁה:

יח בָּא עֵד אֶחָד וְהֵעִיד שֶׁמֵּת בַּעְלָהּ וְהִתִּירוּהָ לְהִנָּשֵׂא עַל פִּיו וְאַחַר כָּךְ בָּא אַחֵר וְהִכְחִישׁ אֶת הָרִאשׁוֹן וְאָמַר לֹא מֵת חֲרֵי זוֹ לֹא תֵּצֵא מֵהֶתֵּרָהּ וְתִנָּשֵׂא. שֶׁעֵד אֶחָד נֶאֱמָן בְּעֵדוּת אִשָּׁה כִּשְׁנֵי עֵדִים בְּשְׁאָר עֵדֻיּוֹת וְאֵין דְּבָרָיו שֶׁל אֶחָד בְּמָקוֹם שְׁנַיִם:

יט בָּאוּ שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד זֶה אוֹמֵר מֵת וְזֶה אוֹמֵר לֹא מֵת. אִשָּׁה אוֹמֶרֶת מֵת וְאִשָּׁה אוֹמֶרֶת לֹא מֵת. חֲרֵי זוֹ לֹא תִּנָּשֵׂא. וְאִם נִשֵּׂאת תֵּצֵא מִפְּנֵי שֶׁהִיא סָפֵק. וְאִם נִשֵּׂאת לָעֵד שֶׁהֵעִיד לָהּ וְהִיא אוֹמֶרֶת בָּרֵי לִי שֶׁמֵּת חֲרֵי זוֹ לֹא תֵּצֵא. בָּאוּ שְׁנַיִם וְאָמְרוּ לֹא מֵת אַף עַל פִּי שֶׁנִּשֵּׂאת תֵּצֵא:

כ בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּשֶׁהָיָה הָעֵד אֶחָד שֶׁנִּשֵּׂאת עַל פִּיו כְּמוֹ הַשְּׁנַיִם שֶׁבָּאוּ וְהִכְחִישׁוּ אוֹתוֹ. כְּגוֹן שֶׁנִּשֵּׂאת עַל פִּי אִישׁ וּבָאוּ שְׁנַיִם וְאָמְרוּ לֹא מֵת. אוֹ שֶׁנִּשֵּׂאת עַל פִּי אִשָּׁה אוֹ עַל פִּי עַצְמָהּ וּבָאוּ שְׁתֵּי נָשִׁים אוֹ שְׁנֵי פְּסוּלִין שֶׁל דִּבְרֵיהֶן וְאָמְרוּ לֹא מֵת. אֲבָל עֵד כָּשֵׁר אוֹמֵר מֵת וְנָשִׁים רַבּוֹת אוֹמְרוֹת לֹא מֵת אוֹ פְּסוּלִין אוֹמְרִים לֹא מֵת חֲרֵי זֶה כְּמֻחֲצָה עַל מֻחֲצָה. וְאִם נִשֵּׂאת לְאֶחָד מֵעֵדָיהָ וְהִיא אוֹמֶרֶת וַדַּאי מֵת חֲרֵי זוֹ לֹא תֵּצֵא:

כא אִשָּׁה אוֹמֶרֶת מֵת אוֹ הִיא שֶׁאָמְרָה מֵת בַּעְלִי וְאַחַר כָּךְ בָּא עֵד כָּשֵׁר וְאָמַר לֹא מֵת חֲרֵי זוֹ לֹא תִּנָּשֵׂא. וְאִם נִשֵּׂאת תֵּצֵא:

כב אִשָּׁה אוֹמֶרֶת לֹא מֵת וּשְׁתֵּי נָשִׁים אוֹמְרוֹת מֵת חֲרֵי זוֹ תִּנָּשֵׂא. וְכֵן אִם אָמְרוּ עֶשֶׂר נָשִׁים לֹא מֵת וְאַחַת עֶשְׂרֵה אוֹמְרוֹת מֵת חֲרֵי זוֹ תִּנָּשֵׂא. שֶׁאֵין אוֹמְרִים שְׁנַיִם כְּמֵאָה אֶלָּא בְּעֵדִים כְּשֵׁרִים אֲבָל בִּפְסוּלִין הַלֵּךְ אַחַר הָרֹב בֵּין לְהָקֵל בֵּין לְהַחֲמִיר:

כג שְׁנֵי עֵדִים אוֹמְרִים מֵת וּשְׁנַיִם אוֹמְרִים לֹא מֵת חֲרֵי זוֹ לֹא תִּנָּשֵׂא. וְאִם נִשֵּׂאת תֵּצֵא מִפְּנֵי שֶׁהִיא סָפֵק. וְאִם נִשֵּׂאת לְאֶחָד מֵעֵדָיהָ וְהִיא אוֹמֶרֶת בָּרֵי לִי שֶׁמֵּת חֲרֵי זוֹ לֹא תֵּצֵא:

כד מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁתֵּי נָשִׁים וּבָאָה אַחַת מֵהֶן וְאָמְרָה מֵת בַּעְלִי חֲרֵי זוֹ תִּנָּשֵׂא עַל פִּי עַצְמָהּ כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. וְצָרָתָהּ אֲסוּרָה שֶׁאֵין צָרָה מְעִידָה לַחֲבֵרְתָּהּ. וַאֲפִלּוּ נִשֵּׂאת זוֹ תְּחִלָּה אֵין אוֹמְרִין אִלּוּ לֹא מֵת בַּעְלָהּ לֹא הָיְתָה אוֹסֶרֶת עַצְמָהּ עָלָיו. שֶׁמָּא מִשְּׁנָאָתָהּ בְּצָרָתָהּ רוֹצָה הִיא שֶׁיֵּאָסְרוּ שְׁתֵּיהֶן עָלָיו. זֹאת אוֹמֶרֶת מֵת בַּעְלִי וְצָרָתָהּ מַכְחֶשֶׁת אוֹתָהּ וְאוֹמֶרֶת לֹא מֵת חֲרֵי זוֹ תִּנָּשֵׂא. כְּשֵׁם שֶׁאֵינָהּ מְעִידָה לָהּ לְהַתִּירָהּ כָּךְ אֵינָהּ יְכוֹלָה לְהָעִיד לָהּ לְאָסְרָהּ. זֹאת אוֹמֶרֶת מֵת וְצָרָתָהּ אוֹמֶרֶת נֶהֱרַג הוֹאִיל וּשְׁתֵּיהֶן אוֹמְרוֹת שֶׁאֵינוֹ קַיָּם חֲרֵי אֵלּוּ יִנָּשְׂאוּ:

פרק יג

א הָאִשָּׁה שֶׁאָמְרָה לְבַעְלָהּ גֵּרַשְׁתַּנִי בִּפְנֵי פְּלוֹנִי וּפְלוֹנִי וּבָאוּ אוֹתָן הָעֵדִים וְהִכְחִישׁוּהָ וְאַחַר כָּךְ הָלְכָה הִיא וּבַעְלָהּ וְשָׁלוֹם בָּעוֹלָם וּבָאָה וְאָמְרָה מֵת בַּעְלִי אֵינָהּ נֶאֱמֶנֶת. שֶׁזּוֹ הֶחְזֵקָה שַׁקְרָנִית וְרוֹצָה לְהַשְׁמִט מִתַּחַת בַּעְלָהּ. בָּא עֵד אֶחָד וְהֵעִיד לָהּ שֶׁמֵּת בַּעְלָהּ לֹא תִּנָּשֵׂא שֶׁמָּא הִיא שָׂכְרָה אוֹתוֹ. וְאִם נִשֵּׂאת לֹא תֵּצֵא שֶׁהֲרֵי יֵשׁ לָהּ עֵד:

ב וְכֵן אִם הָיְתָה מִלְחָמָה בָּעוֹלָם וּבָאָה וְאָמְרָה מֵת בַּעְלִי בַּמִּלְחָמָה אֵינָהּ נֶאֱמֶנֶת וְאַף עַל פִּי שֶׁהָיָה שָׁלוֹם בֵּינוֹ לְבֵינָהּ (שֶׁמָּא) תִּסְמֹךְ דַּעְתָּהּ עַל דְּבָרִים שֶׁרַבָּן לְמִיתָה וְתֹאמַר מֵת כְּגוֹן שֶׁנֶּהֱרְגוּ הָרִאשׁוֹנִים וְהָאַחֲרוֹנִים שֶׁהָיָה בַּעְלָהּ בְּאֶמְצָעָן שֶׁחֲרֵי הִיא אוֹמֶרֶת מֵאַחַר שֶׁנֶּהֱרְגוּ אֵלּוּ וְאֵלּוּ נֶהֱרַג הוּא בִּכְלָלָן. לְפִיכָךְ אֵינָהּ נֶאֱמֶנֶת וַאֲפִלּוּ אָמְרָה מֵת בַּמִּלְחָמָה וּקְבָרְתִּיו. אֲבָל אִם אָמְרָה מֵת עַל מִטָּתוֹ נֶאֱמֶנֶת:

ג לֹא הֶחְזִקָה מִלְחָמָה בָּעוֹלָם וּבָאָה וְאָמְרָה מִלְחָמָה הָיְתָה בִּמְקוֹם פְּלוֹנִי וּמֵת בַּמִּלְחָמָה לֹא תִּנָּשֵׂא לְכִתְחִלָּה. וְאִם נִשֵּׂאת לֹא תֵּצֵא:

ד וְכֵן הָאִשָּׁה שֶׁאָמְרָה מֵת בַּעְלִי תַּחַת הַמַּפֹּלֶת אֵינָהּ נֶאֱמֶנֶת. וְכֵן אִם הָיָה שְׁלוּחַ נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים וְאָמְרָה נִשְׁכוֹ נָחָשׁ אוֹ עַקְרָב וָמֵת אֵינָהּ נֶאֱמֶנֶת. שֶׁמָּא תִּסְמֹךְ דַּעְתָּהּ עַל רֹב אֲנָשִׁים שֶׁמֵּתוּ כָּךְ בִּנְשִׁיכָה:

ה אָמְרָה עִשְׁנוּ עָלֵינוּ בַּיִת אוֹ מְעָרָה הוּא מֵת וַאֲנִי נִצַּלְתִּי אֵינָהּ נֶאֱמֶנֶת. כְּשֵׁם שֶׁנַּעֲשָׂה לָהּ נֵס כָּךְ נַעֲשָׂה לוֹ. הָיְתָה שֹׁנַת רְעָבוֹן וְאָמְרָה מֵת בַּעְלִי אֵינָהּ נֶאֱמֶנֶת. מֵת וּקְבַרְתִּיו נֶאֱמֶנֶת:

ו אָמְרָה נָפְלוּ עָלֵינוּ עַכּוּ״ם אוֹ לִסְטִים הוּא נֶהֱרַג וַאֲנִי נִצַּלְתִּי נֶאֱמֶנֶת. שֶׁאֵין דַּרְכָּן לַהֲרֹג אֶת הַנָּשִׁים כְּדֵי שֶׁנֹּאמַר כְּשֵׁם שֶׁנִּצְּלָה הִיא כָּךְ נִצַּל הוּא:

ז הָיָה דֶּבֶר בָּעוֹלָם וְאָמְרָה מֵת בַּעְלִי נֶאֱמֶנֶת שֶׁדָּבָר פָּשׁוּט בְּפִי כָּל אָדָם שֶׁבִּשְׁנַת הַדֶּבֶר זֶה חַי וְזֶה מֵת. וְאֶפְשָׁר שֶׁיָּמוּתוּ בַּדֶּבֶר נְעָרִים חֲזָקִים וְיִנָּצְלוּ הַזְּקֵנִים הַחוֹלִים. וּלְפִי זֶה אֵין חוֹשְׁשִׁין לָהּ שֶׁמָּא סָמְכָה דַּעְתָּהּ עַל רֹב הַמֵּתִים:

ח כְּבָר אָמַרְנוּ שֶׁעַד מִפִּי עֵד כָּשֵׁר לְעֵדוּת אִשָּׁה. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים שֶׁשָּׁמַע מִפִּי בֶּן דַּעַת שֶׁמֵּת פְּלוֹנִי כְּגוֹן עֶבֶד אוֹ שִׁפְחָה. אֲבָל אִם שָׁמַע מִפִּי שׁוֹטֶה אוֹ מִפִּי קָטָן אֵינוֹ מֵעִיד וְאֵין סוֹמְכִין עַל דִּבְרֵיהֶם:

ט שָׁמַע מִן הַתִּינוֹקוֹת שֶׁהֵן אוֹמְרִין עַכְשָׁו בָּאנוּ מֵהֶסְפֵּד פְּלוֹנִי כָּךְ וְכָךְ סַפְּדָנִין הָיוּ שָׁם וּפְלוֹנִי הֶחָכָם וּפְלוֹנִי עָלָה אַחַר מִטָּתוֹ כָּךְ וְכָךְ עָשׂוּ בְּמִטָּתוֹ הֲרֵי זֶה מֵעִיד מִפִּיהֶן עַל פִּי הַדְּבָרִים הָאֵלּוּ וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן וּמַשִּׁיאִין אֶת אִשְׁתּוֹ:

י יִשְׂרָאֵל שֶׁאָמַר הָרַגְתִּי אֶת פְּלוֹנִי חֲרֵי זוֹ תִּנָּשֵׂא עַל פִּיו שֶׁאֵין אָדָם מֵשִׂים עַצְמוֹ רָשָׁע וַהֲרֵי הֵעִיד שֶׁמֵּת:

יא כְּבָר אָמַרְנוּ שֶׁהָעַכּוּ״ם שֶׁהֵסִיחַ לְפִי תֻּמּוֹ מַשִּׁיאִין עַל פִּיו. כֵּיצַד. הָיָה עַכּוּ״ם מֵסִיחַ וְאָמַר אוֹי לִפְלוֹנִי שֶׁמֵּת כַּמָּה הָיָה נָאֶה וְכַמָּה טוֹבָה עָשָׂה עִמִּי. אוֹ שֶׁהָיָה מֵסִיחַ וְאוֹמֵר כְּשֶׁהָיִיתִי בָּא בַּדֶּרֶךְ נָפַל פְּלוֹנִי שֶׁהָיָה מְהַלֵּךְ עִמָּנוּ וָמֵת וּתְמַהֲנִי לְדָבָר זֶה כֵּיצַד מֵת פִּתְאֹם וְכֵיוֹצֵא בְּדְבָרִים הָאֵלּוּ שֶׁהֵן מַרְאִין שֶׁאֵין כַּוָּנָתוֹ לְהָעִיד חֲרֵי זֶה נֶאֱמָן:

יב יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁמַע מֵעַכּוּ״ם הַמֵּסִיחַ לְפִי תֻּמּוֹ מֵעִיד שֶׁשָּׁמַע מִפִּנּוּ וְתִנָּשֵׂא עַל פִּיו. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים שֶׁלֹּא הָיְתָה שָׁם אֲמַתְלָא. אֲבָל אִם הָיְתָה שָׁם אֲמַתְלָא בְּשִׂיחַת הָעַכּוּ״ם שֶׁמָּא לֹא יִתְכַּוֵּן אֶלָּא לְדָבָר אַחֵר. כְּמוֹ שֶׁאָמַר לְאֶחָד עֲשֵׂה לִי כָּךְ וְכָךְ שֶׁלֹּא אֶהֱרֹג אוֹתְךָ כִּדְרָךְ שֶׁהָרַגְתִּי פְּלוֹנִי. אֵין זֶה מֵסִיחַ לְפִי תֻּמּוֹ שֶׁכַּוָּנָתוֹ לְהַטִּיל אֵימָה עַל זֶה:

יג וְכֵן אִם שָׁמַע מֵעָרְכָאוֹת שֶׁל עַכּוּ״ם שֶׁאָמְרוּ הָרַגְנוּ פְּלוֹנִי אֵינָם נֶאֱמָנִין. שֶׁהֵן מַחֲזִיקִין יְדֵי עַצְמָן בְּכָזָב כְּדֵי לְהַטִּיל אֵימָה. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בִּדְבָרִים אֵלּוּ:

יד עַכּוּ״ם שֶׁהֵסִיחַ לְפִי תֻּמּוֹ תְּחִלָּה אַף עַל פִּי שֶׁשָּׁאֲלוּ אוֹתוֹ אַחַר כָּךְ וּבָדְקוּהוּ עַד שֶׁיְּפָרֵשׁ כָּל הַמַּאֲרָע חֲרֵי זֶה נֶאֱמָן וּמַשִּׁיאִין עַל פִּיו:

טו כְּבָר הוֹדַעְנוּ שֶׁהָעֵד שֶׁאָמַר שָׁמַעְתִּי שֶׁמֵּת פְּלוֹנִי אֲפִלּוּ שָׁמַע מֵאִשָּׁה שֶׁשָּׁמְעָה מֵעֶבֶד חֲרֵי זֶה כָּשֵׁר לְעֵדוּת אִשָּׁה וּמַשִּׁיאִין עַל פִּיו. אֲבָל אִם אָמַר הָעֵד אוֹ הָאִשָּׁה אוֹ הָעֶבֶד מֵת פְּלוֹנִי וַאֲנִי רְאִיתִיו שֶׁמֵּת. שׁוֹאֲלִין אוֹתוֹ הֵיאַךְ רָאִיתָ וּבְמַה יָדַעְתָּ שֶׁמֵּת. אִם הֵעִיד בְּדָבָר בָּרוּר וְאָמַן וְאִם הֵעִיד בִּדְבָרִים שֶׁרַבָּן לְמִיתָה אֵין מַשִּׁיאִין אֶת אִשְׁתּוֹ שֶׁאֵין מְעִידִין עַל הָאָדָם שֶׁמֵּת אֶלָּא כְּשֶׁרָאוּהוּ שֶׁמֵּת וַדַּאי וְאֵין בּוֹ סָפֵק:

טז כֵּיצַד. רָאוּהוּ שֶׁנָּפַל לַיָּם אֲפִלּוּ טָבַע בַּיָּם הַגָּדוֹל אֵין מְעִידִין עָלָיו שֶׁמֵּת שֶׁמָּא יָצָא בְּמָקוֹם אַחֵר. וְאִם נָפַל לְמַיִם מְקֻבָּצִים כְּגוֹן בּוֹר אוֹ מְעָרָה שֶׁעוֹמֵד וְרוֹאֶה כָּל סְבִיבָיו וְשָׁהָה כְּדֵי שֶׁתֵּצֵא נַפְשׁוֹ וְלֹא עָלָה מְעִידִין עָלָיו שֶׁמֵּת וּמַשִּׁיאִין אֶת אִשְׁתּוֹ. וְכֵן אִם הִשְׁלִיכוּהוּ בַּיָּם וְהִשְׁלִיכוּ מְצוּדָה אַחֲרָיו וְהֶעֱלוּ מִמֶּנּוּ אֵיבָר שֶׁאִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּנָּטֵל מִן הַחַי וְיִחְיֶה הֲרֵי זֶה מְעִידִין עָלָיו שֶׁמֵּת וּמַשִּׁיאִין אֶת אִשְׁתּוֹ:

יז רָאוּהוּ שֶׁנָּפַל לְגֹב אֲרָיוֹת וּנְמֵרִים וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן אֵין מְעִידִין עָלָיו. אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא יֹאכְלוּהוּ. נָפַל לַחֲפִירַת נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים אוֹ לְתוֹךְ כִּבְשַׁן הָאֵשׁ אוֹ לְתוֹךְ יוֹרָה רוֹתַחַת מְלֵאָה יַיִן אוֹ שֶׁמֶן אוֹ שֶׁשָּׁחֲטוּ בּוֹ שִׁנֵּי סִימָנִין אוֹ רֻבַּן אֲפִלּוּ עָמַד וּבָרַח מְעִידִין עָלָיו שֶׁמֵּת. שֶׁוַּדַּאי סוֹפוֹ לָמוּת. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה מִדְּבָרִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּחְיֶה אֶלָּא יָמוּת מִיָּד בִּזְמַן קָרוֹב חֲרֵי אֵלּוּ מְעִידִין עָלָיו:

יח רָאוּהוּ צָלוּב וְהָעוֹף אוֹכֵל בּוֹ אַף עַל פִּי שֶׁדָּקְרוּהוּ אוֹ יָרוּ בּוֹ חִצִּים אֵינוֹ מֵעִיד עָלָיו שֶׁמֵּת. וְאִם רָאוּ הָעוֹף אוֹכֵל בְּמָקוֹם שֶׁהַנֶּפֶשׁ יוֹצְאָה בִּנְטִילָתוֹ כְּגוֹן מֹחוֹ אוֹ לִבּוֹ אוֹ בְּנֵי מֵעָיו חֲרֵי זֶה מֵעִיד עָלָיו שֶׁמֵּת:

יט עֵד אֶחָד אוֹמֵר רְאִיתִיו שֶׁמֵּת בַּמִּלְחָמָה אוֹ בְּמַפֹּלֶת אוֹ שֶׁטָּבַע בַּיָּם הַגָּדוֹל וָמֵת וְכֵיוֹצֵא בִּדְבָרִים אֵלּוּ שֶׁרַבָּן לְמִיתָה אִם אָמַר קְבַרְתִּיו נֶאֱמָן וְתִנָּשֵׂא עַל פִּיו. וְאִם לֹא אָמַר קְבַרְתִּיו לֹא תִנָּשֵׂא. וְאִם נִשֵּׂאת לֹא תֵּצֵא:

כ וְכֵן הָאִשָּׁה שֶׁהֵעִיד לָהּ עֵד אֶחָד שֶׁטָּבַע בַּעְלָהּ בַּיָּם אוֹ בְּמַיִם שֶׁאֵין לָהֶם סוֹף וְלֹא עָלָה וְאָבַד זִכְרוֹ וְנִשְׁתַּכַּח שְׁמוֹ הֲרֵי זוֹ לֹא תִּנָּשֵׂא עַל עֵדוּת זוֹ כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. וְאִם נִשֵּׂאת לֹא תֵּצֵא. וַאֲפִלּוּ הָיָה הָעֵכּוּ״ם שֶׁהֵסִיחַ לְפִי תֻּמּוֹ וְאָמַר טָבַע פְּלוֹנִי בַּיָּם וְנִשֵּׂאת עַל פִּיו הֲרֵי זוֹ לֹא תֵּצֵא. וְחָכָם שֶׁהוֹרָה לְהַשִּׂיאָהּ לְכַתְּחִלָּה מְנַדִּין אוֹתוֹ׃

כא מְצָאוּהוּ הָרוּג אוֹ מֵת. אִם פִּדַּחְתּוֹ וְחָטְמוֹ וּפָרְצוּף פָּנָיו קַיָּמִין וְהִכִּירוּהוּ בָּהֶן שֶׁהוּא פְּלוֹנִי מְעִידִין עָלָיו. וְאִם נִטַּל אֶחָד מֵאֵלּוּ אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לָהֶם סִימָנִין בְּגוּפוֹ וּבְכֻלָּיו וַאֲפִלּוּ שׁוּמָא אֵין מְעִידִין עָלָיו שֶׁמָּא אַחֵר הוּא. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּשֶׁרָאוּהוּ בְּתוֹךְ שְׁלֹשָׁה יָמִים אַחַר הֲרִיגָתוֹ אוֹ אַחַר מִיתָתוֹ. אֲבָל אַחַר שְׁלֹשָׁה אֵין מְעִידִין עָלָיו מִפְּנֵי שֶׁפִּרְצוּף פָּנָיו מִשְׁתַּנֶּה׃

כב טָבַע בַּיָּם וְהִשְׁלִיכוֹ הַיָּם לַיַּבָּשָׁה אֲפִלּוּ אַחַר כַּמָּה יָמִים. אִם הִכִּירוּ פָּנָיו וְחָטְמוֹ מְעִידִין עָלָיו, שֶׁאֵינוֹ מִשְׁתַּנֶּה בַּמַּיִם אֶלָּא לְאַחַר זְמַן מְרֻבֶּה. וְאִם שָׁהָה בַּיַּבָּשָׁה אַחַר שֶׁהֻשְׁלַךְ מִן הַיָּם י״ב שָׁעוֹת וְנִתְפַּח אֵין מְעִידִין עָלָיו שֶׁהֲרֵי נִשְׁתַּנָּה. כְּשֶׁמְּסַתַּכְּלִין בְּצוּרָתוֹ כְּדֵי לְהַכִּירוֹ לְהָעִיד עָלָיו בּוֹדְקִין אוֹתוֹ וְרוֹאִין אוֹתוֹ אֲפִלּוּ בַּלַּיְלָה לְאוֹר הַנֵּר אוֹ לְאוֹר הַלְּבָנָה׃

כג רָאוּ אֶחָד עוֹמֵד מֵרָחוֹק וְאוֹמֵר שֶׁהוּא פְּלוֹנִי בֶּן פְּלוֹנִי אוֹ פְּלוֹנִי מִמָּקוֹם פְּלוֹנִי וַהֲרֵי נִשְׁכּוֹ נָחָשׁ וַהֲרֵי הוּא מֵת וְהָלְכוּ וּמְצָאוּהוּ שֶׁנִּשְׁתַּנָּה וְלֹא הִכִּירוּהוּ הֲרֵי אֵלּוּ מַשִּׂיאִין אֶת אִשְׁתּוֹ׃

כד בָּא אֶחָד וְאָמַר אָמְרוּ לִי בֵּית דִּין אוֹ אֲנָשִׁים כְּשֶׁתֵּלֵךְ לְמָקוֹם פְּלוֹנִי אֱמֹר לָהֶם שֶׁמֵּת יִצְחָק בֶּן מִיכָאֵל. וּבָא הַשָּׁלִיחַ וְאָמַר לָנוּ. וְהַשָּׁלִיחַ אֵינוֹ יוֹדֵעַ מִי הוּא זֶה. הוֹאִיל וְאָנוּ יוֹדְעִים פְּלוֹנִי הַיְדוּעַ בְּשֵׁם זֶה הֲרֵי אִשְׁתּוֹ מֻתֶּרֶת וְאֵין אוֹמְרִין שֶׁמָּא יִצְחָק בֶּן מִיכָאֵל אַחֵר הוּא שֶׁמֵּת׃

כה יָצָא עֵכּוּ״ם וְיִשְׂרָאֵל מֵעִמָּנוּ לְמָקוֹם אַחֵר. וּבָא הָעֵכּוּ״ם וְהֵסִיחַ לְפִי תֻּמּוֹ וְאָמַר אִישׁ שֶׁיָּצָא עִמִּי מִכָּאן מֵת. מַשִּׂיאִין אֶת אִשְׁתּוֹ וַאֲפִלּוּ עַל פִּי שֶׁאֵין הָעֵכּוּ״ם יוֹדֵעַ אוֹתוֹ הָאִישׁ. וְהוּא שֶׁיֹּאמַר קִבְרָתִיו׃

כו וְכֵן אִם יָצְאוּ עֲשָׂרָה בְּנֵי אָדָם כְּאֶחָד מִמָּקוֹם לְמָקוֹם וְהֵן אֲסוּרִין בְּקוֹלָר אוֹ נוֹשְׂאִים גְּמַלִּים וְכַיּוֹצֵא בִּדְבָרִים אֵלּוּ. וְהֵסִיחַ הָעֵכּוּ״ם לְפִי תֻּמּוֹ וְאָמַר שֶׁעֲשָׂרָה אֲנָשִׁים שֶׁהָלְכוּ מִמָּקוֹם פְּלוֹנִי לְמָקוֹם פְּלוֹנִי וְהֵם נוֹשְׂאִים כָּךְ וְכָךְ מֵתוּ כֻּלָּם וּקְבַרְנוּם מַשִּׂיאִין אֶת נְשׁוֹתֵיהֶן׃

כז יִשְׂרָאֵל שֶׁאָמַר מֵת אִישׁ יְהוּדִי עִמָּנוּ בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי כָּךְ וְכָךְ צוּרָתוֹ וְכָךְ הָיוּ סִימָנָיו. אֵין אוֹמְרִים בְּאֶמֶת הַדַּעַת פְּלוֹנִי הוּא עַד שֶׁיָּעִיד הָעֵד שֶׁהוּא פְּלוֹנִי וַיְזַכִּיר שְׁמוֹ וְשֵׁם עִירוֹ. אֲבָל אִם אָמַר אֶחָד יָצָא עִמָּנוּ מֵעִיר פְּלוֹנִית וּמֵת. מְחַפְּשִׂין בְּאוֹתָהּ הָעִיר אִם לֹא יָצָא מִשָּׁם אֶלָּא הוּא תִּנָּשֵׂא אִשְׁתּוֹ׃

כח מָצְאוּ כָּתוּב בִּשְׁטָר מֵת אִישׁ פְּלוֹנִי בֶּן פְּלוֹנִי אוֹ נֶהֱרַג פְּלוֹנִי בֶּן פְּלוֹנִי וְנוֹדַע שֶׁזֶּה כָּתַב יִשְׂרָאֵל הֲרֵי זֶה תִּנָּשֵׂא אִשְׁתּוֹ. וְכֵן מִי שֶׁנִּשְׁתַּתֵּק וּבָדְקוּ אוֹתוֹ כְּדֶרֶךְ שֶׁבּוֹדְקִין לְגִטִּין וְנִמְצֵאת דַּעְתּוֹ מְכֻוֶּנֶת וְכָתַב שֶׁמֵּת פְּלוֹנִי בֶּן פְּלוֹנִי סוֹמְכִין עַל כְּתִיבָתוֹ וְתִנָּשֵׂא. וְאֵין בּוֹדְקִין עֲדֵי אִשָּׁה בִּדְרִישָׁה וַחֲקִירָה שֶׁלֹּא אָמְרוּ חֲכָמִים בַּדָּבָר לְהַחֲמִיר אֶלָּא לְהָקֵל מִשּׁוּם הַתָּרַת עֲגוּנָה׃

כט אַל יִקְשֶׁה בְּעֵינֶיךָ שֶׁהִתִּירוּ חֲכָמִים הָעֲרָוָה הַחֲמוּרָה בְּעֵדוּת אִשָּׁה אוֹ עֶבֶד אוֹ שִׁפְחָה אוֹ עַכּוּ״ם הַמֵּסִיחַ לְפִי תֻּמּוֹ וְעֵד מִפִּי עֵד וּמִפִּי הַכְּתָב וּבְלֹא דְּרִישָׁה וַחֲקִירָה כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. שֶׁלֹּא הִקְפִּידָה תּוֹרָה עַל הַעֲדַת שְׁנֵי עֵדִים וּשְׁאָר מִשְׁפְּטֵי הָעֵדוּת אֶלָּא בְּדָבָר שֶׁאֵין אַתָּה יָכוֹל לַעֲמֹד עַל בֵּרְיוֹ אֶלָּא מִפִּי הָעֵדִים וּבְעֵדוּתָן כְּגוֹן שֶׁהֵעִידוּ שֶׁזֶּה הָרַג אֶת זֶה אוֹ הִלְוָה אֶת זֶה. אֲבָל דָּבָר שֶׁאֶפְשָׁר לַעֲמֹד עַל בֵּרְיוֹ שֶׁלֹּא מִפִּי הָעֵד הַזֶּה וְאֵין הָעֵד יָכוֹל לְהִשָּׁמֵט אִם אֵין הַדָּבָר אֱמֶת. כְּגוֹן זֶה שֶׁהֵעִיד שֶׁמֵּת פְּלוֹנִי. לֹא הִקְפִּידָה תּוֹרָה עָלָיו. שֶׁדָּבָר רָחוֹק הוּא שֶׁיָּעִיד בּוֹ הָעֵד בְּשֶׁקֶר. לְפִיכָךְ הֻקְלוּ חֲכָמִים בְּדָבָר זֶה וְהֶאֱמִינוּ בּוֹ עֵד אֶחָד מִפִּי שִׁפְחָה וּמִן הַכְּתָב וּבְלֹא דְּרִישָׁה וַחֲקִירָה כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּשָּׁאַרְנָה בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל עֲגוּנוֹת׃ סְלִיקוּ לְהוּ הִלְכוֹת גֵּרוּשִׁין בְּסִיַּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא